

Vyznání víry
a
Duchovní zásady
Církve bratrské

Směřování Církve bratrské

Stručným Vyznáním víry, jeho komentářem a etickými zásadami vyjadřuje Církev bratrská své porozumění Písmu svatému v návaznosti na tradici otců a na celé svědectví církve od dob raného křesťanství. Aktualizované Vyznání víry má být součástí Ústavy Církve bratrské a má sloužit k vymezení věroučného prostoru, ve kterém se jako křesťané chceme pohybovat. Uvědomujeme si, že Bohem zjevenou pravdu poznáváme částečně (1K 13,9a). Přesto jsme přesvědčeni, že se církev musí snažit nově vyjádřit a formulovat to, čemu věří a co chce dosvědčovat svou službou. Jsme pod závazkem být svědky (Sk 1,8), a svědek musí formulovat a předávat dál to, co slyšel, viděl, prožil a čemu uvěřil. Chceme být připraveni vydat počet ze své víry (1Pt 3,15), to znamená vyjádřit obsah základů víry a naznačit své směřování. Církev, která se nesnaží nově interpretovat to, čemu věří, přestává být srozumitelná nejen svému okolí, ale také sama sobě.

Vyznání víry Církve bratrské není snahou o vymezení se proti jiným křesťanským tradicím. Naopak, při jeho čtení je možné zjistit, že navazuje na první ekumenické koncily v jejich krédech, na konfese reformační a také na moderní dokumenty světového evangelikálního hnutí. Poprvé v historii CB je stručné Vyznání víry doprovázeno komentářem. Žijeme v době, kdy různá slova a vyjádření jsou víceznačná. Z tohoto důvodu pracovní česko-slovenská komise připojila ke každému článku upřesňující výklad. Na vyznání navazují Duchovní zásady, které jsou pokusem o aplikaci biblických směrůvek na život jednotlivců i církve, s přesahem do společnosti.

Předložené dokumenty nemají být podkladem pro vytlačování někoho z členství v církvi, ale spíše naznačením teologického směřování Církve bratrské. Dokumenty, které dostáváte do rukou, předkládají to, co chceme vyučovat a vyznávat. Je to tedy materiál důležitý pro kazatele, staršovstva, Radu a pracovníky sboru. Jde o naznačení směru, kterým chceme jít a ke kterému zveme také nové křtěnce a členy církve. Dokumenty poslouží i jako pomůcka k zakotvení naší církevní identity v ekumenických rozhovorech. Je jasné, že v naznačeném prostoru interpretace Písma svatého je možné řadu věcí formulovat jiným způsobem a jinými slovy. Z tohoto důvodu jsme se snažili řečiště vyznání a etiky nezužovat, ale také ho nerozšiřovat za hranice Písma svatého. Prošli jsme náročnou prací s Bibli,

staršími i novějšími dokumenty CB, dokumenty domácích i zahraničních církví a po někdy složitých rozhovorech jsme se sjednotili na předloženém textu. Prožili jsme, že o složitých věcech je možné diskutovat, třeba i vášnivě, v duchu kristovské lásky a ve vzájemné úctě. Povzbudila nás reakce řady staršovstev a kazatelů. S vděčností jsme přijali československou pastorální konferenci, která se cele věnovala těmto dokumentům. Věříme, že pracovníci církve, zvláště ti, kteří vyučují děti, mládež i dospělé, najdou v dokumentech inspiraci a pomoc. Biblické citáty jsou v textu uvedeny kurzivou bez uvozovek. Pro rychlejší orientaci v textu dokumentů jsou odstavce číslovány.

Je naším přáním, aby tyto dokumenty prohloubily jednotu církve a staly se užitečnou pomůckou pro svědectví církve v současném světě.

*Komise Společné konference CB pro aktualizaci Vyznání víry a Zásad,
říjen 2016*

Vyznání víry Církve bratrské

s komentářem

Preambule

Za pravidlo víry a života přijímá Církev bratrská Písmo svaté – Bibli. Hlásí se ke starokřesťanským vyznáním víry (Apoštolské vyznání, Nicejsko-caříhradské, Chalkedonské, Athanasiovo), k reformovaným konfesím (zvl. Druhá Helvetská konfese, Heidelbergský a Malý Westminsterký katechismus), k odkazu Jednoty bratrské (zvl. Vyznání Jednoty bratří českých podle vydání Komenského z roku 1662) a k zásadám evangelikálního hnutí, vyjádřeným např. vyznáním Lausanského závazku z roku 1974 a Závazku z Kapského města z roku 2010.

1. O zjevení

Věříme, že se Bůh zjevuje všem lidem ve všech dobách prostřednictvím svého stvoření, v mravním zákoně ve svědomí člověka i v dějinách. Zvláštním způsobem se dával poznat svému vyvolenému lidu zjevováním své vůle v událostech dějin spásy, skrze svůj Zákon, slovy svých poslů. S konečnou platností se zjevil ve svém Synu Ježíši Kristu.

Věříme, že se Bůh zjevuje všem lidem ve všech dobách prostřednictvím svého stvoření, v mravním zákoně ve svědomí člověka i v dějinách.

1. Zdrojem našeho poznání Boha je Boží iniciativa a rozhodnutí zjevit sebe sama lidem srozumitelným způsobem. Bůh je Stvořitel a svrchovaný Pán vesmíru a je zdrojem všeho života (Ž 19,2–7; Sk 17,24–31). Složitost, rozmanitost, účelnost a krása stvoření odkazují k mocné a moudré osobě, která byla schopna tento svět nejen navrhnout, ale i vytvořit a zachovávat (Ř 1,18–20). Všichni lidé tak mají základní poznání Boha jako Stvořitele (Ř 1,21.25).

2. Bůh dává o sobě vědět také v hlasu svědomí prostřednictvím mravního zákona vepsaného do lidských srdcí (Ř 2,14–15), který umožňuje rozlišit dobré a zlé. Svědomí dosvědčuje člověku, zda jeho myšlenky a činy jsou, nebo nejsou v souladu s vůlí nejvyššího Zákonodávce a Soudce, který odměňuje dobré a trestá zlé. Bůh také vložil do nitra člověka touhu po věčnosti a radosti, kterou žádá z věcí tohoto světa nemůže naplnit (Kaz 3,11; Sk 14,16–17; Sk 17,26–28).
3. Boží svrchovanost se projevuje také v prozřetelném řízení dějin, v nichž navzdory lidské vůli a násilí lze rozpoznávat Boží působení v dějinných soudech i slitováních nad lidmi a národy, které směřuje k naplnění jeho záměrů. Jedním z příkladů Božího zjevení v dějinách je skutečnost, že národ Izrael byl v nepřátelském prostředí, často navzdory krutému pronásledování, zachován až dodnes.
4. Všeobecné zjevení umožňuje všem lidem ve všech dobách poznat úžasnou Boží moc a moudrost, která se projevuje v řádu stvoření, kráse, rozmanitosti a jedinečnosti přírody a života v ní. Boží morální vlastnosti a charakter rozpoznává člověk ve svém nitru v morálních a duchovních kvalitách, které do něj Bůh vložil, aby byl schopen rozlišovat mezi dobrým a zlým a byl svým svědomím usvědčován, když nežije podle Božích morálních standardů, a tak se provinuje proti nejvyšší autoritě, které je za své činy zodpovědný. Dějiny lidstva jsou záznamem tendence osob a národů vzpoutet se proti své závislosti na Bohu. Všeobecné zjevení činí člověka odpovědným a vinným před Bohem, protože všichni poznali Boha, ale pravdu potlačili a nevzdali Bohu čest (Ř 1,18.21).

Zvláštním způsobem se dával poznat svému vyvolenému lidu Staré smlouvy zjevováním své vůle v událostech dějin spásy, skrze svůj Zákon, slovy svých poslů.

5. Bůh zjevil sebe sama těm, které si vyvolil, v určitý čas a na konkrétním místě, a tak jim umožnil vstoupit s ním do osobního spasitelného vztahu. Bůh se zjevoval praotcům Izraele různými způsoby (Gn 15,1; 26,2.24; 32,23–31). Vyvolený národ Izrael vyvedl z egyptského otroctví, daroval mu svůj Zákon a zaslíbenou zem a promlouval k němu slovy svých poslů a proroků a skrze své mocné činy vysvobození i soudu. Boží zvláštní zjevení se dělo činem i slovem. Slovo zjevení vykládá Boží činy, obsahuje výroky, které jsou vyjádřeny v lidské řeči

a její písemné formě. Žádné další zjevení není v rozporu se zjevením předcházejícím, ale postupně rozvíjí proces poznání k větší plnosti.

S konečnou platností se zjevil ve svém Synu Ježíši Kristu.

6. Vrcholem Božího jednání v dějinách lidstva je Boží sestoupení na tento svět ve svém Synu Ježíši Kristu, který se stal člověkem v našem čase a prostoru (J 1,1.14.18; Žd 1,1–2). V jeho životě, smrti a vzkříšení zjevil pravý a živý Bůh sebe sama (J 14,9; 1J 5,20; J 6,57; Jr 10,10). Charakter, slova a skutky Božího Syna Ježíše Krista jsou dokonalým a konečným zjevením Boží podstaty (J 17,6.26). Starý zákon ukazuje ke Kristu jako k zaslíbení, které s nadějí očekává (L 24,27), Nový zákon k němu ukazuje jako k naplnění této naděje v rozhodující události dějin spásy, o které svědčí a kterou zvěstuje (1J 1,1–3).

2. O Písmu svatém

Věříme, že Písmo svaté Starého a Nového zákona je Božím slovem vyjádřeným slovy lidských autorů. Písmo svaté má stránku božskou i lidskou. Středem Písma je Ježíš Kristus, vtělené Boží slovo, a slovní vyjádření Písma je plně inspirované Duchem svatým. Písmo svaté je nejvyšší autoritou naší víry a života, je neomylnou, dostatečnou a srozumitelnou pravdou Božího zjevení. Je Božím darem církvi, světlem a prostředkem společenství Boha a člověka. Pro správné pochopení Písma a jeho aplikaci v našich životech je třeba nechat se vést Duchem svatým. Potřebujeme také pomoc ostatních věřících a vykladačů Písma. Písmo je nám dáno, abychom věřili všemu, co vyučuje, byli poslušní všemu, co požaduje, a důvěřovali všemu, co zaslubuje.

Věříme, že Písmo svaté Starého a Nového zákona je Božím slovem vyjádřeným slovy lidských autorů. Písmo svaté má obě stránky, božskou i lidskou. Středem Písma je Ježíš Kristus, vtělené Boží slovo, a slovní vyjádření Písma je plně inspirované Duchem svatým.

7. Zvláštní zjevení Boha skrze proroky a apoštoly, které má své centrum v Pánu Ježíši Kristu (Žd 1,1–2), je zachováno a předáváno budoucím generacím ve slovním vyjádření ve spisech Starého a Nového zákona (Bible). Církev pod vedením Ducha svatého

rozpoznala a uznala Písmo svaté, obsahující 39 starozákonních spisů a 27 novozákonních spisů za kanonické, tj. za nejvyšší normu víry a života.

8. Písmo svaté je Božím slovem, středem Písma Starého a Nového zákona je Ježíš Kristus (L 24,44–45), vtělené věčné Boží slovo (J 1,1.14). Ježíšův život byl formován Písmem Starého zákona, který nepřišel zrušit, ale naplnit (Mt 5,17). Skrze jeho činy, vyučování, smrt a vzkříšení k nám promluvil sám Bůh tím nej osobnějším způsobem (J 5,19; 10,30; 12,49). Boží spásné dílo v Ježíši Kristu je základem a jádrem evangelia, které Ježíš svěřil svým apoštolům, kteří nám ho předali v novozákonních spisech. Písmo svaté je Božím slovem, protože jeho slovní vyjádření je plně inspirované Duchem svatým (2Pt 1,20–21; 2Tm 3,16). Inspirací rozumíme nadpřirozený vliv Ducha svatého na biblické autory, takže jejich spisy jsou přesným vyjádřením Božího zjevení a Božím slovem. Tato inspirace neznamená přímé Boží diktování textu, ale dovoluje plné zapojení životních zkušeností a literárního nadání pisatelů. Bůh mluví jejich prostřednictvím, protože tímto způsobem jsme schopni jako lidé porozumět Božímu poselství. Rozpoznání božské a lidské stránky Písma svatého je důležité a podstatné pro jeho výklad, zůstává však stejným tajemstvím pro lidské myšlení jako pochopení božské a lidské přirozenosti osoby Ježíše Krista. Jako je Ježíš Kristus pravý Bůh a pravý člověk, tak je Písmo Božím a lidským slovem.

Písmo svaté je nejvyšší autoritou naší víry a života, je neomylnou, dostatečnou a srozumitelnou pravdou Božího zjevení. Je Božím darem církvi, světlem a prostředkem společenství Boha a člověka.

9. Autorita Písma spočívá v tom, že v otázkách víry a života je Písmo nejvyšší normou, soudcem a rozhodčím. Všechna vyjádření autorit v církvi a její tradice musí z Písma vycházet a být mu podřízena. Slova Písma mají konečnou autoritu slov samotného Boha, který je Bohem pravdy, zcela spolehlivý ve všem, co říká a činí (Nu 23,19; Tt 1,2; Žd 6,18). Písmo je pravdivé, neomylné a věrohodné ve všem, co tvrdí (J 21,24; 1Te 2,3; 1Tm 1,15; 2Tm 2,11). Dostatečnost Písma

znamená, že obsahuje všechno, co potřebujeme znát pro naše spášení a duchovní život (2Tm 3,15–17). K Božím slovům nesmíme nic přidávat ani z nich nic ubírat (Dt 4,2; Př 30,5–6; Zj 22,18–19). Jako nemůže být nic přidáno ke Kristově spásnému dílu (*solus Christus* – pouze Kristus), tak nemůže být nic přidáno ke svědectví Písma (*sola Scriptura* – pouze Písmo). Srozumitelnost Písma znamená, že je psáno takovým způsobem, aby jeho vyučování bylo srozumitelné všem, kdo je budou číst vedeni Duchem svatým a budou ochotni se jím řídit (J 14,26; Dt 30,11–14; Joz 1,8; Ezd 7,10). Růst v porozumění Písmu je celoživotní proces, v němž ovšem stále zůstáváme žáky, ba žebráky (M. Luther) (Ž 1,2; Mt 13,52; 2K 1,13–14; Žd 5,13–6,3).

10. Bůh církvi daroval Písmo, aby ji svým slovem z generace na generaci tvořil a obnovoval (Ef 1,13n; 1Pt 1,22–25) a aby jí uchoval živé své zjevení Izraeli a zjevení v Kristu; aby se prostřednictvím slov těchto starých Písem i dnes setkával se svými lidmi (Dt 31,9nn; J 17,20; 20,29–31; Ř 15,4–6; 1J 1,1–4). Slova Písma svým světlem osvěcují cestu církve dějinami a svítí i každému věřícímu na cestu životem (Ž 119,105; 2Pt 1,19–21). Bible je pro naslouchající církev, rodiny a jednotlivce rádcem i kritikem, školou pravé rozumnosti a moudrosti, inspirací a posvěcením pozemského života, učebnicí modlitby, zdrojem radosti a naděje, jež tento svět přesahují (Ž 19,1nn; 119,97–105; Jr 15,16; 1Tm 4,4n; 2Tm 3,15–17; 2Pt 3,15nn). Slova Písma jsou stálým a činným vyjádřením Boží lásky, ovšem i Božího hněvu a soudu nad světem (Mt 13,10–17; J 12,48; 2K 3,6nn), stejně jako stále aktuálním zrcadlem našeho vzdoru, ale i lidského hledání Boha a lásky mezi lidmi (Jk 1,23–25; srov. Ž; Kaz; Pís).

Pro správné pochopení Písma a jeho aplikaci v našich životech je třeba nechat se vést Duchem svatým. Potřebujeme také pomoc ostatních věřících a vykladačů Písma.

11. Duch svatý uschopňuje věřícího, aby pochopil a uplatnil pravdu zjevenou v Písmu. Je nejen autorem psaného Božího slova, ale také jeho pravým vykladačem. Je Duchem pravdy, který uvádí do veškeré pravdy (J 16,13). Lidskou mysl osvěcuje (Ef 1,17–19) a uschopňuje věřícího přijímat duchovní pravdy, které jsou pro nevěřící nedosažitelné (1K 2,6–16; 2K 3,15–17). Modlitba za vedení Duchem svatým je nepostradatelnou součástí pravého pochopení Písma. Při jeho vý-

kladu a uplatnění v našich životech si musíme uvědomit důležitost svého zapojení do těla Kristova, církve, protože potřebujeme pomoc ostatních věřících, kteří pod vedením Ducha svatého vykládali Písmo v průběhu celých dějin církve až do dnešní doby.

12. Protože Bible je psána lidskou řečí, je třeba použít k jejímu výkladu všechna pravidla a principy výkladu lidské řeči, pokud se jejich uplatnění neocitne v rozporu s božskou stránkou Bible. Odborné studium Písma a teologická práce napomáhají k naplnění základního cíle výkladu, jímž je postihnout smysl biblického textu, jeho význam a uplatnění, aby lidský život byl proměněn mocí Božího slova. Cílem je také vyloučit falešné výklady.

Písmo je nám dáno, abychom věřili všemu, co vyučuje, byli poslušní všemu, co požaduje, a důvěřovali všemu, co zaslubuje.

13. Dar Písma je Bohem určen k tomu, aby naše víra byla pevně zakotvena ve všem, co Písmo vyučuje, čím usvědčuje, napravuje, vychovává a dává moudrost ke spasení v Ježíši Kristu (2Tm 3,15–16). Živá víra se projevuje poslušností všemu, co Písmo požaduje (Jk 1,21–22; 3,14–16), a život křesťana je tak formován konkrétními projevy lásky k Bohu a k bližnímu (Mt 22,37–38). Naděje křesťana je zakotvena v tom, že důvěřujeme všemu, co Písmo zaslubuje (Žd 6,17–19). Písmo tak slouží k poznání obsahu naší víry, lásky a naděje.

3. O Bohu

Věříme v jednoho Boha, dokonalého ve svých vlastnostech a činech, věčně přebývajícího v milující jednotě tří osob, Otce, Syna a Ducha svatého. Tyto tři osoby tvoří dokonalou jednotu, každá je plně Bůh a věčně existují jako trojjediný Bůh.

Věříme v jednoho Boha,

14. *Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin jediný* (Dt 6,4). Toto věroučné vyznání Izraele Ježíš potvrzuje jako základní pravdu o Bohu, který jediný je hoden, aby byl milován a uctíván celou naší bytostí (Mk 12,29; L 4,8). Bůh zjevený ve Starém zákoně jako Hospodin (Jahve), Bůh Abrahamův, Izákův a Jákobův, je stejný Bůh, který se

v Novém zákoně zjevil v Ježíši Kristu a působí v Duchu svatém (Ex 3,15; 1K 8,6; 1K 12,6.11). Bůh je jeden (1Tm 2,5; Jk 2,19) a kromě něho není jiného Boha (Iz 45,5.6.21.22; 1Kr 8,60).

dokonalého ve svých vlastnostech a činech,

15. Boží dokonalost znamená, že je bez jakéhokoliv nedostatku, chyby či poskrvny ve své moci a síle, poznání a moudrosti, spravedlnosti a dobrotě, které přesahují naši představivost, schopnost pochopení, vnímání a slovního vyjádření. *Veliký je Hospodin, nejvyšší chvály hodný, jeho velikost nelze vyzpytovat* (Ž 145,3). Když přemýšlíme o vlastnostech a činech našeho Boha, skláníme se v uctívání. *Jak nesmírná je hloubka Božího bohatství, jeho moudrosti i vědění! Jak nevyzpytatelné jsou jeho soudy a nevystopovatelné jeho cesty!* (Ř 11,33). Bůh není omezen časem ani prostorem. *Než se hory zrodily, než vznikl svět a země, od věků na věky jsi ty, Bože* (Ž 90,2). *Vždyť jej nemohou pojmout nebesa, ani nebesa nebes* (2Pa 2,5).
16. Božími vlastnostmi míníme základní charakteristiky jeho přirozenosti, které mají trvalou kvalitu a jsou neoddělitelné od jeho bytí, podstaty, charakteru a jeho činů. Pouze Bůh je nezávislý, neproměnný, věčný a všudypřítomný. Je zdrojem bytí sám v sobě a zároveň zdrojem existence pro celé stvoření, včetně člověka, které je na něm ve všem naprosto závislé (Sk 17,25; Jb 41,3; J 5,26). Bůh je ve svém bytí a záměrech neproměnný (Ž 102,26–28; Mal 3,6; Jk 1,17), je hoden naší naprosté důvěry a oddanosti (Ž 31,15–16; 1J 5,14; Ž 116,15). Bůh je věčný (Iz 40,28; Ž 48,15; Zj 1,8). Je svrchovaným Pánem času (Ž 90,4; Iz 46,10; 2Pt 3,8), není omezen ani časem, ani prostorem. Bůh je přítomen na všech místech současně a nelze se před ním skrýt (Jr 23,24; Ž 139,7–10). Boží všudypřítomnost je pro věřící útěchou, povzbuzením a výzvou k odpovědnému životu, pro nevěřící a vzpurné vášným varováním.
17. Některé Boží vlastnosti se nacházejí v omezené míře a nedokonalé podobě také u lidí stvořených k Božímu obrazu (Gn 1,27). Bůh je Duch (J 4,24; L 24,39), je živý (Joz 3,10; 1Tm 4,10) a neviditelný (J 1,18; 1J 4,12). Bůh je osobou, která má rozumové, emoční, volní a morální vlastnosti.

18. Mezi rozumové vlastnosti patří Boží vševědoucí poznání (1J 3,20; 1K 13,12), moudrost (Ž 104,24; Jb 12,13) a pravda (Ž 119,160). K emočním vlastnostem patří Boží žárlivost, kdy Bůh střeží svou vlastní čest. On jediný je hoden našeho uctívání a naprosté oddanosti lásky (Ex 4,14; Joz 24,19). Boží hněv je reakcí na každý hřích (2Pa 28,13; Ř 1,18). Bůh prožívá radost, veselí a zalíbení (Sf 3,17; Př 3,12), je soucitný (Neh 9,17.31; Dt 32,36), lítostivý (Jon 3,10; Jl 2,13–14) a je nazýván *Bůh pokoje* (Ř 15,33; 16,20). Vůle je Boží vlastnost, která rozhoduje o tom, zda něco nastane, nebo nenastane. Bůh ve své všemohoucnosti (Gn 17,1; Ex 6,3; L 22,69; Zj 1,8) je schopen učinit vše, co chce, protože *u Boha není nic nemožného* (L 1,37; Jr 32,17).
19. Boží morální vlastnosti znamenají, že Bůh je zcela a dokonale dobrý a zároveň je zdrojem a standardem toho, co je dobré (Ž 68,11; 2K 9,9; L 18,19). Boží dobrota se projevuje milosrdenstvím, slitováním a trpělivostí k těm, kteří se nacházejí v nouzi (Ex 34,6; Ž 103,8). *Bůh je láska* (1J 4,8), v plnosti popsána v 1K 13. Patří k samotné podstatě Boží osobnosti a tvoří jádro evangelia. *Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný* (J 3,16).
20. Bůh je svatý (Ž 22,4; Iz 1,4; 6,3; J 17,11; 1J 2,20; Zj 4,8), což znamená jeho naprostou oddělenost od hříchu a dokonalou morální čistotu. Boží svatost je vzorem a výzvou pro jeho lid (Lv 19,2; Žd 12,14). Bůh je spravedlivý a je konečným standardem spravedlnosti a práva (Dt 32,4; Iz 45,19; Ř 3,21–22).

věčně přebývajícího v milující jednotě tří osob, Otce, Syna a Ducha svatého. Tyto tři osoby tvoří dokonalou jednotu, každá je plně Bůh a věčně existují jako trojjediný Bůh.

21. Osobní Bůh je tak plný lásky, že má vztahy lásky sám v sobě. Ačkoliv je jeden Bůh, zjevil se nám v dějinách spásy jako Otec, Syn a Duch svatý. Každá z těchto osob má stejné božské vlastnosti, je plně Bůh (L 10,21; J 14,26; J 1,1–3.14; Sk 5,3–4). Tyto tři osoby věčně existují jako jeden Bůh (Gn 1,1–3; J 17,24) ve věčné jednotě lásky (Ef 4,2–6; J 7,20–23). Tyto tři osoby stejné podstaty nelze od sebe oddělit ani je navzájem ztotožnit (Mt 3,16–17; 28,19; 2K 13,13).

22. Řád spásy je společným dílem Otce, Syna a Ducha svatého. Osoby Trojice mají stejné vlastnosti, ale rozdílné role v řádu spásy. K roli Otce ve stvoření a vykoupení patří plánovat, řídit a posílat Syna a Ducha svatého. Od Boží otcovské autority pochází každé lidské otcovství (Ef 3,14–15). Syn poslouchá a jde tam, kam ho Otec posílá (J 1,1–5.14.18; 4,34; 8,28; 17,4; Fp 2,5–11). Duch svatý je poslušný Otci i Synu a vykonává to, k čemu jej posílají (J 14,26; 15,26). Tyto rozdíly v rolích trvají věčně (1K 15,24–28). Živý Bůh je trojjediný Bůh, jeden Bůh ve třech osobách. Pro naše pochopení zůstává velkým tajemstvím, avšak můžeme růst v osobním vztahu k Bohu Otci, Synu a Duchu svatému, v plné oddanosti lásky je uctívat a zakoušet Boží svrchovanou všudypřítomnost nad námi, pro nás a v nás.

4. O stvoření

Věříme, že Bůh svým Slovem stvořil všechno, viditelné i neviditelné, a dokončené dílo bylo velmi dobré. Bůh stvořil člověka, muže a ženu, jako svůj obraz. Bůh nám svěřil zemi do správcovství, abychom ji obdělávali a střežili, vděčně a moudře užívali jeho dobrých darů a na jeho péči spoléhali, a tak žili k jeho slávě a radovali se ze vztahu s ním. Věříme, že Bůh ve své prozřetelnosti zachovává a řídí celý svět k naplnění svých záměrů, nikoho však nezbavil odpovědnosti za vlastní rozhodování.

Věříme, že Bůh svým Slovem stvořil všechno, viditelné i neviditelné, a dokončené dílo bylo velmi dobré.

23. Vyznáváme, že tento svět nevznikl náhodou, ale je dílem Stvořitele. Docházíme k tomu jak rozumem skrze studium přírody (Ř 1,19–20), tak vírou skrze studium Písma (Žd 11,3). Zpráva o stvoření vyzdvihuje Boží majestát, moc a slávu Boha Stvořitele, který je hoden uctívání a chvály (Neh 9,6; Ž 104; Zj 4,11).
24. První slova Bible – *Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi* (Gn 1,1) – jsou vyhlášením prvotního Božího činu, jímž byl celý svět povolán v bytí. Obrat *nebe a země* zahrnuje všechny věci viditelné i neviditelné, hmotné i duchovní (Ko 1,16; Zj 4,11). Před stvořením neexistovala žádná forma bytí kromě Boha samého. Bůh stvořil vše z ničeho mocí svého slova (J 1,1–5; Ž 33,6). Chaos hmotného vesmíru proměnil

v řád, oddělováním a spojováním do vzájemných vazeb vytvořil systém, ve kterém vše stvořené má svoji roli a význam v prostoru i v čase (Gn 1,1–2,3). Bůh, který je život sám v sobě, stvořil na zemi živé organismy, rostliny a živočichy, a propojil vše živé i neživé do funkčního ekosystému. Jako vyvrcholení svého díla stvořil Bůh člověka. Dokončené dílo, které Bůh učinil podle svého záměru a které si zachovávalo správný vztah ke svému Stvořiteli, bylo *velmi dobré* (Gn 1,31).

Bůh stvořil člověka, muže a ženu, jako svůj obraz.

25. *I řekl Bůh: 'Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby. Ať lidé panují nad mořskými rybami a nad nebeským ptactvem, nad zvířaty a nad celou zemí i nad každým plazem plazícím se po zemi.'* Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil (Gn 1,26–27). Člověk je vrcholem díla stvoření. Pouze člověk byl stvořen k Božímu obrazu. To znamená, že je Božím reprezentantem, místodržícím na zemi, pověřeným jako Boží zástupce moudře a zodpovědně vládnout *nade vším živým* (Gn 1,28.26). To, že jsme stvořeni k Božímu obrazu, vyjadřuje naši vazbu k Bohu samotnému, na něm jsme zcela závislí a jsme mu odpovědní za své rozhodování a činy. Podobně jako trojjediný Bůh existuje ve vzájemné jednotě lásky mezi božskými osobami, tak i člověk, kterého stvořil *jako muže a ženu*, má žít ve vztazích lásky s druhými lidmi.
26. Jako obrazy Boží máme také zrcadlit ty Boží vlastnosti, které s námi chce sdílet. Jsme racionální bytosti schopné myslet a hledat pravdu; morální bytosti schopné činit úsudek o dobrém a zlém; sociální bytosti schopné komunikovat a milovat; tvůrčí a umělecké bytosti schopné tvořit a oceňovat krásu; vztahové bytosti schopné navázat vztah s Bohem a ostatními lidmi; duchovní bytosti schopné uctívat a modlit se. Každý člověk je hoden úcty a respektu a jeho život je posvátný, protože všichni lidé byli stvořeni k Božímu obrazu a zneuctít tento obraz znamená zneuctít Boha Stvořitele (Gn 9,6).

Bůh nám světil zemi do správcovství, abychom ji obdělávali a střežili, vděčně a moudře užívali jeho dobrých darů a na jeho péči spoléhali, a tak žili k jeho slávě a radovali se ze vztahu s ním.

27. Člověku byl svěřen úkol být správcem země, obdělávat ji a střežit (Gn 2,15). Má napomáhat tomu, aby země zůstávala plodná a příroda i zdravé životní prostředí byly zachovávány i pro další generace. Má být vděčný za všechny dobré Boží dary (Dt 12,7; Jk 1,17; Ko 3,15), moudře jich užívat a spoléhat na Boží otcovskou péči (Mt 6,26–30). Cílem člověka je žít k Boží slávě a radovat se ze vztahu s ním (1K 10,31; Ef 3,21; Ž 64,11).

Věříme, že Bůh ve své prozřetelnosti zachovává a řídí celý svět k naplnění svých záměrů, nikoho však nezbavil odpovědnosti za vlastní rozhodování.

28. Bůh všechno nejen stvořil, ale také *všechno v něm spočívá* (Ko 1,17), *všechno zachovává při životě* (Neh 9,6), *všechno působí rozhodnutím své vůle* (Ef 1,11), *všemu vládne svou královskou mocí* (Ž 103,19). Bůh ve své prozřetelnosti zachovává stvoření a všemu vládne tak, aby se naplnily jeho záměry (Ž 104,21–29; 135,6–7; Mt 5,45; Ž 33,11; Ř 8,28; Ef 1,9–10). Používá k tomu přírodní zákony, zázraky, svobodné činy lidí, a především spasitelné dílo Ježíše Krista. Všechno zlé v tomto světě je pod Boží kontrolou a bude spravedlivě potrestáno (Ř 2,8–9; 1Pt 3,12). Každý člověk je však odpovědný za své činy (Ga 6,5; Ř 2,6–11).

5. O hříchu

Věříme, že první lidé, Adam a Eva, zhřešili, když byli svedeni satanem. Jako potomci Adama jsme hříšníky, z přirozenosti i volbou, svým životem porušujeme Boží zákon a svou nedůvěrou, pýchou, neposlušností a svévolí tento stav potvrzujeme. Přivoláváme tak na sebe Boží hněv a soud a podléháme smrti jako mzdě hříchu. Pouze Božím spásným dílem v Ježíši Kristu můžeme být zachráněni.

Věříme, že první lidé, Adam a Eva, zhřešili, když byli svedeni satanem.

29. Andělé jsou stvořené duchovní bytosti s morálním úsudkem a vysokou inteligencí, ale bez fyzických těl (Neh 9,6; Žd 1,14; 2,2; 2Sa 14,20). Démoni jsou zlí andělé, kteří zhřešili proti Bohu (2Pt 2,4; Ju 6) a trvale působí zlo v tomto světě. Jejich vůdce je v Bibli nazýván *satan* (Jb 1,6; 1Pa 21,1; Mt 4,10; L 10,18), *ďábel* (Mt 4,1; Mt 25,41), *vládce tohoto světa* (J 12,31), *vládce nadzemských mocí* (Ef 2,2), *pokušitel* (Mt 4,3;

1Te 3,5). Dábel od počátku hřeší (1J 3,8) a jako *lhář a otec lži* (J 8,44) v podobě hada svedl první lidi, Adama a Evu, ke hříchu (Gn 3,1–5; Zj 12,9).

30. Prvním lidem byla darována svoboda důvěřovat svému Stvořiteli a poslouchat ho. Pokušitel však zasel do jejich nitra nedůvěru k Bohu lstivou otázkou: *Opravdu vám Bůh zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?* (Gn 3,1 Bible 21). Následně popřel pravdu Božího slova a znevažil skutečné Boží záměry: *Nikoli, nepropadnete smrti. Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevrou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé* (Gn 3,4–5). První lidé byli svedeni ke hříchu, když přestoupili Boží zákaz a jedli ze stromu poznání dobrého a zlého. Podlehli pokušení být jako Bůh a chtěli sami rozhodovat o tom, co je dobré a zlé. Hřích nevěry, neposlušnosti a pýchy narušil jejich vztah s Bohem i mezi nimi navzájem. Když uslyšeli Boží hlas, skryli se před ním. Styděli se za svou nahotu, ze svého selhání obviňovali jeden druhého a nepřímou též Boha. Po jejich provinění následoval Boží trest (Gn 3,6–24).

Jako potomci Adama jsme hříšníky, z přirozenosti i volbou, svým životem porušujeme Boží zákon a svou nedůvěrou, pýchou, neposlušností a svévolí tento stav potvrzujeme.

31. Hříchem prvního člověka, našeho reprezentanta Adama, se všichni lidé stávají hříšníky. *Skrze jednoho člověka totiž vešel do světa hřích a skrze hřích smrt; a tak smrt zasáhla všechny, protože všichni zhřešili ... proviněním Adamovým smrt se zmocnila vlády skrze jednoho člověka ... neposlušností jednoho člověka mnozí [se] stali hříšníky* (Ř 5,12.17.19). Tento pád našich prarodičů nazývaný prvotním hříchem znamená, že se jako hříšníci již rodíme (Ž 51,7), jsme hříšníky svou přirozeností porušenou ve všech oblastech. Naše mysl, emoce a vůle jsou porušené a hřích se projevuje také naší volbou. Hřešíme již svými zlými motivy, které se projeví slovy a činy. Rozsah infekce a znečištění hříchem je univerzální, týká se všech lidí (Ž 130,3; 143,2; Ř 3,10–12; 1J 1,8) a všech oblastí jejich života (Gn 6,5–6; Jr 17,9).
32. Podstatou hříchu je vzpoura člověka proti Boží vládě, lidská svévole, která porušuje nebo nenaplnuje Boží zákon v postoji, činu nebo přirozenosti. *Hřích je porušení zákona* (1J 3,4), který lze shrnout do při-

kázání lásky k Bohu a bližnímu (Mt 22, 36–40). Hřích člověka je v prvé řadě namířený proti Bohu (Ž 51,6a), avšak má též zlé důsledky ve vztahu k našim bližním. Hříchem potvrzujeme svou nedůvěru, nevěru vůči Bohu a jeho Synu (1J 5,10; J 9,16), pýchu (Př 21,4; Jk 4,6b), neposlušnost (Tt 1,15–16) a svévoli (Ga 5,19–21).

Přivoláváme tak na sebe Boží hněv a soud a podléháme smrti jako mzdě hříchu.

33. Důsledky hříchu jsou pro člověka tragické. Na osobní rovině z nás činí otroky. *Každý, kdo hřeší, je otrokem hříchu* (J 8,34). Ve vztazích s druhými lidmi z nás činí egoisty, kteří ničí mezilidská pouta svým sobectvím a druhé využívají ve svůj prospěch. Nejzávažnějším důsledkem však je, že hřích nás odděluje od svatého Boha a činí z nás jeho nepřátele (Ko 1,21; Ř 5,10). Přivoláváme tak na sebe Boží hněv a soud (Ř 1,18; 2,5; Ef 2,3). *Mzdou hříchu je smrt* (Ř 6,23). Duchovní rozměr smrti znamená, že člověk je mrtvý pro vztah s Bohem (Ef 2,1). Tělesný rozměr smrti znamená konec pozemského života (Gn 3,19; Žd 9,27). Věčný rozměr smrti je *věčná záhuba daleko od Pána a slávy jeho moci* (2Te 1,9).

Pouze Božím spásným dílem v Ježíši Kristu můžeme být zachráněni.

34. Jedinou nadějí každého hříšníka je Boží spásné dílo v Ježíši Kristu, které napravuje důsledky Adamova hříchu při těch, kdo v něj uvěří a následují jej ve svém životě. *Jako se neposlušností jednoho člověka mnozí stali hříšníky, tak zase poslušností jednoho jediného mnozí se stanou spravedlivými* (Ř 5,19). Adam učiněný k Božímu obrazu toužil po rovnosti s Bohem a snažil se ji uloupit. Stal se neposlušným, což vedlo ke smrti jeho i všech jeho potomků. Ježíš Kristus byl rovný Bohu, ale přijal způsob služebníka, ponížil se a v poslušnosti podstoupil i smrt na kříži (Fp 2,5–11). Jedině Ježíš Kristus zachraňuje od Božího hněvu, soudu a smrti, smiřuje s Bohem a obnovuje nás ke svému obrazu. *A jako jsme nesli podobu pozemského, tak poneseme i podobu nebeského* (1K 15,49).

6. O Ježíši Kristu

Věříme, že Ježíš Kristus je vtělený Boží syn, pravý Bůh a pravý člověk. Jako zaslíbený Mesiáš Izraele byl počat z Ducha svatého, narodil se z panny Marie, žil bezhříšným životem, byl ukřižován za vlády Pontského Piláta, vstal tělesně z mrtvých, vstoupil na nebesa a sedí na pravici Boha Otce jako prostředník nové smlouvy mezi Bohem a lidmi. Ježíš Kristus je náš zástupce a oběť smíření za hřích světa. Jeho smrt a vzkříšení tvoří jediný základ spásy.

Věříme, že Ježíš Kristus je vtělený Boží syn, pravý Bůh a pravý člověk.

35. Ježíš z Nazareta zvěstoval poselství o příchodu Božího království (Mk 1,15; Mt 12,28; L 17,21), v němž má on sám jedinečné postavení. Vztah k jeho osobě rozhoduje o tom, kdo vstoupí do Božího království a získá věčný život (Mt 7,21–23; 10,32–33; 19,29; 25,34–40; Mk 13,13; J 10,9; 11,25). Ježíš si byl plně vědom toho, že má k Bohu jedinečný vztah jako Syn k Otci (Mt 11,27; L 10,22). To však jeho současníci považovali za rouhání, protože *dokonce nazýval Boha svým vlastním Otcem, a tak se mu stavěl na roveň* (J 5,18). Po Ježíšově prohlášení *Já a Otec jsme jedno* (J 10,30) jej chtěli kamenovat. Když se jich Ježíš ptá, pro který dobrý skutek jej chtějí kamenovat, odpovídají: *Nechceme tě kamenovat pro dobrý skutek, ale pro rouhání: jsi člověk a tvrdíš, že jsi Bůh* (J 10,33). Ježíš si uvědomoval, že jako věčný Syn svého nebeského Otce *dříve, než se Abraham narodil, já jsem* (J 8,58) a před svou smrtí prosí Otce: *A nyní ty, Otče, oslav mne svou slávou, kterou jsem měl u tebe, dříve než byl svět* (J 17,5). Přijal vyznání svého učedníka Tomáše: *Můj Pán a můj Bůh* (J 20,28).
36. Základním záměrem celého Janova evangelia je, *abyste věřili, že Ježíš je Kristus, Syn Boží, a abyste věřice měli život v jeho jménu* (J 20,31). Již v samotném úvodu odhaluje tajemství, že Ježíš Kristus je vtělený Syn Boží. *Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo byl Bůh ... A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy* (J 1,1.14). Apoštol Pavel o Ježíši vyznává, že *způsobem bytí byl roven Bohu* (F 2,6) a že *v něm je přece vtělenu všechna plnost božství* (Ko 2,9). Působil již při stvoření, *neboť v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi – svět viditelný i neviditelný; jak nebeské trůny, tak*

i panstva, vlády a moci – a všechno je stvořeno skrze něho a pro něho (Ko 1,16; srov. J 1,3).

37. Syn Boží zůstal Bohem, ale ke svému božství přijal pravé lidství. Ježíšovo narození a dětství se nelišilo od žádného jiného člověka (Mt 2; L 2). Podle Mojžíšova zákona byl osmého dne obřezán a zasvěcen Pánu (L 2,21–22). Procházel fyzickým a psychickým vývojem jako ostatní lidé. *A Ježíš prospíval na duchu i na těle a byl milý Bohu i lidem* (L 2,52). Měl hlad (Mt 4,2), žízeň (Mt 25,35) a cítil fyzickou únavu (J 4,6). Jak může být Ježíš Kristus plně Bůh a plně člověk, jednou osobou ve dvou přirozenostech, zůstává tajemstvím. Hlásíme se ke starokřesťanským vyznáním víry, která se pokusila toto tajemství formulovat lidskými slovy. Nicejsko-cařihradské vyznání (r. 381) vyjadřuje víru *v jednoho Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího, z Otce zplozeného přede všemi věky, Boha z Boha, světlo ze světla, Boha pravého z Boha pravého, zplozeného, nikoli učiněného, téže podstaty s Otcem*. Chalkedonské vyznání víry (r. 451) učí uznávat *jednorozeného Syna a Pána ve dvou přirozenostech, nesmíšeně, neproměnně, nerozděleně, nerozlučně, neboť rozdíl přirozeností nebyl spojením nikdy zrušen*. Ježíš Kristus je pravý Bůh a pravý člověk (1J 5,20; Fp 2,6–7). Zjevuje plně a kompletně ve stejném čase vlastnosti obou přirozeností v jedné osobě.

Jako zaslíbený Mesiáš Izraele

38. Ježíš je Mesiáš, Kristus (Mk 8,29; L 2,11; J 1,41), v němž se naplnila zaslíbení daná již prvním lidem po pádu (Gn 3,15), Abrahamovi (Gn 12,3b), Davidovi (2Sa 7,12–16) a prorokům v Izraeli o Bohem pomazaném králi, který bude vládnout věčně v pokoji a spravedlnosti (Iz 9,5–6; 11,1–10; 43; 52,13–53,12; Za 9,9–10). Ježíš Kristus nepřišel zrušit Zákon a Proroky, ale naplnit (Mt 5,17–19) a jako zaslíbený Mesiáš Izraele je klíčem, který otevírá pravý smysl Starého i Nového zákona, ve kterém *jsou skryty všechny poklady moudrosti a poznání* (Ko 2,3).

byl počat z Ducha svatého, narodil se z panny Marie, žil bezhříšným životem,

39. Ježíšovo početí z Ducha svatého a narození z panny (Mt 1,18–25; L 1,26–38) odkazuje ke skutečnosti, že Ježíš byl zplozen ne z vůle člo-

věka, ale z Boha a je svatým Synem Božím (L 1,34–35), *Immanuel, Bůh s námi* (Mt 1,23). Posvěcující moc Ducha svatého způsobila, že u dítěte Ježíše nedošlo k přenosu Adamova hříchu, ale dochází k novému stvoření uvnitř řádu tohoto světa (srov. 2K 5,17). V Ježíši Kristu byl plně obnoven v člověku *obraz Boha neviditelného* (Ko 1,15). Ježíš žil v naprosté poslušnosti vůči svému Otci bezhříšným životem a byl dokonale kvalifikován spasit hříšné lidi (1J 3,5; 2K 5,21; Žd 7,26–27).

byl ukřižován za vlády Pontského Piláta,

40. Ježíš byl ukřižován a zemřel za vlády Pontského Piláta, který vládl v římské provincii v Judsku během panování císaře Tiberia (L 3,1). Jednalo se o historickou událost umístěnou v čase a prostoru. Ježíš sám sebe ztotožnil s trpícím Služebníkem a Mesiášem (Mt 8,17; 16,16.21; 20,19; 26,2; L 24,25–27; Sk 2,36). Jeho utrpení a smrt na kříži tvoří podstatnou součást jeho spasitelného poslání a děje se *podle Písem* (Sk 2,23; 17,3; 26,22–23; 1Pt 1,10–11). Ježíšova smrt a její význam patří k podstatě evangelia (1K 2,2; 15,1–3; Ga 3,1). *Kážeme Krista ukřižovaného* (1K 1,23).

vstal tělesně z mrtvých, vstoupil na nebesa a sedí na pravici Boha Otce jako prostředník nové smlouvy mezi Bohem a lidmi.

41. Kdyby Ježíš zůstal v hrobě, poselství evangelia by bylo klamné a stejně tak i víra v Ježíše Krista (1K 15,14.17). Ježíš však mocí Boží vstal z hrobu k novému životu a zjevil se svým učedníkům v tělesné podobě (L 24,13–49; 1K 15,5–8). Hrob zůstal prázdný (L 24,3.12; J 20,5.13). Vzkříšení bylo potvrzení Ježíšovy osoby a jeho díla jako Božího Syna a Mesiáše (Ř 1,4; L 24,26) a Božím svědectvím o jeho vítězství nad mocnostmi zla (Ef 1,19–22; 1Pt 3,21–22). Existence křesťanské církve je nevysvětlitelná bez vzkříšení Ježíše z mrtvých. Poté, co se zjevoval učedníkům při různých příležitostech po dobu čtyřiceti dnů (Sk 1,3; 1K 15,3–8), byl viditelným způsobem vzat od učedníků (L 24,51; Sk 1,9) a odešel do nebes, aby zaujal místo po pravici Boha a sdílel s ním vládu nad nebem a zemí (Ef 1,20–21; Fp 2,9–11). Ježíšovo nanebevstoupení vedlo k seslání Ducha svatého (Sk 2,33), jehož prostřednictvím je Ježíš přítomný mezi svými následovníky (J 15,26; 16,7). Působí jako velekněz, který přinesl jednou provždy oběť za hříchy

a přimlouvá se za svůj lid (Žd 10,10; 7,24–26; 1J 2,1) jako jediný prostředník nové smlouvy mezi Bohem a lidmi (1Tm 2,5; Žd 9,15; 12,24).

Ježíš Kristus je náš zástupce a oběť smíření za hříchy světa. Jeho smrt a vzkříšení tvoří jediný základ spásy.

42. Ježíš svou smrtí na kříži zjevuje Boží spravedlnost, která nenávidí hříchy a miluje člověka (Ř 3,21–26; J 3,16). Jako svatý, nevinný velekněz je ustanoven zástupcem lidí před Bohem (Žd 7,26; 5,1; 2,17), který na našem místě snášel spravedlivý Boží hněv a trest za naše hříchy (Iz 53,4–5; 1K 15,3; 2K 5,21), když prolil svou krev jako oběť, která nás očisťuje od každého hříchu a smiřuje s Bohem (Mt 26,28; Ef 1,7; 1J 1,7; 1Pt 1,18–19). Ježíšovo dílo dokonané smrtí a vzkříšením je jediným základem spásy (J 19,30; Sk 4,10–12; 5,30–31). Víra křesťanů má své centrum v osobě a díle Ježíše Krista.

7. O Duchu svatém

Věříme, že Duch svatý je osobou trojjediného Boha, skrze kterou Bůh působí ve stvoření a uvádí do života lidí Boží spasitelné dílo v Kristu. Duch svatý usvědčuje z hříchu, vede k pokání a víře v Krista, znovuzrozením činí z lidí nová stvoření a začleňuje je do Boží rodiny. Svým přebýváním je posvěcuje, vyučuje a osvětluje, vede, zmocňuje a vystrojuje svými dary k životu, ke službě v církvi i k misijnímu poslání ve světě.

Věříme, že Duch svatý je osobou trojjediného Boha, skrze kterou Bůh působí ve stvoření a uvádí do života lidí Boží spasitelné dílo v Kristu.

43. Duch svatý je v Písmu zjeven jako osoba trojjediného Boha (Mt 28,19; 2K 13,13). Má vlastnosti Boha, je svatý (J 14,26), věčný (Žd 9,14), vševědoucí (1K 2,10–11). Působil již při stvoření světa i člověka (Gn 1,2; 2,7) a zachovává veškerý život na této zemi (Ž 104,27–30; Jb 34,14–15). Působení Ducha svatého v srdcích všech věřících je specifické pro novou smlouvu. O Letnicích se naplnilo zaslíbení proroka Joele o mocném seslání Ducha svatého na všechny Boží lid: *A stane se v posledních dnech, praví Bůh, sešlu svého Ducha na všechny lidi* (Sk 2,17; srov. Jl 3,1–2). Místo vnějších nařízení Mojžíšova zákona působí Bůh sám mocí Ducha vnitřní proměnu lidského srdce: *A dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha. Odstráním z vašeho těla*

srdce kamenné a dám vám srdce z masa. Vložím vám do nitra svého ducha; učiním, že se budete řídit mými nařízeními, zachovávat moje řády a jednat podle nich (Ez 36,26–27).

44. Duch svatý oslavuje Ježíše Krista tím, že lidem oznamuje Boží spasitelné dílo v Kristu a uvádí je do jejich života (J 16,13–14; Ř 8,1–11). Přijmout Ježíše a jeho spasitelné dílo nelze jinak než působením Ducha svatého, který je pro nás nepostradatelný a nenahraditelný. Sám Ježíš považuje seslání Ducha svatého za dar, který je cennější než jeho tělesná přítomnost na tomto světě (J 14,26; 16,7).

Duch svatý usvědčuje z hříchu, vede k pokání a víře v Krista, znovuzrozením činí z lidí nová stvoření a začleňuje je do Boží rodiny.

45. Mocí Ducha je člověk usvědčován z hříchu, činí pokání, věří v Krista a přijímá jeho spasení. Pokání a obrácení znamenají odvrátit se od hříchu a vykročit na novou cestu v poslušné oddanosti. Duch je dárce nového života ve znovuzrození (J 3,3–8; J 6,63; Tt 3,5), kdy začíná zázračná proměna jednotlivce, který se stává novým stvořením (2K 5,17) a je adoptován do Boží rodiny (J 1,12–13; Ř 8,15–16; Ga 3,26–27; Ef 1,5).

Svým přebýváním je posvěcuje, vyučuje a osvěcuje, vede, zmocňuje a vystrojuje svými dary k životu, ke službě v církvi i k misijnímu poslání ve světě.

46. Ve znovuzrozeném člověku začne přebývat Duch svatý (Ř 8,9; 1K 3,16) a spolu s ním Boží Syn a nebeský Otec (J 14,23; 17,21–23). Člověk přijímá požehnání nejužšího společenství s Bohem Otce a jeho Synem (1J 1,3; 1K 1,9), jeho tělo se stává chrámem Ducha svatého (1K 6,19). Apoštol Pavel na mnoha místech chválí úžasná duchovní požehnání (Ef 1,3–7; Ř 6,5; 8,1; 2K 5,17), která pramení ze skutečnosti, že Kristus je skrze Ducha v nás a věřící jsou v Kristu (Ř 8,9–10). Když se poddáváme působení Ducha, rosteme ve zralost Kristovu a *jsme proměňováni k jeho obrazu ve stále větší slávě – to vše mocí Ducha Páně* (2 K 3,18). Kristus v nás nám dává sílu žít křesťanský život. *Všecko mohu v Kristu, který mi dává sílu* (Fp 4,13). *Jsem ukřižován spolu s Kristem, nežiji už já, ale žije ve mně Kristus* (Ga 2,19b–20). Toto spojení s Kristem přemostuje prostor a čas, proto Pavel může říci, že křesťané zemřeli s Kristem (Ř 6,1–11), byli vzkříšeni s Kristem (Ef 2,5–6; Ko 3,1–2),

spolu s ním byli uvedeni na nebeský trůn (Ef 2,6; Ř 5,17) a jsou určeni být mu podobní při jeho příchodu v slávě (1J 3,2; Fp 3,20–21).

47. Duch svatý je nejen dárce očistění a posvěcení při znovuzrození (1K 6,11), ale moc Ducha přebývajícího v nás přemáhá moc hříšných sklonů naší tělesnosti, našeho starého člověka (Ř 6,6; 8,13; Ko 3,5), a místo skutků lidské svévole (Ga 5,19–21) v nás Duch působí růst do podoby Ježíšova svatého charakteru. *Ovoce Božího Ducha však je láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání* (Ga 5,22–23). Duch svatý je *Duch pravdy*, který nás uvádí do *veškeré pravdy* (J 16,13) skrze zvláštní zjevení starozákonních proroků a novozákonních apoštolů, které je pro nás zaznamenáno v kanonických spisech Starého a Nového zákona. Stejný Duch, který inspiroval Písma (2Pt 1,21; 3,15–16), nás osvěcuje a vyučuje při jejich čtení a promýšlení jejich poselství, což je klíčové pro naše duchovní poznání (1K 2,12–14; Ef 1,17–19; 3,15–19). Jako se Ježíš nechal vést při plnění svého poslání Duchem svatým (Mt 4,1; L 4,18) a stejně i jeho apoštolé (Sk 16,6–7; 20,22–23), tak všichni věřící v Krista mají být v konkrétních životních situacích citliví na vedení Duchem (Ga 5,25; Ř 8,14; Sk 13,2–3).
48. Již ve Starém zákoně Duch svatý zmocňoval vyvolené jednotlivce pro speciální službu a předpovídal dobu, kdy pomaže mesiášského Služebníka plností a mocí (Iz 11,2–3). To se naplnilo, když byl Ježíš při svém křtu zmocněn jako zaslíbený Mesiáš (Mt 3,16; J 1,32) k naplnění svého životního poslání (L 4,18–19). Moc Ducha svatého působila v Ježíšově životě při vyučování, konání zázraků, vymítání démonů. Ježíš zaslíbil svým učedníkům stejné zmocnění: *Dostanete sílu Ducha svatého, který na vás sestoupí, a budete mi svědky v Jeruzalémě a v celém Judsku, Samařsku a až na sám konec země* (Sk 1,8). Ježíšovi učedníci byli zmocněni Duchem svatým k misijnímu poslání a zvěstovali evangelium směle a s velkou mocí (Sk 4,8,31; 6,10; 1Te 1,5; 1Pt 1,12). Jiným aspektem zmocnění křesťanů ke službě je aktivita Ducha svatého při obdarování duchovními dary k vystrojení křesťanů pro službu v církvi (1K 12,1–11; Ř 12,6–8; Ef 4,11–12) a také pro duchovní boj s mocnostmi zla (Mt 12,28; Ef 6,10–17). Tajemství jednoty církve jako Kristova těla v rozmanitosti jeho údů je dáno tím, že byli všichni spojeni týmž Duchem v jedno tělo. *Neboť my všichni, ať Židé či Řekové, ať otroci či svobodní, byli jsme jedním Duchem pokřtěni v jedno tělo a všichni jsme byli napojeni týmž Duchem* (1K 12,13).

8. O spáse

Věříme, že Bůh z pouhé milosti naplnil v Ježíši Kristu svůj věčný plán spásy. Hříšníkovi, který byl povolán v Pánu Ježíši a který se v pokání a víře obrací k živému Bohu, dává Bůh svým slovem účast na Kristově smrti a vzkříšení. Člověku je odpuštěno, stává se ospravedlněným údem těla Kristova, Božího lidu, a znovuzrozeným Božím dítětem, je osvobozen k novému životu v posvěcení a k radostné naději na dovršení spásy ve vzkříšení těla a věčném životě v Boží přítomnosti.

Věříme, že Bůh z pouhé milosti naplnil v Ježíši Kristu svůj věčný plán spásy.

49. Bůh progresivně zjevoval svůj věčný plán spásy zaslíbením daným již prvním lidem po jejich hříchu (Gn 3,15), ve smlouvě s Abrahamem a jeho potomstvem (Gn 15; 17), s Izraelem v době Mojžíše (Ex 24; 34) a s izraelským králem Davidem (2Sa 7,8–16), jehož potomek Mesiáš Ježíš naplnil zaslíbení proroků o nové, věčné smlouvě milosti a pokoje (Jr 31,31–34; Ez 37,24–27; Mt 26,28; L 22,20). K samotné Boží podstatě patří být milostivý (Ex 34,6) a jeho spasení je z pouhé milosti (Ef 2,5.8). Milost znamená, že nedostáváme to, co si zasloužíme, ale dostáváme dary, které si nezasluhujeme.

Hříšníkovi, který byl povolán v Pánu Ježíši a který se v pokání a víře obrací k živému Bohu, dává Bůh svým slovem účast na Kristově smrti a vzkříšení.

50. Kromě všeobecné milosti, kterou Bůh daruje všem lidem (Ž 145,9.15–16; Sk 14,16–17; Jk 1,17), udílí ve své svrchovanosti spásnou milost, když svým slovem dává hříšnému člověku účast na Kristově smrti a vzkříšení. Člověk nemá účast na Kristu díky svému původu, svým schopnostem a zásluhám, díky vnitřním zkušenostem či předsevzetím, nýbrž Duch svatý nám Krista a jeho spásu přivlastňuje Božím slovem, které – kde a kdy Bůh chce – v těch, kteří mu naslouchají, vytváří důvěru v Pána Ježíše, jistotu spásy a nový život (J 5,24; Ř 10,8–11; Ga 3,5; 2Tm 3,15; Jk 1,18; Ž 107,20 aj.). Boží slovo v jeho různorodých podobách – zásadně jako slovo Písma, ale také jeho aktualizace jako biblické kázání a vyučování, jako svátosti, jako rodičovské vyprávění, jako křesťanská píseň či svědectví atp. – je nástrojem Ducha svatého

a slouží Božímú dílu spásy (ale i soudu) při jednotlivci, v církvi, v dějinách národů, ba celého světa (J 5,25nn; 6,60nn; 12,47n; Ž 1,1nn; 119,50n aj.). Starý člověk v nás byl sjednocením s Kristem ukřižován spolu s ním a zemřel hříchu. Spolu s Kristem povstáváme k novému životu, abychom již neotročili hříchu, ale sloužili Bohu a získali život věčný darem Boží milosti.

51. Spasení je darováno tomu, kdo byl v Kristu vyvolen již před stvořením světa (Ef 1,4; srov. Ga 1,15–16), nikoli na základě předvídání jeho skutků, ale z Božího milostivého zalíbení a slitování (L 12,32; Ř 9,10–18; 1Pt 2,9–10). Vyvolené Bůh svým Slovem povolává k tomu, *aby přijali podobu jeho Syna* (Ř 8,29), *do společenství se svým Synem, naším Pánem Ježíšem Kristem* (1K 1,9), *do slávy svého království* (1Te 2,12), *ke svatosti* (Ř 1,7), *k pokoji* (1K 7,15), *ke svobodě* (Ga 5,13), *k naději* (Ef 1,18), *k posvěcení* (1Te 4,7) a k dosažení *věčného života* (1Tm 6,12). Zvěstované evangelium Božího slova při nich působí jako *moc Boží ke spasení* (Ř 1,16).
52. Kladná odpověď na Boží povolání se projeví pokáním. Pokání je celoživotní proměna nejen myšlení, ale též vůle a postojů, tj. celého člověka ve vztahu k Bohu, k sobě samému i druhým lidem. Pokání se projeví nejen emocionálním zármutkem a lítostí nad zlými skutky (2K 7,9–10), ale předně ovocem pokání, odvrácením od zlých činů (2K 12,21) a konáním činů lásky (L 3,8–13). Výzva k pokání je v Písmu spojována s výzvou k obrácení (Jr 31,19; Sk 3,19; Sk 26,20). Výraz *obrácení* se stal specifickým, jasně vymezeným výrazem v misijním slovníku apoštolské církve. Znamená odvrátit se *od tmy ke světlu, od moci satanovy k Bohu* (Sk 26,18), obrátit se k Pánu Ježíši (Sk 9,35; 11,21), živému Bohu (Sk 14,15; 15,19), získat odpuštění hříchů (Sk 3,19) a být zahrnut do Božího lidu (Sk 26,18). Výzva k pokání, k obrácení má ústřední místo nejen v poselství starozákonních proroků, včetně Jana Křtitele (Mt 3,2), ale i samotného Ježíše (Mt 4,17) a také v poselství Kristovy církve (Sk 20,21; 26,20; 1Te 1,9).
53. Pozitivní složka pokání i obrácení je vyjádřena klíčovým biblickým výrazem *víra*. Ježíš naléhavě vyzývá, aby jeho posluchači věřili nejen evangeliu o Božím království (Mk 1,15), ale také v něho samého a v jeho uzdravující moc (Mt 9,28; Mk 9,24). V Janově evangeliu je centrem víry důvěra a oddanost Ježíši, pevné spojení a sjednocení

s ním (J 1,12; 2,11; 3,12.16.18.36; 4,39; 6,29.35.40.47; 8,30; 12,11). Ve Skutcích je položen důraz jak na přijetí slova evangelia (Sk 4,4; 17,11–12), tak na důvěru, oddanost a poslušnost Pánu Ježíši Kristu (Sk 11,17; 14,23; 16,31; 20,21; 24,24). V Pavlových spisech je víra hlubokou důvěrou v Krista a v pravdivost Božího slova. Stát se křesťanem znamená přijmout vírou, že skrze Ježíšovu smrt a vzkříšení získávají hříšníci Boží milostivý dar spasení (1K 15,1–4; 1 Te 4,14). Výraz *víra* se též používá k označení souboru křesťanského učení, které formuje celý křesťanský život (Ga 1,23; Ef 4,5; Fp 1,27; 1Tm 4,1.6; 6,10.21; 2Tm 4,7; Tt 1,13). Jakub zdůrazňuje, že víra, která se neprojeví v praxi života skutky lásky, je sama o sobě mrtvá, nemůže spasit a není k ničemu (Jk 2,14.17.20). Víra umožňuje vnímat neviditelnou realitu zaslíbenou Bohem a s jistotou víry můžeme procházet životem i s jeho zkouškami a utrpením (Žd 11).

Člověku je odpuštěno, stává se ospravedlněným údem těla Kristova, Božího lidu,

54. Darem spásy přijímáme ospravedlnění, jež je Boží soudní prohlášení, že jsme spravedliví (Ř 8,33). Spravedlnost znamená, že u Božího soudu odpovídáme Božímu standardu a jsme ve správném postavení ve vztahu k Bohu. Základem ospravedlnění není naše poslušnost Božího zákona, ale dokonalá Kristova poslušnost, která vyvrcholila jeho smrtí, kdy prolil svou krev jako smírnou oběť za naše hříchy (Ř 5,9; Ř 3,20–28). Ospravedlnění přijímáme jako dar vírou skrze Kristovu oběť (Ř 3,22.30). Výsledkem ospravedlnění je odpuštění a nepočítání hříchu (Ř 4,7–8; 2K 5,19), očištění od hříchů (Žd 1,3) zrušení odsouzení (Ř 8,1.34) a vysobození od Božího hněvu (Ř 5,9). Ospravedlnění působí smíření a pokoj s Bohem (2K 5,18–20; Ř 5,1) a milostivý dar věčného života (Ř 5,18.21). Člověk se stává ospravedlněným údem těla Kristova, Božího lidu (1K 12,12–27; 1Pt 2,9–10).

a znovuzrozeným Božím dítětem,

55. Darem spásy se člověk stává znovuzrozeným Božím dítětem (J 1,12), protože se narodil z Boha (J 1,13), z Ducha (J 3,5–6.8). Znovuzrození znamená probuzení k životu s Kristem (Ko 2,13) a je základním předpokladem pro vstup do Božího království (J 3,3.7). Starý, znovuzrozený člověk neschopný chápat a přijmout věci Božího Ducha

(1K 2,14–15) umírá spolu s Kristem a na jeho místo nastupuje nový člověk schopný pravého poznání, který se obnovuje podle obrazu svého Stvořitele (Ř 6,6–11; Ko 3,9–10; Ef 4,24). Znovuzrození je způsobeno skrze živé a věčné slovo Boží, slovo pravdy (1Pt 1,23; Jk 1,18). Člověk se v Kristu stává novým stvořením (2K 5,17).

je osvobozen k novému životu v posvěcení

56. Posvěcení je pokračováním Božího díla v životě ospravedlněného, je to Boží dar i závazek věřícího. Působením Ducha svatého se stává svatým, odděleným pro Boha (1Pt 1,14–15; Ř 15,16; 1K 1,2), stále více proměňovaným do podoby Krista, jenž je obrazem neviditelného Boha (2K 3,18; Ko 1,15). Člověk je v Kristu osvobozen k novému životu, když mocí Ducha usmrcuje hříšné činy (Ř 8,13) a žije spravedlivě a zbožně (Tt 2,11–12). Posvěcení je celoživotní proces týkající se celé osoby, ducha, duše i těla (1Te 5,23; 2K 7,1; 1K 6,19–20).

a k radostné naději na dovršení spásy ve vzkříšení těla a věčném životě v Boží přítomnosti.

57. Přijetí daru spasení znamená žít v radostném očekávání a naději, že Bůh své spasení dovrší při návratu Ježíše Krista oslavením Božího lidu ve vzkříšení těla a věčném životě v Boží přítomnosti (Tt 3,7; 1Pt 1,3–5; Ř 8,17–18; F 3,20–21).

9. O církvi

Věříme, že Bůh povolával a shromažďoval svůj lid již v dějinách Izraele. Ježíš Kristus tvoří lid nové smlouvy ze všech národů světa jako svou církev. Církev je společenství těch, kteří byli v Kristu spaseni a Duchem svatým zapojeni do těla Kristova, jehož on je hlavou. Věříme, že církev je jedna, obecná, svatá a apoštolská. Církev je všude tam, kde se zvěstuje Boží slovo, slaví se svátosti a věřící se vzájemně povzbuzují a napomínají, aby rostli do Kristovy podoby.

Věříme, že Bůh povolával a shromažďoval svůj lid již v dějinách Izraele. Ježíš Kristus tvoří lid nové smlouvy ze všech národů světa jako svou církev.

58. Boží dílo spasení nekončí záchranou jednotlivých lidí, ale Bůh je povolává a shromažďuje jako svůj lid. Již praotcové Izraele dostali zaslíbení, že v nich budou požehnány všechny národy. Vzejde z nich nejen národ, ale společenství Božího lidu složené z různých národů (Gn 12,3; 18,18; 28,3; 35,11). Bůh ustavil svůj vztah k Izraeli smlouvou, že bude jeho Bohem a oni budou jeho lidem (Lv 26,12). V Mesiáši Izraele Ježíši byla uzavřena nová smlouva (Jr 31,31–33; 1K 11,25), na jejímž základě vzniká církev, nový Boží lid z příslušníků všech národů (1Pt 2,9–10; Ef 2,11–19). Ježíš Kristus tvoří svou církev jako duchovní příbytek Boží, v němž je sám úhelným kamenem a jehož základem jsou apoštolé a proroci (Mt 16,18; Ef 2,20–22).

Církev je společenství těch, kteří byli v Kristu spaseni a Duchem svatým zapojeni do těla Kristova, jehož on je hlavou.

59. Církev je společenství spasených v Kristu. O církvi v apoštolské době čteme: *Pán denně přidával k jejich společenství ty, které povolával ke spáse* (Sk 2,47). Církev je společenstvím těch, kteří byli Duchem svatým znovuzrozeni a zapojeni do těla Kristova (1K 12,13.27). Tak jako je v těle mnoho údů, které plní konkrétní úkoly pro správnou funkci celého těla, tak je tomu i v církvi (1K 12,12–30). Jednotliví členové církve si vzájemně slouží duchovními dary (Ř 12,4–8). Ježíš jako hlava církve je zdrojem jejího života a také její nejvyšší autoritou, které se všichni v poslušnosti poddávají (Ko 1,18; Ef 1,22–23). Dalšími biblickými metaforami odkazujícími k podstatě církve jsou rodina (2K 6,18; 1Tm 5,1–2), nevěsta Kristova (Ef 5,25–32), duchovní chrám (1Pt 2,4–8), Boží stáde (L 12,32; Sk 20,28–29), ratolesti na vinném kmeni (J 15,1–8), sloup a opora pravdy (1Tm 3,15).

Věříme, že církev je jedna,

60. Jako je jeden Pán Ježíš Kristus, jedna víra, jeden křest, tak je i jedno Kristovo tělo, jedna církev (Ef 4,4–6). Jde o jednotu živého organismu v rozmanitosti jednotlivých údů, zakotvenou v jednotě v Otci, Synu a Duchu, v rozmanitosti duchovních darů a ve vzájemném spojení v lásce (J 17,20–23; 1K 12–14; Ko 2,2). Tato duchovní jednota je Božím darem, je však třeba usilovat o její zachování ve svazku pokoje (Ef 4,3).

obecná,

61. Církev je obecná, tj. všeobecná, univerzální, zahrnující všechny ve všech dobách, kdo jsou vírou spojeni s Kristem. V Novém zákoně je výraz *církev* používán pro skupinu věřících, kteří se setkávají v soukromých domech, v celém městě nebo regionu, nebo i pro skupinu všech věřících v univerzální církvi (Ko 4,15; Fm 1,2; 1K 1,2; 2K 1,1; Sk 9,31; Ef 1,22; Ko 1,18.24). Pouze Bůh zná s jistotou a neomylně ty, kdo patří do společenství jeho lidu. Církev, jak ji vidí Bůh, je církví neviditelnou a církev, jak ji vidíme na této zemi, je církev viditelná. Ta zahrnuje všechny, kdo vyznávají víru v Krista a dosvědčují tuto víru ve svých životech.

svatá a apoštolská.

62. Církev je svatá, protože její členové byli v Kristu ospravedlněni a jsou před Bohem svatí, neboť jsou Duchem svatým posvěceni a tvoří společenství svatých (1K 6,11; Ko 3,12; Žd 3,1; 1Te 3,13; 1Pt 1,2). Církev je apoštolská, protože základní normou pro její zvěstování, vyučování a životní praxi je Ježíš Kristus, jehož zvěstování, vyučování a příklad života nám ve spisech Nového zákona předali jím povolání apoštolé a proroci, kteří spolu s ním tvoří jednou provždy postavený základ duchovní stavby církve (Ef 2,20; 1K 3,10–11).

Církev je všude tam, kde se zvěstuje Boží slovo, slaví se svátosti a věřící se vzájemně povzbuzují a napomínají, aby rostli do Kristovy podoby.

63. Podstatným znakem církve je zvěstování Božího slova (Sk 4,31; 2Tm 4,2), jehož ústředním poselstvím je evangelium, dobrá zpráva o spasení v Ježíši Kristu (1Pt 1,23–25; Ř 1,9.14–17; 15,19). Církev zvěstuje Boží slovo a ty, kteří je vírou přijali a stali se učedníky Ježíše Krista, učí zachovávat jeho příkazy (Mt 28,19–20). Boží slovo vytváří církev a je v centru její služby (Sk 6,7; Ř 1,9).
64. Svátosti křtu a svaté Večeře Páně jsou dary, znamení a pečeti Boží milosti, které ustanovil sám Ježíš Kristus a které se staly praxí církve od počátku (Mt 28,19; L 22,19; Sk 2,38–41; 1K 11,23–34). Viditelným a hmatatelným způsobem potvrzují vnitřní milost, kterou věřící v Krista přijímají. Tato milost je Bohem veřejně potvrzena skrze církev. Jsme Duchem pokřtěni v jedno tělo a stáváme se součástí

Kristovy církve (1K 12,13). Večeře Páně je svátost, kdy zvěstujeme Kristovu smrt, vírou přijímáme její spásné působení, potvrzujeme svoji účast v nové smlouvě zpečetěné Kristovou krví a očekáváme jeho příchod v moci a slávě (1K 11,23–26). Večeře Páně je také účastí na těle Kristově (1K 10,16), viditelným projevem naší jednoty s ostatními křesťany (1K 10,17). Křest je jednorázovou událostí, zatímco svatá večeře Páně je pokračujícím potvrzováním toho, co jsme přijali v Kristu.

65. Věřící je ve křtu sjednocen s Kristem, a tím se stává součástí jeho těla – církve. Tuto vnitřní skutečnost vyjadřuje tím, že se připojí ke konkrétnímu církevnímu sboru. Po Petrově kázání o Letnicích mnozí přijali vírou evangelium a Ducha svatého. Nestali se individualistickými Ježíšovými následovníky, ale *byli pokřtěni a přidalo se k nim toho dne na tři tisíce lidí. Vytrvale poslouchali učení apoštolů, byli spolu, lámali chléb a modlili se ... A Pán denně přidával k jejich společenství ty, které povolával ke spáse* (Sk 2,42.47). Zachování a růst spásné víry vyžaduje život ve společenství Božího lidu. Apoštol Pavel nejen zvěstuje evangelium, ale také zakládá křesťanské sbory, jejichž členy se stávají ti, kdo uvěřili v Krista a stali se jeho učedníky (Sk 4,21–23). Ve společenství církve se věřící vzájemně povzbuzují, napomínají, slouží si a poddávají se kázni podle Božího slova, aby rostli do podoby Kristovy (1Te 5,11; Žd 10,24–25; Ga 5,14; Mt 18,15–17; Ko 2,5).

10. O posláním církve

Věříme, že posláním církve je uctívat Boha a dosvědčovat všem lidem Boží lásku. Církev je povolána zvěstovat jedinečnost Ježíše Krista a spásení v něm, získávat mu učedníky, pomáhat potřebným, stavět se proti každé formě nespravedlnosti a přijímat spoluodpovědnost za Boží stvoření.

Věříme, že posláním církve je uctívat Boha

66. Uctívání Boha je hlavním posláním církve ve vztahu k Bohu. Máme se stát *chválou jeho slávy* (Ef 1,11–14). Při uctívání oslavujeme Boží jméno, vyjadřujeme mu lásku, vděčnost a oddanost za to, kým je, co činí, a přinášíme sebe sama jako živou oběť Bohu (Mk 12,28b–30; Ř 12,1). Při uctívání v nás *přebývá slovo Kristovo v celém svém bohat-*

ství a oslavujeme *Boha žalmy, chválami a zpěvem* (Ko 3,16). Uctívání Boha je trvalým posláním církve, je určeno nejen pro tento svět, ale i pro věčnost (Zj 7,9–11).

a dosvědčovat všem lidem Boží lásku.

67. Posláním církve ve vztahu k lidem všech národů je zvěstovat evangelium, radostnou zprávu o Boží lásce a spasení v Ježíši Kristu, který zemřel za naše hříchy, vstal z mrtvých, kraluje jako Pán, daruje odpuštění hříchů, Ducha svatého a věčný život každému, kdo činí pokání a věří (J 3,16–17; 1K 15,1–4; Sk 13,37–39; Sk 2,38). Svědectví křesťanů o Boží lásce však není vydáváno pouze slovy, ale také celým způsobem života. Působí jako sůl a světlo, bez nichž tento svět zůstává v temnotě a nemůže přežít, proto je církev životně důležitá pro naplnění Božích záměrů ve světě (Mt 5,13–14; 10,7–8). Věrohodnými svědky Ježíše Krista slovem i činem se stáváme pouze mocí Ducha svatého (Sk 1,8; 1K 2,4). Celé evangelium má být zvěstováno celou církví celému světu.

Církev je povolána zvěstovat jedinečnost Ježíše Krista a spasení v něm, získávat mu učedníky,

68. V naší pluralistické společnosti je posláním církve zvěstovat jedinečnost Ježíše Krista. Různá náboženství obsahují prvky pravdy a krásy, protože všichni lidé byli stvořeni k Božímu obrazu a mají určité poznání svého Stvořitele. Toto poznání však nepřináší spásu (Ř 1,19–25). Spasení je možné získat jedině v Ježíši Kristu (Sk 4,12). Pouze Syn Boží, kterého jeho nebeský Otec vzkřísil z mrtvých, mohl právem prohlásit: *Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne* (J 14,6). *Já jsem vzkříšení i život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít* (J 11,25).
69. Jako Kristovým následovníkům nám bylo svěřeno velké poslání získávat Ježíši Kristu učedníky mezi všemi lidmi (Mt 28,18–20). Získávání učedníků se děje zvěstováním evangelia o Boží lásce v Ježíši Kristu, s osobním pozváním k přijetí této lásky. Ježíšovým učedníkem se stává ten, kdo v něj uvěří a stane se jeho poslušným následovníkem. Toto rozhodnutí je potvrzeno křtem, který je veřejným pečetěním našeho spojení s Kristem a přijetím do viditelného Kristova těla, církve. V ní jsme pak vyučováni všemu, co nám Kristus prikázal.

pomáhat potřebným, stavět se proti každé formě nespravedlnosti

70. Evangelium má moc proměňovat život jednotlivců a skrze ně pozitivně ovlivňovat sociální, politické a ekonomické struktury ve společnosti. Evangelium je dobrou zprávou pro všechny potřebné, chudé, vězně, nemocné, strádající, trpící a utlačované (L 4,18–19). Kdo byl znovuzrozen do Božího království pokoje a spravedlnosti, usiluje rozšiřovat jeho hodnoty v nespravedlivém světě a staví se proti každé formě odcizení, zneužívání politické nebo ekonomické moci, útisku a diskriminaci. V pokoře a lásce máme sloužit nemocným, sytit hladové, pečovat o vězně, pomáhat znevýhodněným a hendikepovaným, osvobozovat utlačované (Mt 25,34–40; Jk 1,27–2,9). Církev je povolána být modelem nové společnosti, kterou charakterizuje jednota v rozmanitosti, společenství lásky, pokoje, spravedlnosti a vzájemné služby.

a přijímat spoluodpovědnost za Boží stvoření.

71. Zemi stvořil Hospodin a člověku byla svěřena správa a ochrana všech darů země (Gn 1,1; 2,15). Boží láska zahrnuje celé stvoření. Hřích porušil vztah člověka k přírodě, takže se stává místo správce sobeckým vlastníkem země a dobývá ji jako svou kořist (Gn 3,17–19; Ř 8,19–21). Křesťané jsou povoláni k tomu, aby naplňovali poslání dobrých správců země a ochránců zdravého životního prostředí, vedli takový způsob života, který sdílí zdroje země také s chudými a dalšími generacemi lidstva.
72. Ježíš Kristus, ukřižovaný a vzkříšený Pán, jemuž byla dána veškerá moc na nebi i na zemi, zůstává v Duchu svatém se svojí církví a působí v ní, vystrojuje ji a zmocňuje k tomu, aby mohla naplňovat své jedinečné a nezastupitelné poslání (Mt 28,18–20).

11. O posledních věcech

Věříme, že Ježíš Kristus přijde ve své moci a slávě, aby v plnosti dovršil Boží království. Očekávání Kristova návratu, k němuž dojde v čase, který zná pouze Bůh, vyžaduje stálou bdělost a motivuje věřící ke zbožnému životu. Všichni vstanou z mrtvých a na Božím soudu budou nespravedliví odsouzeni k věčnému trestu a spravedliví v Kristu budou přijati do věčné

radosti a slávy nového nebe a do nové země. Tam budou uctívat Boha, sloužit mu a věčně se radovat v jeho přítomnosti.

Věříme, že Ježíš Kristus přijde ve své moci a slávě, aby v plnosti dovršil Boží království.

73. Ježíš Kristus svým příchodem na tuto zem, smrtí na kříži, vzkříšením a vylitím Ducha svatého naplnil zaslíbení starozákonních proroků a základní naději celého Starého zákona o příchodu Božího království (Iz 9,5–6; Jr 23,5). V Ježíšově osobě je přítomná Boží spasitelná moc a jeho příchodem začínají poslední dny, v nichž Boží království daruje odpuštění a nový život všem potřebným, kteří v Ježíši složili svou naději (Žd 1,2; Ef 1). K přítomnosti království patří prožívání mocného Božího spasitelného působení, ale také bolest a utrpení. Boží spasitelná vláda však zatím působí v tomto světě skrytě a trpí násilí (L 8,10; Mt 13,44; 11,12). Utrpení je údělem nejen Mesiáše, ale i jeho následovníků (Ř 5,3; Ko 1,24). Celé stvoření toužebně vyhlíží vysvobození z marnosti a zániku, kdy při návratu Ježíše Krista bude definitivně dovršena svrchovaná Boží vláda v moci a slávě, která bude zjevná všem lidem a celému stvoření (Ř 8,18–25).
74. Návrat Ježíše Krista v moci a slávě bude osobní, tělesný a veřejný. Nejde o příchod duchovní síly, energie nebo ideje, ale *sám Pán sestoupí z nebe* (1Te 4,16). Jako kdysi přišel, *vzal na sebe způsob služebníka* (Fp 2,7), tak jednou přijde, *aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno ... a k slávě Boha Otce každý jazyk aby vyznával: Ježíš Kristus je Pán* (Fp 2,10). Jako vystoupil k Otci v oslaveném vzkříšeném těle, tak se ve stejném těle opět navrátí. *Tento Ježíš, který byl od vás vzat do nebe, znovu přijde právě tak, jak jste ho viděli odcházet* (Sk 1,11). Po svém vzkříšení byl viděn najednou více než pěti sty osobami (1K 15,6), ale při jeho návratu *uzří ho každé oko, i ti, kdo ho probodli* (Zj 1,7). *Tu budou lomit rukama všechny čeledi země a uzří Syna člověka přicházet na oblacích nebeských s velkou mocí a slávou* (Mt 24,30). Znovu vstoupí do časoprostorového světa jako *Král králů a Pán pánů* (Zj 19,16), aby s konečnou platností dokončil na zemi Boží plán spásy.

Očekávání Kristova návratu, k němuž dojde v čase, který zná pouze Bůh, vyžaduje stálou bdělost a motivuje věřící ke zbožnému životu.

75. Ježíš oznámil svým učedníkům, jaká budou znamení toho, že čas jeho návratu je blízko. Patří k nim příchod lživých mesiášů a proroků, kteří budou konat znamení a zázraky a svedou mnohé (Mk 13,5–6), války, zemětřesení a hladomory (Mk 13,7–8). Dojde k rozkladu vztahů mezi lidmi, dokonce i mezi rodiči a dětmi, protože *se rozmůže nepravost, vychladne láska mnohých* (Mt 24,12; Mk 13,12). Evangelium bude kázáno všem národům navzdory tomu, že jeho svědkové budou nenáviděni a pronásledováni (Mk 13,9–11.13). Přijde *velké souzení, jaké nenastalo od počátku světa* (Mt 24,21 ČSP), které podle apoštola Pavla vyvrcholí tím, že člověk nepravosti, Syn zatracení ... *zlý přijde v moci satanově* (2Te 2,3.9) a *bude se vydávat za Boha* (2Te 2,4).
76. Žádné ze znamení návratu Ježíše Krista nemůže však být použito k časovému určení konce dějin. *O onom dni a hodině však neví nikdo, ani andělé v nebi, ani Syn; jenom Otec sám* (Mt 24,36). Z biblických textů pojednávajících o návratu Ježíše Krista se nemáme snažit vytvořit podrobný jízdní řád, podle něhož se budou odvíjet události posledních dnů. Máme se však nechat povzbudit k horlivému očekávání v živé naději, že Ježíš Kristus přijde brzo (Fp 3,20; Tt 2,13; Jk 5,8; 1Pt 4,7). Boží vnímání času je však jiné než naše. *Jeden den je u Pána jako tisíc let a 'tisíc let jako jeden den'* (2Pt 3,8). Jistota Ježíšova blízkého příchodu je pro věřící motivací ke zbožnosti (1Tm 4,8.10), bdělosti a zodpovědnosti v díle Božího království jako jeho služebníků (Mt 24,44; Mk 13,35–36).

Všichni vstanou z mrtvých

77. Bible vyučuje, že všichni lidé vstanou tělesně z mrtvých. Ve Starém zákoně je víra ve vzkříšení vyjádřena na řadě míst (Jb 19,26–27; Ž 17,15; 73,24; Iz 25,8; 26,19; Da 12,2). Ježíš potvrzuje tuto víru starozákonního lidu (J 5,28–29). Apoštol Pavel při zvěstování evangelia zdůrazňuje, že *Kristus byl vzkříšen jako první z těch, kdo zesnuli* (1K 15,20) a jeho vzkříšení je zárukou budoucího vzkříšení věřících. *Jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni dojdou života* (1K 15,22). Při Kristově návratu *jako poslední nepřítel bude přemožena smrt* (1K 15,26) a hříchem porušená a smrtelná těla budou proměněna

(Fp 3,21). *Tak je to i se zmrtvýchvstáním. Co je zaseto jako pomíjitelné, vstává jako nepomíjitelné. Co je zaseto v poníženosti, vstává v slávě. Co je zaseto v slabosti, vstává v moci. Zasévá se tělo přirozené, vstává tělo duchovní. Je-li tělo přirozené, je i tělo duchovní* (1K 15,42–44). Výraz *tělo duchovní* neznamena nehmotné, ale proměněné Duchem svatým tak, že je nepomíjitelné a nepodléhá zkáze a smrti.

78. Ačkoliv Bůh někdy vykonává různé soudy již v průběhu lidského života, Bible potvrzuje, že Bůh *ustanovil den, v němž bude spravedlivě soudit celý svět* (Sk 17,31). Za soudce při posledním nebo konečném soudu Bůh ustanovil Ježíše Krista (Sk 10,42; 2Tm 4,1; J 5,26–27). *Syn člověka přijde v slávě svého Otce se svými svatými anděly, a tehdy odplatí každému podle jeho jednání* (Mt 16,27). Písmo potvrzuje, že každá osoba bude souzena *podle svých činů* (Zj 20,13; Mt 16,27; Ř 2,6; 2K 5,10). Současně však ujišťuje: *Nyní však není žádného odsouzení pro ty, kteří jsou v Kristu Ježíši* (Ř 8,1), protože Ježíš svou zástupnou smírnou obětí ospravedlňuje ty, kdo v něj věří (Ř 3,21–26) a víru dosvědčují nesením ovoce Božího Ducha (Ga 5,22). Ti se smějí již nyní radovat, že jejich jména jsou zapsána v Beránkově knize života (L 10,20; Zj 21,27).

a na Božím soudu budou nespravedliví odsouzeni k věčnému trestu a spravedliví v Kristu budou přijati do věčné radosti a slávy nového nebe a do nové země. Tam budou uctívat Boha, sloužit mu a věčně se radovat v jeho přítomnosti.

79. Rozhodnutí posledního soudu bude konečné a dojde k věčnému rozdělení, protože existují pouze dvě cesty, po nichž všichni lidé putují a které vedou do dvou různých míst (Mt 7,13–14). Údělem bezbožných a nespravedlivých je odsouzení k věčnému trestu do místa zvaného peklo, které je popisováno jako místo neuhasitelného ohně, temnoty, věčné záhuby a druhá smrt (Mk 9,43; Mt 5,22; 8,12; 10,28; 2Te 1,9; Zj 21,8). Podstatou trestu je *odloučení od Pána a od jeho úžasné moci* (2Te 1,9 Bible 21). Údělem věřících v Krista, kteří byli ospravedlněni přijetím jeho oběti na kříži, je věčná blaženost a radost v Boží přítomnosti. Při Kristově návratu Bůh shromáždí a obnoví svůj lid, stvoří nová nebesa a novou zemi (Iz 65,17; Zj 21,1–4). Věčná Boží pří-

tomnost znamená dokonalé poznání a vidění Boha tváří v tvář (1K 13,9–12). Život v novém nebi a nové zemi bude životem odpočínutí (Žd 4,9–11), uctívání (Zj 19,1–4) a služby (Zj 22,3).

Duchovní zásady Církve bratrské

1. Rozhodnutí víry a nový život v Kristu

1. Rozhodnutí víry

1. „Spasení, které Pán Ježíš svou smrtí nám vydobyl, musí každý osobně si věrou přivlastniti. Každý osobně je k němu pozván, a každý osobně se musí pro něho rozhodnouti, jakmile přijde na rozcestí života. A proto i děti od rodičů zasvěcené Bohu a vychované na cestách Božích, když k rozumu přijdou, aby volily mezi dobrým a zlým, rozhodnouti se musejí, chtějí-li zůstat zasvěceny Bohu, čili sejítí s cesty, na niž věrou rodičů a církve byly uvedeny.“ Alois Adlof¹
2. Od praotců Izraele podnes si Hospodin povolává a zachovává svůj zvláštní lid; od jedné generace k druhé, od národa k národu vede pozemská cesta Božího slova (Gn 12,2n; Dt 6,4–7; Mt 28,17nn). Bůh ovšem povolává i každého osobně: slovem Písma, rodičovskou výchovou, kázáním, příkladem blízkých lidí, písněmi, svědectvím přátel, zázraky (Ž 78,3–8; 117; Jon 3,4n; J 1,40nn; 4,29n; 2Tm 1,5; 3,15 atp.). Obdobně i obrácení bývají osobitá: někomu se Kristus dá poznat v ústraní, jinému uprostřed práce (Sk 8,26nn; Mt 4,18–22); někdo prožije dramatické obrácení, vysvobození, radikální proměnu životního stylu a svého přesvědčení, jiný v Pána Ježíše věří od malička a přijde doba, kdy na sebe vezme odpovědnost za svůj duchovní život (L 8,35nn; 19,5nn; 2Tm 1,5; 3,14n). Někdo prožije okamžitý obrat, obrácení druhého představuje delší proces (Sk 2,37–41; 19,1–7); u někoho obrácení provázejí silnější emoce, jiný otázky víry v klidu promyšlí (Sk 8,26nn; 16,25–34): každý tak, jak je mu shůry dáno (Ř 12,3).
3. Důvěra vůči Bohu je jednak dílem a rozhodnutím člověka – rozhodnutím zahrnujícím poznání i „skok do neznáma“, touhu i bázeň – (Dt 30,11–15.19nn; Ez 18,30–22; Za 1,3; Fp 2,12), jednak Božím

1 ADLOF, A.: Nástin dějin svobodných církví křesťanských, Praha 1905, s. 1.

milostivým darováním, svrchovaným dílem Božího Ducha (Pl 5,21; J 6,28n.63–69; F 2,12n). Jsme totiž od narození hříšníci, Boží nepřátelé, kteří chtějí samosvojně vládnout nad svým životem bez ohledu na Stvořitelův nárok (Gn 3,1nn; Jr 13,23; Ř 1,18nn; 3,9–18.23; 5,12). Máme-li se tedy vrátit k Bohu, potřebujeme nutně jeho smilování projevené s konečnou platností v Pánu Ježíši (Ž 103,8–18; Ř 5,6–17; Ga 4,1–5; 2K 5,18–21). Duchovně mrtví, neschopni důvěry v Boží lásku a bázně před jeho svatostí ani skutečné poslušnosti jeho vůle, potřebujeme být nově stvořeni a zrozeni shůry, duchovně vzkříšení z mrtvých (Ez 37,1nn; J 3,3.5; Ef 2,1nn; 1Pt 1,3). Bůh nás proto, z pouhé milosti a lásky, nejdříve – a pak už napořád probouzí, volá a přitahuje, přesvědčuje (Oz 11,4; Ž 78; Sk 17,27; Žd 1,1n); usvědčuje nás z hříchu a vede k pokání, tj. předně k bolestnému poznání naší hříšnosti a k vyznání vin před Bohem, a je-li zapotřebí, i před lidmi (Dt 10,16nn; Iz 1,16–18; Neh 9,2n; Mt 4,17; Sk 2,37–40; 19,18–20); tvoří v nás skrze vzkříšeného Krista nový život a přijímá nás za své syny a dcery, bratry a sestry Pána Ježíše (J 1,12; 2K 5,17; Ga 3,26–29; 4,6n; Ef 2,4–10; Žd 2,10–18). To vše při nás Bůh činí mocí Ducha svatého svým slovem (Ž 107,20; Ř 10,8nn; Ga 3,2; 1Pt 1,23–25).

4. Ať už tedy člověk ve svém obrácení opouští bezvěrectví, či byl ve víře vychován; ať už jeho rozhodnutí víry znamená životní převrat, či vděčné přitakání rodičovskému zasvěcení: vždy je to dar a dílo odvěké Boží milosti (Ef 1,3nn). I ti, kteří vyrostli v křesťanské rodině, potřebují prožít obrat od sebe k Bohu, uvědomit si svůj hřích a přijmout jeho odpuštění. Přijetí spásy vírou je začátek cesty víry, spásy, začátek poznání a růstu do Kristova plného lidství.

2. Nový život

5. Dar spásy je totiž zároveň povoláním k novému životu (Ef 4,1nn; 5,1nn). Dar nového života Bible popisuje různými obrazy – jako vztah otce (či matky) a dětí, osvoboditele a jeho zachráněných služebníků, jako vztah učitele a jeho žáků, pastýře a jeho ovcí, tvůrce a jeho díla, Boha a jeho chrámu, jako vztah ženicha a nevěsty atd. (Ex 4,22; 16,5n; 20,2n; Ž 100,3; Iz 43,1; Jr 2,2). Dar spásy a nového života je darem smířeného společenství s Bohem i s lidmi. V perspektivě novozákonního naplnění Božího díla jde o společenství s Bohem a jeho lidem skrze

Pána Ježíše v Duchu svatém (J 13–17; Ef 2,11nn; 1Pt 1,3–2,10); jde o život s Kristem, z Krista a v Kristu (Mt 16,24nn; J 15,1nn; Ga 2,19n); o život v Duchu svatém a z jeho moci (J 20,19–23; Ř 8,1nn; Ga 5,16nn); o život s Božím slovem a z Božího slova (J 8,31; 15,1nn; Ř 10,6–11; 1J 1,1–3). Nový život je následováním příkladu života, jak ho žil sám Ježíš a jak nám ho svou smrtí a vzkříšením otevřel (J 12,23–26; Ř 14,7–9; Ga 2,19n; Ef 1,20–2,7); jak ho naši víře znázornil a odkázal, zadal i daroval ve svátostech křtu a večeře Páně (Ř 6,3nn; 1K 10,1nn; J 6,35nn).

6. Krista následujeme tedy společně, uprostřed lidu církve, každý ovšem také osobně, osobitě podle svých darů, podle svého temperamentu, postavení a úkolů ve světě, podle zděděné kultury atp.: jako muž nebo žena, jako svobodný či žijící v manželství nebo ovdovělý, jako rodič nebo dítě, jako zdravý nebo hendikepovaný nemocí, jako zaměstnavatel či zaměstnanec, jako příslušník svého národa, jako občan svého státu (L 3,1nn; 1K 7,17nn; Ef 5,21–6,17; Ř 13,1nn). Společným charakterovým rysem nového života je ovšem ovoce Ducha, zvláště láska, život ve společenství (Ga 5,22n; J 15,12–17; 17,1nn). Nový život se vyznačuje rovněž kajícíností, tj. schopností rozpoznat a přiznat svá selhání, prosit Boha a bližní o odpuštění a odpuštění s důvěrou přijmout; a jindy svým viníkům odpuštění darovat (Mt 6,12.14n; 18,15nn; 1J 1,5–10; Ko 3,12nn). K novému životu v Kristu neodmyslitelně patří také zápas o vlastní posvěcení, o růst v poznání Boha a připodobňování se Kristovu charakteru (Žd 12,14; Ř 6,11nn; 1K 13,9; Ef 3,14–19; 4,13–16; Ko 3,1nn). V neposlední řadě se dar společenství s Pánem Ježíšem uskutečňuje úsilím o svědecký a služebnický životní styl, dosvědčováním Kristovy vlády slovem i skutkem, touhou po spravedlnosti ve světě a po konečném Kristově příchodu: Přijď, Pane Ježíši (Sk 1,8; Ř 12,1nn; Jk 4,11–5,8; Zj 22,20).
7. Právě jeho druhým příchodem totiž dojde naše víra cíle a spása se konečně naplní a projeví „v plné síle“: my i všechno tvorstvo dostaneme viditelně a hmatatelně podíl na Kristově nesmrtelnosti (J 14,1–3; 17,24; Ř 8,18nn; 1K 13,12; 15,20nn; 1Pt 1,3–5). Dosud jsme na cestě: naše poznání je částečné, morálně i ve víře selháváme, kolísáme a nebýváme vždy dobrým svědectvím o Kristově lásce, zápasíme o pravdu a čisté učení (Ř 7,24n; 1Tm 4,1nn; 2Tm 3,1nn; 1J 2,1). Potřebujeme proto každý den novou Boží milost k pokání, k duchovnímu růs-

tu; potřebujeme bratry a sestry, aby nás povzbuzovali a napomínali, aby se za nás modlili; potřebujeme obnovovat rozhodnutí víry a nacházet cesty ze „zakřivenosti do sebe“ ven ke svým bližním, k Bohu a jeho slovu: potřebujeme nová naplnění Duchem svatým (Ž 91,13nn; Pl 3,19nn; Mt 18,1nn; Ř 7–8; 12,1n; Ef 5,15–20).

3. Dílo Ducha svatého v křesťanovi

8. Právě Duch svatý nám totiž denně, od začátku do konce přivlastňuje Kristovo dílo a Pána Ježíše samotného (Ř 8,1n; 1K 6,11; 2K 3,17n). Duch svatý, třetí osoba trojjediného Boha, Bůh ve své neviditelné a oživující přítomnosti ve světě (Gn 1,2; Ž 104,30; Jb 34,14n), je rovněž Duchem Kristovým (Ř 8,1nn): je Duchem, který Ježíše zmocnil k naplnění jeho synovského úkolu, který se projevoval v Ježíšových skutcích, který byl při díle ve vzkříšení Ukřižovaného a kterého k dílu spásy vyvýšený Kristus seslal i svým učedníkům (Mt 3,16–4,1; 12,28; J 20,21–23; Ř 1,4; 8,11; Sk 2,33).
9. Duch svatý Krista zastupuje a zároveň přináší, prostředkuje jeho přítomnost v Božím lidu (J 16,7; 1K 3,16). Boží Duch uváděl apoštoly a uvádí i nás do pravdy Kristova evangelia (J 16,12–15); zmocňoval je a zmocňuje i nás ke svědectví a potvrzuje slova našeho svědectví ve světě (J 16,8–11; Sk 1,8; 4,31). Člověka od začátku až ke slavnému završení spásy při vzkříšení z mrtvých uschopňuje k víře a novému životu (Ř 8,1nn). Dělá z nás Boží děti, Kristovy spoludědice, a dává nám duchovně dozrávat (Ga 4,6n). Působí ve věřícím projevy Ježíšova charakteru, ovoce Ducha svatého, láskou počínaje a sebeovládáním konče (Ga 5,22n). Vystrojuje nás zvláštními dary milosti, charismaty, ke službě v církvi i ve světě (1K 12,1nn; Ř 12,3–8; Ef 4,7–16).
10. Aplikování Kristovy spásy do života jednotlivců a církve, zvláště ovšem počátek a základ tohoto díla, nazývá Nový zákon křtem v Duchu svatém či křtem Duchem svatým. Duch svatý je dárce i zpečetěním víry a obrácení. Zmocňuje se věřícího a – jak účinně znázorňuje křest – vštěpuje ho do ukřižovaného a vzkříšeného Krista, a tedy i do jeho pozemského těla, církve (Mk 1,8; Sk 1,5; 11,16; 1K 12,13. Srov. Mt 28,19; Sk 2,38; 10,47; Ef 1,13n). Křest Duchem se může, ale nemusí projevovat zvláštními úkazy, jako je dar mluvení jazyky apod. Vždy se ovšem

projeví vírou v Pána Ježíše, novým životem v pokání a posvěcení, svědeckým stylem života, proměnou charakteru, předně láskou.

11. Křesťan, ale také církev může ovšem Božího Ducha nesvatým jednáním a hříšnými postoji zarmucovat a uhašovat (Ef 4,30; 1Te 5,19). Je nám proto zapotřebí sebekritické kajcnosti a zvláštní pozornosti k projevům Ducha, především moudrého rozlišování projevů Božího Ducha od projevů duchů cizích (1Te 5,16–24; 1J 4,1). Duch svatý vždy oslavuje Pána Ježíše, jedná ve shodě se zjeveným Božím slovem a vede ke vzájemné poddanosti a službě v církvi i ke svědectví světu (J 16,14n; 1K 12,1–3.7; 14,1nn). Cizí duch zapírá Kristovo lidství anebo jeho božské panování (1K 12,1–3; 1J 4,1nn), působí zmatky a rozkoly, posiluje v člověku sklony k pýše a nelásce, zavádí ho do morální nečistoty a nekajcnosti. Je nám proto rovněž zapotřebí plnosti Ducha svatého, respektive obnovovaného naplňování Božím Duchem k živoucí víře, radostné vděčnosti a lásce, k trpělivé službě bližnímu, k odvážnému svědectví o Kristově pravdě tváří v tvář mocným a dokonce smrti (Sk 4,8.31; 6,5; 7,55; 11,24; 13,52; Ř 15,13; Ef 5,15nn). Naplňování Duchem se člověku dostává v modlitbě, z Písma, ve společenství církve kolem Slova a svátostí, ze společného uctívání Hospodina, dárce života.

4. Působení Ducha svatého a jeho přijetí

12. Jako jedna z církví vzešlých z duchovního probuzení, Církev bratrská byla vždy otevřena působení Ducha svatého a různým způsobům živé spirituality. Její dějiny ukazují, že některá období dobře čerpala z Boží moci v Duchu svatém a v jiných obdobích docházelo také k různým napětím, a dokonce i rozdělením způsobeným nesprávným učením či nevhodně položenými důrazy. Na základě mnohaletého vývoje a při kontaktech s pentekostálními proudy a charismatickým hnutím si Církev bratrská formulovala následující teze.²

2 Stanovisko k některým aktuálním otázkám o Duchu svatém. (Stanovisko konference kazatelů Církve bratrské z roku 1988, upravené teologickou komisí v roce 1990. Bylo přijato celocírkevní konferencí jako usnesení v roce 1995). Toto stanovisko nemá být podkladem pro rozhodování o členství v Církvi bratrské, jde o zásady vyučování těchto otázek v církvi.

13. Základem naší víry zůstává svědectví Písem Starého a Nového zákona (2Tm 3,15–17), jímž podle reformační zásady *sola scriptura* hodnotíme i všechny duchovní zkušenosti (Mt 4,4.7.10; Sk 15,14–15; Sk 17,11).
14. Na základě Písma zůstáváme u stanoviska, že začátkem duchovního života je znovuzrození a dar Ducha svatého je jeho nedílnou součástí (Sk 2,38; 9,17; J 3,5–6; Ef 1,13). Tak jsme *jedním Duchem pokřtěni v jedno tělo* (1K 12,13). Znovuzrozený člověk má potom prožívat nová očistění, zmocnění a naplnění Duchem svatým jako zřetelné zkušenosti. Nejedná se však o kvalitativně vyšší stupeň, nýbrž o postupné rozvíjení a prohlubování duchovního života (Sk 4,31; 13,9).
15. Důkazem nového života v Kristu je ovoce Ducha svatého, především láska (Ga 5,22; 1Pt 1,22; 1K 13,1). Duch svatý k službě lásky udílí všem znovuzrozeným své dary (Ř 12,6–8; 1K 12,7–11; 1Pt 4,10; Ef 4,11–13). Mluvení jazyky může (Sk 2,4; 19,6), ale nemusí (Sk 2,41; 4,31; 9,17.18) být průvodním znamením naplnění Duchem a zejména není důkazem, že člověk v plnosti Ducha svatého žije a působí (viz korintští křesťané 1K 1,7.11; 3,3; 5,1).
16. Znovuzrození lidé musejí zůstat v procesu růstu, což vyžaduje stálé naplňování Duchem svatým (Ef 5,18) na základě pokání, stálého následování Ukřižovaného (Mt 16,24) a podřizování se společenství sboru a jeho správcům (Ef 5,21; Žd 13,17; 1Pt 5,1–6). Tak se rozhojňuje ovoce Ducha, modlitební horlivost a misijní služba.

2. Křesťánův život víry, naděje a lásky

5. Život víry a lásky

17. Křesťan udržuje a rozvíjí duchovní život skrze osobní vztah s Bohem, tedy především přijímáním Božího slova a modlitbou (1Te 5,17; Ko 3,16; 1Pt 2,2). Proto se věnuje četbě, naslouchání, studiu a aplikaci Božího slova ve společenství svého sboru, při rodinných pobožnostech i při osobních ztišeních u Písma. V modlitbách projevuje vděčnost Pánu a oslavuje jej (Ž 103,1–5), a tak se otvírá naplňování

Duchem svatým (Ef 5,19); upřímně před Bohem vylévá své vnitřní zápasy (Jób), vyznává svá provinění (Ž 51), hledá Boží vedení (Ž 25,5), v důvěře prosí (Mt 7,7; Jan 15,7) a přimlouvá se za druhé (Gn 18; Ef 6,18).

18. Z tohoto důvěrného osobního vztahu s Pánem vychází praktický křesťanský život. Když člověk vstoupí do společenství s Kristem, chce se mu líbit. Nechává Pánem Bohem formovat své srdce, svoji mysl, svůj charakter (2K 3,18; 2K 4,6; 2K 5,9; Př 4,23; Mt 15,19; Ř 12,1). Tak dozrává do pravdivosti, poctivosti, pracovitosti a věrnosti ve všech oblastech života. Varuje se sobeckého hledání vlastního prospěchu, pyšného spoléhání na sebe a pokrytectví. V síle Ducha svatého se zbavuje svých neřestí a rozvíjí dobré vlastnosti a chování (Ga 5,22–24; Ef 4,22–32; Ko 3,5–10). Snaží se jednat podle Božích zásad a svého svědomí, aby jeho svědectví a misijní služba byly věrohodné (Mt 5,14–16; 1Pt 3,15–16; 1J 3,18).
19. Každý křesťan nese také svou míru zodpovědnosti za společnost, za věci veřejné a za svět jako Boží stvoření. Křesťanům proto má být vlastní péče o přírodu jako o Boží stvoření a svěřený dar (Gn 1,28; 2,15; Ž 24,1; 115,16). S tím koresponduje takový vztah k přírodě, který se projevuje péčí a ekologickou citlivostí.
20. Každý křesťan je volán ke stálému boji proti hříchu a svodům Zlého (Ef 6,10–18). Nechce se kompromitovat etickými ústupky v zaměstnání, nechat se hnát touhou po bohatství a požitkářstvím. Vyhýbá se okultním praktikám, marnivosti, lakomství, sexuální nečistotě, lenosti, žárlivosti, závisti, prázdným a neužitečným řečem a pomluvám (Mt 5,8; L 12,15; 1K 6,9–10; Ga 5,19–21; Ef 5,3–7).
21. Nevyhledává světskou společnost, kde předem ví, že jeho víra může být oslabena, kde by snadno mohl podlehnout pokušení a kde by byl nucen jednat proti Božím zásadám a vlastnímu svědomí (Ž 1). Ví, že jeho duchovní domov je ve společnosti věřících (Sk 2,42).
22. Křesťan má žít jako občan nebeského království a očekávat jeho naplnění s příchodem Ježíše Krista (Fp 3,20). To jej povzbuzuje k trpělivému nesení těžkostí a k oslavování Krista zbožným životem. Pod zorným úhlem radostného očekávání Kristova příchodu je bdělý a nese spoluzodpovědnost za to, co se děje ve společnosti i ve světě.

6. Zápas o svatý život

23. Jednota bratrská, k jejímuž odkazu se vděčně hlásíme, rozlišovala mezi svými členy tři stupně duchovní zralosti: počínající, prospívající a konající (k dokonalosti se nesoucí).³ Smyslem tohoto dělení bylo vést členy k duchovnímu růstu a k zápasu o svatý život. Podobně i my chceme usilovat ve svých sborech o *posvěcení* (1Te 4,3).
24. Posvěcení nespočívá v tom, že někdo převyšuje druhé zbožností a ctnostmi, ale v tom, že se ve svém životě poddává působení Ducha svatého, který posvěcuje jeho myšlení i jednání (1Te 4,1–7; 1Te 5,23; Ř 6,19; Ř 8,5–14). Boží milost, kterou jsme přijali při obrácení, nepřináší jen odpuštění hříchů, ale také přítomnost Ducha svatého, která láme moc hříchu (Ř 6,14).
25. Naplnění Duchem nechápeme jako jednorázový akt. Věříme, že máme být opětovně a stále znovu naplňování. To platí jak o jednotlivcích, tak o sboru a církvi (Ef 5,18; Sk 4,24nn). Svatost není naší vlastní spravedlností, nýbrž dílem Ducha svatého. V našem posvěcení se naplňují zaslíbení Starého zákona o proměně lidského srdce i života Duchem Božím (Ez 11,19n; Jr 31,31nn; Jl 2,17n). Posvěcení může budit dojem zákonického zápasu o vlastní spravedlnost; jeho východisko a směr jsou však zcela opačné.
26. Naše posvěcení začíná obrácením a znovuzrozením v Duchu svatém a pokračuje *chozením v Duchu*. Není křečovitým zápasem o vlastní spravedlnost, protože Kristus jako hlava církve je naší *spravedlností i posvěcením* (1K 1,30). Duch svatý nás ujišťuje, že jsme plně zachráněni z Božího odsouzení (Ř 8,1) a naplňuje nás pokojem a radostí. Vysvobozuje nás z moci zákona hříchu a smrti (Ř 8,2) a posiluje k radostnému činění Boží vůle (Fp 2,13).
27. Posvěcení nechápeme jako statický stav, nýbrž jako dynamický proces. Není to dokonalost, které dosahují jen výjimeční jedinci, je to „normální život“ věřícího člověka.⁴ Nesouhlasíme s učením, že je

3 MOLNÁR, Amedeo. Počínající, pokračující, dokonalí. In: *Jednota bratrská 1457–1457: Sborník k pětistému výročí*. Praha, Kalich s.149-169. ŘÍČAN, Rudolf. *Dějiny Jednoty bratrské*. Kalich, Praha 1957, s. 315n.

4 FAZEKAŠ, Ľudovít. *Posvätenie ako bohoslužba všedného dňa*. Predsedníctvo Cirkvi bratskej, Bratislava 1981.

na zemi možno dosáhnout bezhříšnosti. Věříme podle Písma (1J 3,2), že dokonali budeme až na věčnosti, kdy budeme podobni našemu Pánu.

28. Posvěcení (Žd 12,14) je podstatnou částí našeho spasení, protože evangelium není jen zvěstí o odpuštění hříchů, nýbrž i o vysvobození z jejich moci a svázanosti (Mt 18,18).

7. Modlitební život

29. Posvěcení není možné bez *modlitby*. Proto na ni klademe velký důraz. Modlitební život považujeme za důležitý projev duchovního života našich členů i sborů.
30. Věříme, že Bůh nás svým Duchem probouzí, abychom k němu volali jako děti k svému otci (Ř 8,15). Proto také učil Pán Ježíš své učedníky modlitbě *Otče náš*, která je pro nás školou pravé modlitby. Pro modlitbu je důležité, abychom zůstávali v Kristu a jeho slovo zůstávalo v nás (J 15,17). Je-li naše mysl Božím slovem usměrněna k Božím záměrům, pak se smíme spolehnout na zaslíbení, že naše modlitby budou vyslyšeny (1J 5,14–15). Takto nám Bůh umožňuje, abychom se na jeho díle ve světě podíleli i my svými modlitbami.
31. Pán Ježíš nás učí, že nemáme být v modlitbě mnohomluvní a že se máme zaměřovat na hledání Božího království. K Božímu království Otec přidává i vše ostatní a přímo nás vybízí, abychom prosili i za své pozemské potřeby a záležitosti (Mt 6,11nn; Fp 4,6). Písmo nám připomíná, že nemáme zapomínat na chvály, děkování a na pokorné prosby a přímluvy (1Tm 2,1–3; Ř 10,1). V našich modlitbách nemá chybět vyznávání hříchů, které přináší odpuštění (1J 1,9). Podle slova Pána Ježíše (Mt 6,5) se máme modlit předně v soukromí a o samotě. Přesto Pán Ježíš učil učedníky, aby se spojovali k modlitebnímu zápasu (Mt 18,19–20; Sk 1,4.14). Proto povzbuzujeme křesťany k osobnímu modlitebnímu životu, ale také zařazujeme modlitby do našich společných shromáždění. Soukromé modlitby a aktivní účast při modlitbách sboru jsou důležitým úkolem věřících, a proto k nim povzbuzujeme každého křesťana. V modlitbách se podílíme na Božím díle v tomto světě (Zj 8,3nn). Proto chceme být v modlitbách vytrvalí (Ř 12,12). Kde chybí modlitby, nedostává se ani Ducha svatého.

8. Čtení a naslouchání Božímu slovu

32. Vedle modlitby je nedílnou součástí našeho posvěcení i naslouchání *slovu* Pána Ježíše a jeho přikázáním ve společenství církve i v osobním životě (J 14,23; Ef 5,21nn). Posvěcení vyžaduje pilné a pravidelné čtení a naslouchání slovům Písma, doma v soukromí i ve shromážděních (Ko 3,16; 1Te 2,13; 1Pt 2,2; Jk 1,25). Věříme, že Bůh se setkává s člověkem ve svém slově, mluví k lidskému srdci, oslovuje, potěšuje a napomíná.
33. *Vzdělávání* slovem je nezbytné, protože Boží slovo je prvořadým prostředkem k pěstování duchovního života a důležitým nástrojem posvěcení. Vláda Pána Ježíše, která se šíří všude tam, kde je zvěstováno a přijímáno jeho slovo, musí zasáhnout všechny oblasti života. Život křesťana se má vyznačovat stálou změnou a k tomu je třeba stále nových podnětů, napomenutí a potěšení, jichž se mu dostává prostřednictvím Božího slova.

9. Duchovní boj

34. S posvěcením souvisí *boj proti pokušení*. Proto apoštol po výzvě k životu v Duchu svatém (Ef 5) zařazuje napomenutí, které vyzývá k obléčení Boží zbroje (Ef 6,11nn). Tento oddíl je praktickým návodem, jak bojovat proti pokušením. Zdůrazňuje, že nebojujeme jen proti svým sklonům, nýbrž proti silám Zla, které mají ovšem spojence v našich žádostech (Ef 6,12; Jk 1,14).
35. K úspěšnému boji proti pokušením musíme především prosit o sílu Ducha svatého (Ef 6,10). Důležitou obranou před pokušením je také práce pro Boží království (Ga 5,16). Lenošení a nicnedělání vytváří příznivé podmínky pro pokušitele (2S 11,2nn). Proto zveme všechny křesťany k aktivní účasti na šíření zvěsti evangelia.
36. Podle 1J 2,16 považujeme za nebezpečné hlavně trojí pokušení: žádost očí, žádost těla a pýchu. Kdo nedbá na výstrahy Ducha svatého a lehkomyšlně povoluje hříšným žádostem, může se připravit o Boží milost (Žd 10,26-29). Zároveň ovšem věříme, že ve zkouškách, které dopouští Bůh, smíme počítat s jeho pomocí, jestliže ji hledáme (Jk 4,7). I pokušení slouží k dobrému těm, kdo milují Boha. Zpevňují

a pročišťují naši víru, a přispívají tak k našemu posvěcení (Jk 1,2n; 1Pt 1,6n). Pokud duchovní boj jednotlivce za posvěcení přesáhne jeho možnosti nebo si v této věci neví rady, je správné, aby se obrátil na staršovstvo či kazatele s prosbou o pomoc v této věci. Duchovní boj jako takový byl svěřen zejména církvi jako celku, a nejen jednotlivcům (Mt 16,18; Ef 6,12). Jeho smyslem je pomoci modlitbou, vyznáváním Božího slova, zvěstováním odpuštění po pokání (absolucí), ale i třeba vymítáním zlých duchů.

37. Duchovní boj často znamená střetnutí s mocí zla. Takové útoky mohou směřovat na psychiku jednotlivce, na jeho tělo i rodinu. Mohou zpochybňovat víru, bránit službě a rozvíjení vztahů ke druhým lidem. V duchovním boji může být někdy vyžadováno i vymítání duchů zla (Ef 6,12; Mt 17,21; Mk 3,15).

10. Význam neděle

38. Pán Ježíš pro nás, jako lid nové smlouvy s Bohem, vydobyl odpočinku (vstup do nebeského domova) svou obětí a vzkříšením (Žd 4,9). Ke vzkříšení došlo první den po sobotě (J 20,1), vzkříšený Pán se setkával se svými učedníky prvního dne po sobotě (J 20,19.26) a také Duch svatý byl vylit první den po sobotě (Sk 2,1). Proto je pro křesťany první den po sobotě dnem Páně a znamením tohoto odpočinku, a tedy velkou výsadou a dobrodiním. Je to ženichovo pozvání na setkání, které církev jako jeho nevěsta vděčně přijímá. V tomto smyslu je neděle pro křesťana odděleným dnem Páně, v němž odkládá všední práci a zvláště se soustřeďuje na Boží věci.
39. Křesťan využívá tento den především k návštěvě shromáždění svého sboru, k osobnímu ztišení, ke svědectví i k pastorační a misijní službě. Snaží se neděle trávit jako den odpočinku a služby Bohu, který je vzácným Božím darem, příležitostí k obnovení vnitřních sil a předobrazem věčného odpočinku v Božím království. Život v současné společnosti přináší na některá povolání pracovní nároky v den odpočinku. Doporučujeme kompenzovat výsadu a požehnání dne odpočinku v jiný den a zachovat tak rytmus šesti dnů práce a jednoho dne k reflexi vykonaného díla, směřování vlastního života a intenzivnějšího soustředění na společenství s Bohem.

11. Být svědky Pána Ježíše

40. Ve Starém zákoně mělo svědectví své závažné místo předně v kontextu soudního sporu, kdy k rozsudku docházelo na základě výpovědí nejméně dvou nebo tří svědků (Dt 19,15). Jedno z Desatera Božích přikázání zní: *Nevyvádš proti svému bližnímu křivé svědectví* (Ex 20,16). V případě falešného svědectví měl trest, který hrozil viníkovi na základě tohoto svědectví, postihnout falešného svědka (Dt 19,16–21). Kamenné desky zákona s obsahem Desatera jsou nazývány *desky svědectví* (Ex 31,18; 32,15), obdobně schrána smlouvy je nazývána *schrána svědectví* (Ex 40,3), protože obsahuje doklad o uzavření smlouvy Boha s Izraelem. Boží zákon je svědectvím o Boží spravedlnosti a Izrael poslušností Božího zákona vzdává chválu Hospodinu (Dt 4,58; 26,16–19). Bůh si povolal svůj lid Izrael a pověřil jej úkolem: *Vy jste moji svědkové* (Iz 44,8; 43,10.12). Posláním Izraele bylo vydávat svědectví ostatním národům, že jedině Boha Izraele, Hospodina, je třeba uctívat, celou svou bytostí milovat a bedlivě poslouchat (Ex 20,3.5; Dt 6,4–6.17).
41. Bůh, který se zjevil Izraeli ve Starém zákoně, uzavřel v Ježíši Kristu novou smlouvu (Jr 31,31–34; L 22,20). Ježíš Kristus se narodil a přišel na svět, aby *vydal svědectví pravdě* (J 18,37) a je *svědek věrný a pravý* (Zj 3,14). Mohl o sobě prohlásit: *Já jsem ta cesta, pravda i život* (J 14,6). Vydal své tělo jako oběť smíření s Bohem pro Izrael i všechny ostatní národy (L 22,19–20; 2K 5,19–20; Ef 2,11–19). Svě učedníky pověřuje a zmocňuje, aby se stali jeho svědky. *Dostanete sílu Ducha svatého, který na vás sestoupí, a budete mi svědky v Jeruzalémě a v celém Judsku, Samařsku a až na sám konec země* (Sk 1,8).
42. Apoštolé byli očitými svědky vzkříšení a všech základních událostí v životě Ježíše Krista (Sk 1,21–22), který je osobně povolal, aby v moci Ducha svatého o něm vydávali pravdivé svědectví a stali se jeho zplnomocněnými vyslanci (L 24,48–49; Ga 1,1). Jejich svědectví a vyučování zachované ve spisech Nového zákona je pro všechny Ježíšovy učedníky nejvyšší autoritou. Církev tyto spisy přijala spolu se starozákonními spisy za normativní pro víru a život křesťanů (2Pt 3,2.15.16).
43. Také ostatní Ježíšovi učedníci jsou Kristovými svědky (2Tm 1,8; Žd 2,2–3). Moc Ducha svatého jim umožňuje, aby směle a s odvahou, navzdory protivenství vyřizovali lidem slovo Boží (Sk 4,31). Skrze

- jejich svědectví Duch svatý v nich přítomný usvědčuje lidi z hříchu, odhaluje Boží spravedlnost a soud (J 16,8). Ovoce Ducha svatého (Ga 5,22–23) v životě svědků je věrohodným důkazem pravdivosti jejich svědectví (1Te 1,5; 2,10). Dary Ducha svatého působí, že svědectví Kristových učedníků je doprovázeno nadpřirozenou mocí a milostí jejich vzkříšeného Pána, proniká až do lidských srdcí a působí znovuzrození (Sk 4,33.37; Tt 3,5).
44. V Pavlových listech je svědectví ztotožněno s evangeliem, poselstvím o spasení v Kristu (1K 1,6; 2Tm 2,8), a ve Zjevení s Božím slovem (Zj 1,2,9). Zvěstováním evangelia, zvěstováním poselství Božího slova vydává církev svědectví tomuto světu o Kristu, *kteřý si nás zamiloval* (Zj 1,5). V něm se sklonila Boží láska i k celému světu, který i přes svou porušenost nepřestal být předmětem lásky Boží (J 3,16). Tato láska má být zjevena v životech znovuzrozených Božích dětí, které nežijí podle těla, ale podle Ducha (Ř 8,1). To je základ a tajemství našeho svědeckého života.
45. Poslání svědka může církev naplnit pouze tehdy, když se od světa povýšeně neoddělí, ale ani s ním nesplyne a udrží si nepřerušené spojení s Pánem Ježíšem. Poslání církve ve světě je vyjádřeno Ježíšovými slovy: *Vy jste sůl země a vy jste světlo světa* (Mt 5,13–14). Proto věřící člověk nemůže být lhostejný k potřebám světa, přestože ví, že *svět ve zlém leží* (1J 5,19). Právě uprostřed světa poznamenaného hříchem a jeho následky jsme voláni k tomu, abychom bránili působení zla a vraceli původní chuť mezilidským vztahům a jako *světlo světa* svítili do tmy vši lidské bídy.
46. Bible říká, že lidé milují tmu, protože jejich skutky jsou zlé (J 3,19). Křesťan, který žije odlišným životním stylem, odhaluje tmu ve světě. Současně ukazuje, že její příčinou je hřích a že jediné řešení je v Bohu, Spasiteli světa. Být svědkem Ježíše Krista znamená být vidět jako město ležící na hoře a jako svíce postavená na svícen (Mt 5,14–15). Kdo chce zachránit svůj život a žít ho jen pro sebe, ten ho ztratí. Kdo naopak svůj život pro Krista nasadí, ten si ho zachová (L 17,33). Abychom byli světlem (Fp 2,15), potřebujeme olej Ducha svatého a stále očišťování svého života v duchu pokání. Naším cílem musí být, aby skutky a způsob našeho života přiváděly lidi k slavení Otce, který je v nebesích (Mt 5,16).

47. Ježíšovými svědky jsou ti, kteří na základě osobního vztahu k Ježíši svědčí o plnosti života v něm (J 10,10). Pokorně vyznávají, že Bůh je přijímá ve svém Synu Ježíši, skrze něho jim odpouští všechny hříchy a v Duchu svatém jim dává sílu k novému životu naděje a jistoty věčného života.
48. Kdo sám na sobě prožil milost Boží, vděčnost za odpuštění i radost a naplnění ze vztahu s Kristem, ten si tuto dobrou zprávu nechce nechat pro sebe. Nedá mu to a hledá příležitosti a způsoby, jak evangelium sdělit druhým (srov. 2Kr 7,9). Nejedná se jen o vnitřní puzezení, ale sám Pán nás vysílá, abychom šířili evangelium ve svém okolí a kamkoliv nás pošle (Mt 28,19–20; Sk 1,8). Každý křesťan je povolán k osobnímu svědectví nevěřícím, životem i slovem, podle obdarování, pohotově a beze studu (1Pt 3,15; Ef 6,15; Ř 1,16).
49. Toto povolání není jen individuální, svědčíme společně jako církve (Ř 1,8; 1Te 1,8). Proto je každý člen odpovědný za dílo evangelia ve vlastním sboru, už tím, že se věrně a pravidelně účastní sborových shromáždění a pomáhá vytvářet sborové společenství misijního charakteru. Pro spásu ztracených a k Boží slávě se podle svěřených darů zapojuje do sborové práce, modlí se za ni a podporuje ji finančně.

3. Zásady rodinného života

12. Člověk byl stvořen jako muž a žena

50. Člověk byl stvořen k Božímu obrazu jako muž a žena (Gn 1,27), což především znamená, že byl stvořen pro vztah s Bohem i lidmi. Muži učinil Bůh ženu jako *pomoc jemu rovnou* (Gn 2,18). Hebrejský výraz *ezer* (pomoc) odkazuje k Boží pomoci (Ž 33,20; 121,1–2), nejde tedy o pomoc někoho, kdo je v nižším postavení. Žena je mužovi rovnocenným protějškem, partnerem a společníkem a ten ji radostně přijímá (Gn 2,23). Rovnost a důstojnost mužů a žen, která byla porušena lidským hříchem (Gn 3), je znovu obnovena v díle Ježíše Krista. Skrze víru v Krista se muž i žena stávají Božími dětmi, dědici Božích zaslíbení a v jedinečném spojení s Kristem i při své rozdílnosti tvoří

jednotu a vzájemně si prokazují úctu (Ga 3,28–29; 1Pt 3,7). Pro Boha jsou muži i ženy stejně cenní a stejně důležití pro jeho dílo ve světě a v církvi. Duch svatý byl vylit na muže i ženy (Sk 2,17) a jako úděm Kristova těla *každému je dán zvláštní projev Ducha ke společnému prospěchu* (1K 12,7).

51. Biblická rovnost neznamena totožnost rolí mužů a žen v rodině a v církvi, ale předpokládá komplementaritu, tj. vzájemné doplňování a obohacování specifickou jedinečností mužství a ženství.
52. Když Bible hovoří o vedoucí roli muže v rodině a v církvi, pak tím míní odpovědnost a péči po vzoru Kristovy sebeobětující lásky, kdy žena je respektovaná, svobodná a milovaná bytost, od které se očekává, že bude rozvíjet svá osobní obdarování (Ef 5,21–33; 1Pt 3,1–7). Muži a ženy jsou společně povoláni ke službě Bohu a lidem a mají být povzbuzováni k tomu, aby podle svých specifických obdarování vykonávali nejrůznější činnosti v rodině, církvi a společnosti.

13. Sexualita

53. Tělo a s ním spojená sexualita jsou podstatné pro lidskou osobnost (1K 6,19–20). Sexualita je spojena s fyzickým sexem a našimi rozmnožovacími schopnostmi. Člověk tak může naplnit první Boží příkaz daný člověku ještě před pádem: *Plodte a množte se a naplňte zemi* (Gn 1,28). Již při početí je dáno pohlaví a po celý život jsme sexuálně orientováni. Sexualita zahrnuje nejen fyzické, ale také psychologické aspekty lidské osoby a proniká všechny naše vztahy k druhým lidem. Sexualita je důležitá pro soudržnost společnosti, tvoří základní hnací sílu touhy po doplnění jinakostí druhého pohlaví. Pokud je sexualita zapojena do služby lásky a života v poslušnosti Boží vůli, je zdrojem radosti a potěšení (Pís 1–8). Bez lásky se stává destruktivní silou, která lidi odděluje a vzájemně zraňuje.
54. Pohlavní styk má své legitimní místo pouze v manželském spojení muže a ženy, v němž vrcholí vzájemná fyzická, osobní a život dávající komplementarita muže a ženy, kdy se muž a žena stávají jedním tělem (Gn 2,24). Předmanželský a mimomanželský pohlavní styk vidí církev na základě Písma jako hřích (Gn 2,24; Ex 20,14; Dt 5,18; Mt 19,5; 1K 7,2; 1Te 4,3–4).

55. Na základě svědectví Starého i Nového zákona existují jasné, silné a věrohodné doklady, že Bible jednoznačně definuje homosexuální pohlavní styk jako hřích (Lv 18,22; 20,13; Ř 1,26–27; 1K 6,9–10; 1Tm 1,8–11). Homosexuální orientace, pokud se neprojevuje v činech a chování, nemá být sama o sobě odsuzována, ale neodpovídá Božímu ideálu a záměru pro člověka. Boží vůlí je, abychom milovali svého bližního, a tedy i homosexuálního bližního. To však neznamená schvalovat homosexuální chování.
56. Křesťan věří v Boží odpouštějící a vykupující přítomnost, která má moc uzdravovat všechny dimenze lidské existence, včetně sexuality. Konečné vykoupění hříchem porušené tělesné existence očekáváme v eschatologické budoucnosti při konečné proměně těla při vzkříšení.

14. Manželství

57. Manželství je původní Boží řád pro člověka, neboť není dobré, aby člověk byl osamocen (Gn 2,18nn). Manželství je Bohem ustanovené celoživotní smluvní společenství jednoho muže a jedné ženy vytvářející jednotu ve vzájemné lásce a úctě (Gn 2,24; Ef 5,33; 1Pt 3,7). Manželství zrcadlí společenství Boha s jeho lidem, společenství Krista a církve (Iz 54,5–6; Ef 5,32).
58. Cílem manželství je vzájemná pomoc ve společném životě a poslání (Gn 2,18). V manželství jsou děti požehnáním od Hospodina (Ž 127; 128), ale manželství splňuje svůj cíl i tehdy, nejsou-li muž se ženou obdarováni dětmi.
59. V manželství se muž a žena stávají jedním tělem (Gn 2,24; Mt 19,4–6), jsou si rovni, třebaže Písmo zároveň hovoří o autoritě i rozdílnosti rolí muže a ženy (Ef 5,21nn). Ve vztahu ke Kristu platí naprostá rovnocennost obou pohlaví (Ga 3,26–29).
60. Manželství je nerozlučným svazkem mezi mužem a ženou, který má být zachován až do konce života jednoho z manželů (Mt 19,3–9; Ř 7,2n). Věřící lidé uzavírají manželství se svým protějškem na základě vzájemné lásky a hledání společné cesty víry před Bohem i lidmi. Manželství je svazkem dvou lidí, které spojila darovaná Boží láska,

kteřou člověk rozvíjí. Písmo žádá, aby věřící uzavírali manželství jen s věřícími (1K 7,39; 2K 6,14).⁵ Společným sdílením víry nemáme na mysli stejnou denominační příslušnost, ale identitu v Kristu. Zároveň však platí, že společně sdílená víra není jediným kritériem pro rozeznání Boží vůle v tak podstatné věci, jako je vstup do manželství. K přípravě na manželství patří také rozhovor s doporučením společné církve (sboru) pro společný duchovní život a společnou službu.

61. Manželství vzniká uzavřením sňatku. Přesto že je forma sňatku dobově a kulturně podmíněna, viz např. starozákonní praxe patriarchů (Gn 24; 29), sňatkem rozumíme závazný vstup do manželství se všemi právními povinnostmi, které z něho vyplývají. Církev bratrská uznává sňatek uzavřený i v jiných církvích a také sňatek civilní.
62. Křesťanští manželé mají svým vztahem zobrazovat jednotu Krista a jeho církve. Muž má jako hlava rodiny obětavě milovat ženu jako Kristus církev a žena má být podřízena muži jako církev Kristu (Ef 5,21–25). Oba manželé jsou si však před Bohem i lidmi rovni (Ga 3,28). Manželský život neslouží jen k zachování lidského rodu, ale je též projevem lásky, v níž si manželé i v sexuální oblasti slouží vším, co přijali jako muž a žena od Boha. Společný život vedou ohleduplně, s respektováním svých vzájemných duševních i tělesných dispozic (1K 7,3–5; Žd 13,4).
63. K manželství neodmyslitelně patří erotické a sexuální projevy lásky (Př 5,15–19; Pís 8,3; 1K 7,3n). Církev bratrská drží zásadu, že sex je darem a se všemi svými projevy patří pouze do manželství, neboť erotická a sexuální láska není projevem pádu člověka, ale darem z ráje (Gn 2,24n).
64. Písmo nás učí: *Manželství ať je u všech ve vážnosti a manželské lože neposkvrněné, neboť smilníky a cizoložníky bude soudit Bůh* (Žd 13,4).

5 2K 6,14: „Nevstupujte do vztahů s nevěřícími, ať už dočasných či trvalých, které vedou ke kompromisům v křesťanských standardech, nebo ohrožují konzistentnost křesťanského svědectví.“ (HARRIS, J. Murray. 2nd Corinthians. In: Frank E. Gaebelin (Ed), The Expositors Bible Commentary, Zondervan Grand Rapids 1976, s. 359.)

15. Rodina

65. Bůh stvořil člověka jako muže a ženu ke svému obrazu a dal jim požehnání, aby se plodili a množili (Gn 1,27n). Rodina je proto podle Písma svatého jedním ze základních ustanovení Stvořitele.
66. Nejužší rodinu tvoří muž, žena a děti. Za rodinu lze označit i neúplnou rodinu, kdy děti vychovává jeden z partnerů po ovdovění či rozvodu, za rodinu lze označit také náhradní rodinu, která pečuje o děti, např. na základě adopce či pěstounství, neboť Hospodin je Bohem sirotků (Dt 10,17n; Ž 68,6). Pojem rodina se ale podle Písma nevztahuje na vztah partnerů stejného pohlaví. Bible takové soužití nikdy nenazývá manželstvím a rodinou a neschvaluje ho. Takový vztah nenaplnuje Boží stvořitelský záměr, kterým je plození a rození dětí. Rodina je základním stavebním kamenem společnosti i církve, přestože není posledním smyslem a cílem života (1K 7,29nn). Nad manželstvím i rodinou je Bůh, jemu mají všichni sloužit (Ko 3,17–24). Podle Písma je život v manželství i život svobodných bratrů a sester rovnocenným darem Boží milosti (1K 7,7), proto je třeba vychovávat děti v křesťanských rodinách, aby hledaly Boží vůli i schopnost k životu v manželství a rodině, nebo k životu ve stavu svobodném (Mt 19,12). Ani jeden z těchto stavů Církev bratrská nevidí jako cennější nebo vyšší cestu k Pánu Bohu (1Tm 4,3; 1Tm 5,11–14).

16. Rodiče a děti

67. Křesťanská rodina je částí církve, která praktikuje svůj duchovní život. Rodiče, především otec jako hlava rodiny (Ef 5,23; 1Tm 3,4), nesou před Bohem a církví odpovědnost za děti jim svěřené. Děti věřících rodičů jsou svaté, tedy oddělené pro Pána Boha (1K 7,14). Výchova v křesťanské rodině je velký dar dítěti a zároveň velký závazek rodičů. Tato výchova spočívá v Kristově lásce a v duchovním formování na základě Písma. Podle Písma jsou děti rodičům svěřeny jako vzácný dar a úkol. Jako z každého daru i z daru dětí budou rodiče vydávat počet.
68. Rodiče svým dětem reprezentují Pána Boha a na celý život jim tak vkládají do mysli a duše předobraz Boží (2Tm 1,5). Proto dbají na to,

aby děti mohly poznávat Boha Otce a Pána Ježíše Krista jako osobního Spasitele a Pána v jeho milosti, lásce a pravdě. Budují v rodině živé společenství víry, k němuž patří především rodičovský příklad, ale také znalost a poslušnost Božího slova a modlitba (Mt 18,20; Ko 3,16; Joz 1,8). Důležitý a budující je i zpěv duchovních písní, což je nejen přirozená součást výchovy dětí, ale také osvědčený způsob církve při pěstování zbožnosti. Forma vedení duchovního života rodiny se přizpůsobuje aktuálním potřebám jejích členů, včetně dětí.

69. Za výchovu dětí jsou především odpovědni rodiče (Př 22,6; 1Tm 5,8). Jejich předním cílem je vést děti k zbožnosti ve víře v Pána Ježíše Krista. Přitom si uvědomují, že nejpůsobivějším prostředkem je osobní příklad jejich života. Rodiče nemají být vůči dětem ani tvrdí (Ko 3,21), ani příliš povolní a nedůslední. Vychovávají své děti k Boží bázni, úctě k Písmu a umožňují, aby i církev mohla o děti pečovat různými formami, jimiž sbor doplňuje duchovní výchovu rodičů.
70. Ruku v ruce s duchovní výchovou musí jít obecná výchova zaměřená k tomu, aby z dětí vyrůstali lidé, kteří dovedou poctivě pracovat a svědecky žít doma, ve škole a později i v zaměstnání. Při výchově rodiče používají prostředky, které jim ukazuje Písmo: povzbuzování, vyučování, napomínání, kárání a posléze i trestání (Ko 3,21; Př 13,24). Zvláštní pozornost je třeba věnovat dětem v období dospívání a poučit je také ve vhodný čas o biblickém pohledu na manželství a pohlavní život (Př 5,1–19).
71. Vztah dětí k rodičům určuje páté přikázání, které žádá od dětí úctu k rodičům a poslušnost v lásce (Ex 20,12; Ef 6,1–2). Vztah úcty a lásky k rodičům má trvat i po dosažení dospělosti a má také platit pro vztah mladší generace ke starší generaci v církvi i mimo ni. V dospělosti však vztah úcty nemá podobu poslušnosti, ale respektu a péče (1Tm 5,8).

17. Umělé přerušování těhotenství – potrat

72. Bůh řekl prvním rodičům: *Plodte a množte se a naplňte zemi* (Gn 1,28). Děti jsou dědictvím od Hospodina (Ž 127,3–5). Při setkání Marie a Alžběty se dozvídáme, že děti jsou požehnáním (L 1,4).

Boží slovo nás také učí, že Bůh formuje děti už v lůně (Ž 139,13–16). Bůh zná děti ještě předtím, než se narodí, a vyvoluje je k různým posláním (Jr 1,5 a Ga 1,15). Z toho všeho plyne, že umělé přerušení těhotenství (interrupce), nebo přesněji ukončení těhotenství, potrat, je až na výjimky nepřijatelné řešení určité životní situace. Ačkoli se vedou diskuse, od kdy se člověk stává člověkem – od splnutí spermie a vajíčka, nebo až od okamžiku uhnízdění v matčině děloze? – je jisté, že ze dvou lidských buněk nikdy nemůže vzniknout nic jiného než zase člověk, o němž vyznáváme, že je Božím stvořením. Předcházet diskusi o umělém ukončení těhotenství musí především vedení lidí k zodpovědnému sexuálnímu životu obecně.

73. Církev bratrská připouští interrupci v případech ohrožení života matky. Samozřejmě se mohou vyskytnout i jiné specifické situace (znásilnění apod.), které bude třeba zodpovědně před Bohem řešit. Zde není vhodné, aby do rozhodování lidí církev vstupovala jinak než pastorační a modlitební podporou.
74. Řeší-li věřící partneři svou situaci interrupcí z jiných než výše zmíněných důvodů, považuje se to za hřích. A stejně jako při jakémkoli jiném hříchu má církev mandát napomínat, kázat a vést hříšníka k pokání, milosti a k obnově vztahu s Bohem.

18. Rozvod

75. Manželství mezi mužem a ženou Bůh ustanovil už v rámci stvořitelského řádu jako nerozlučný svazek, na což se odvolává i Ježíš Kristus, když potvrzuje: *Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!* (Gn 2,22–24; Mt 19,5–6). Přinese-li manželství zklamání, nese věřící trpělivě důsledky, snaží se vše přemáhat láskou a ušlechtilým jednáním (Ko 3,13). Bible nabádá k zachování svazku i v neideálních vztahových konstelacích (1Pt 3,1nn; 1K 7,10nn).⁶V každé manželské krizi hledáme vždy především cesty k zachování manželství, ke smíření a obnově vztahu. Neochota hledat takové cesty prozrazuje tvrdé srdce (Mt 19,8). Roz-

6 Teze k pastoraci rozvádějících se a rozvedených, SO RCB, 2012, http://www.cb.cz/vzdelavani/index.php?option=com_phocadownload&view=category-&id=7:eticke-otazky&Itemid=104 (20. 2. 2015).

vod je špatný (Mal 2,14–16; Mt 5,21n; L 16,17n; Ř 7,1–3 aj.), protože ruší Boží vůli a dílo, rozlučuje, co Bůh spojil, porušuje smlouvu mezi lidmi i s Bohem, dotýká se důstojnosti zúčastněných osob.⁷ Přitom ani v případě smilstva Bůh nežádá rozvod (např. Oz 2–3), ale jen ho připouští. Cílem řešení takového problému by vždy mělo být pokání, změna života (Ga 6,1) a odpuštění se smířením (Ef 4,31–32), a nikoli rozvod.⁸

76. Bůh nenávidí rozvod (Mal 2,16), ale počítá s ním vzhledem k lidskému hříchu.⁹ Rozvod považujeme za krajní řešení, tak jako Mojžíšův zákon připouští rozvod pro nějakou *hanebnost/odpornost* (Dt 24,1) a Ježíš pro *smilstvo* (Mt 19,9).¹⁰ *Smilstvo*, řecky *porneia*, doslova *oddávání se chtíči/nezákonné touze*, se vztahuje k sexuální oblasti. *Porneia* byla ve své době slovem pro sexuální nevěrnost a zahrnovala každý druh nezákonného pohlavního styku, jistě včetně homosexuálního (Lv 18,22; Ř 1,26–28; 1K 6,9) a incestu. Apoštol Pavel používá toto slovo také v 1K 5,1 k označení styku s prostitutkou (1K 6,13–16). Je možné sem zařadit také pedofilii a další formy různých deviací sexuálního života. Smilstvo zahrnuje nejen nevěru, ale i jakoukoliv sexuální zvrhlost. Reformátoři (Luther, Kalvín, Bucer) byli ochotni uznat důvod k rozvodu také tam, kde se objevuje neúnosně kruté fyzické a psychické násilí.¹¹ Dnes takové situace vznikají také v případě závislosti na alkoholu, drogách, při hmotném vykořisťování, tedy případy, kdy je hrubě pošlapávána manželská smlouva, kdy je ohrožována lidská integrita, kdy už jde o život, kdy jde o zdraví s trvalými následky. To je v podstatě to, co Mojžíšův zákon pojmenoval jako *hanebnost/odpornost* (Dt 24,1). V takových závažných případech legitimitu rozvodu nezpochybňujeme. Poškozená strana pak někdy volí

7 Teze k pastoraci rozvádějících se a rozvedených, SO RCB, 2012.

8 Manželství, rozvod a nový sňatek, stanovisko SO RCB, 2006, In: Teologická stanoviska a doporučení Rady Církve bratrské a Studijního odboru, Rada CB, Praha 2009, s. 29–31.

9 Manželství, rozvod a nový sňatek, stanovisko SO RCB, 2006, s. 29–31.

10 Důležité je, že Ježíš neuvádí jako možný důvod rozvodu „jen“ *cizoložství*, tedy manželskou nevěru, ale *smilstvo*, což je širší pojem.

11 DAVIS, J. J.: *Evangelical Ethics: Issues Facing the Church Today*. PR Publishing, Phillipsburg, New Jersey 1993, s. 82n.

rozvod jako poslední východisko z nouze a *de iure* potvrzení faktu rozvráceného manželství (Mt 19,8n; 1K 7,10nn; Dt 24,1).¹² Někdy je třeba – pro dobro zúčastněných dětí – sloužit k pokojnému rozvodu.

77. Druhý biblický důvod pro rozvod je založen na přání nevěřícího, který si déle nepřeje žít v manželství s křesťanským protějškem a chce odejít (1K 7,15). Jedná se o neochotu nevěřícího naplňovat manželskou smlouvu s tím, kdo usiluje žít jako křesťan. Pokud se nevěřící chce nechat rozvést, věřící to respektuje (1K 7,15).¹³
78. Rozvod z jiných důvodů je hříchem a v případě opětovného sňatku branou k dalšímu hříchu.¹⁴ Věřícím, kteří se rozvádějí mimo důvody zahrnuté v Písmu, je věnována pastorační péče, pokud chtějí, příp. je uplatněno kázeňské opatření,¹⁵ neboť otevřeně odmítají respektovat Boží slovo (Mt 18,15–17).¹⁶

19. Opětovný sňatek

79. Nový sňatek je umožněn ovdovělým a také těm, v jejichž manželství došlo k rozvodu v případech uvedených v Písmu (Mt 5,32; 19,9; 1K 7,15). Už rozlukový lístek za Mojžíše měl funkci právního dokumentu, jímž rozvedená mohla prokázat, že se může legálně znovu vdát: *Ona vyjde z jeho domu, odejde a vdá se za jiného muže* (Dt 24,2). Ani Ježíš nevyklučuje možnost následného sňatku, a to pokud k rozvodu došlo z důvodu smilstva (Mt 19,9).¹⁷ Také apoštol Pavel píše o možnosti, že i když se *rozvázaný* ožení, tak nehřeší (1K 7,27–28a). Proto uznáváme, že jsou případy, kdy rozvod je legitimní a následný sňatek pak není sám o sobě hříchem.

12 Teze k pastorační rozvádějících se a rozvedených, Studijního odboru Rady CB, 2012.

13 Manželství, rozvod a nový sňatek, stanovisko SO RCB, 2006.

14 Teze k pastorační rozvádějících se a rozvedených, SO RCB, 2012.

15 Řád CB, §250-266.

16 Manželství, rozvod a nový sňatek, stanovisko SO RCB, 2006.

17 O významu pojmu smilstvo, řecky *porneia*, viz Duchovní zásady, článek 18 „Rozvod“.

80. Rozvod a následný sňatek je však hříchem, pokud ho člověk zneužívá k útěku před věrností a zodpovědností vůči svému manželskému partnerovi (Mt 19,3–9; L 16,18). Ti, kteří se rozvádějí z jiných důvodů, než z těch, které uvádí Písmo, a znovu vstupují do manželství (nebo vstupují do sexuálního vztahu neoddáni), dopouštějí se cizoložství (Mt 5,32; Mk 10,11–12).¹⁸
81. Rozvod v důsledku vlastního hříchu vyžaduje pokání. S lacinou milostí se před Bohem nedá kalkulovat (Mt 3,8), ale kde je opravdové pokání, tam je úplné odpuštění (1J 1,8–10; Iz 43,25; Žd 10,17). Ovce takového pokání se projevuje ochotou zůstat svobodným nebo se smířit s původním partnerem (1K 7,11).¹⁹ Nekající neoddáváme. Nevylučujeme však ani tu možnost, že kající strana po čase obdrží z milosti Boží příležitost k novému začátku v novém manželství. Pokud již došlo k novému sňatku, pak kající strana má v novém manželství zůstat věrná.²⁰

20. Eutanazie a doprovázení umírajících

82. Otázka eutanazie a doprovázení umírajících je stále předmětem odborné i celospolečenské diskuse. Jedná se o závažné téma, které se týká kohokoliv z nás, protože každý člověk je ohrožen nemocí, bolestí, opuštěností a smrtí. V centru naší pozornosti je člověk a jeho život, který chápeme jako dar od Boha. Tento posvátný dar života²¹ nepochybujeme ani ve chvíli nemoci a umírání. Umírání přijímáme jako součást života, proto je všestranná pomoc umírajícímu pomocí životu. Hájíme také právo na důstojné umírání. Lidská důstojnost je pro nás zakotvena ve víře v Boha a v božský akt stvoření člověka.
83. Jako křesťané plně soucítíme s člověkem, který trpí, a vnímáme utrpení jako obtížnou situaci nejen pro umírajícího, ale i pro jeho okolí.

18 Manželství, rozvod a nový sňatek (stanovisko SO RCB, 2006), In: Teologická stanoviska a doporučení, Rada Církve bratrské, Praha 2009, s. 30n.

19 Manželství, rozvod a nový sňatek, stanovisko SO RCB, 2006, s. 30n.

20 Manželství, rozvod a nový sňatek, stanovisko SO RCB, 2006, s. 31.

21 Viz článek 4 Vyznání víry a komentáře.

Současně však nesouhlasíme se snahou tuto situaci, která s sebou často nese pocity zoufalství, bezmoci a prázdna, odstranit usmrcením nemocného člověka pomocí smrtícího prostředku (asistovaná sebevražda či eutanazie). To ovšem neznamená, že jsme pro udržování života těžce nemocných a umírajících za každou cenu. Uvědomujeme si konečnost lidského života i meze možností léčby. Respektujeme rozhodnutí lékaře a rodinných příslušníků, kdy vývoj situace směřuje k přerušení resuscitace či k zastavení přístrojů prodlužujících některé životní funkce, pokud zmíněné nevede k obnově jisté kvality života. Udržování pouze vegetativních funkcí za použití vyspělé techniky nemusí pokračovat za každou cenu.

84. Jsme zásadně proti uzákonění eutanazie. Žádost o usmrcení bývá často předkládána na základě přání pacienta, které je vynuceno momentální těžkou zdravotní či společenskou situací. Je eticky nepřijatelné, aby byl u někoho vytvářen pocit, že je již jen břemenem, a on sám se musel před sebou či před druhými omlouvat, že ještě vůbec žije. Uzákoněná eutanazie by podkopávala důvěru vůči zdravotnímu personálu ve zdravotních zařízeních. Eutanazii nepovažujeme za možnost volby ve výjimečných případech, ale za znevážení posvátného daru lidského života.
85. Místo eutanazie vybízíme k integrální péči o umírající a o ty, kteří je doprovázejí. Četné studie ze zemí, ve kterých byla eutanazie uzákoněna, zkušenosti zdravotního personálu i dalších asistujících osob ukazují, že lidé žádají takovéto řešení především z obavy ze ztráty důstojnosti a z obavy ze závislosti na druhých. Důvody, proč lidé často žádají eutanazii, nejsou pouze lékařské, nýbrž i sociální. Ve zmíněných zemích také narůstá počet usmrcení pacientů bez jejich souhlasu. Paliativní medicína je schopna odstranit bolest nebo ji alespoň zmírnit na snesitelnou míru. Pro důstojné umírání je třeba zprostředkovat umírajícímu vědomí, že zůstává našim bližním, že není ponechán sám sobě a není opuštěn. Je důležité vytvořit mu rodinné prostředí, kde se cítí být doma a zasazen do osobních vztahů.
86. Zdůrazňujeme integrální péči o umírající v rodinách, v nemocnicích, léčebnách pro dlouhodobě nemocné, domovech důchodců a dalších zařízeních. Tuto péči poskytuje nejen zdravotní a ošetřující personál, ale také rodina a další blízké osoby. Cenným přínosem k takovému

integrálnímu přístupu je rozvíjející se hospicová péče, která se v České republice i na Slovensku rozvíjí a potřebuje naši větší podporu, včetně domácí hospicové péče. Podporujeme vzdělávání a přípravu profesionálních pracovníků, pastorů, kaplanů, pastoračních asistentů a dobrovolníků, kteří jsou ochotni těžce nemocné a umírající doprovázet. Křesťané nemají zapomínat na finanční a legislativní podporu rodinám, které o umírající pečují.

87. Místo diskusí o dobré smrti (*eutanazie*), je třeba věnovat více pozornosti umění zemřít (*ars moriendi*). Ne technologie, ale vzkříšení je zárukou, že nebudeme odcizeni od svého těla, od svých blízkých a od našeho Boha. Nic nás nemůže odloučit od Boží lásky (Ř 8,38). Ani smrt, zejména smrt ne!

4. O církvi

21. Církev a Boží povolání do společenství

88. Nový zákon podává svědectví o tom, že spásné dílo Pána Ježíše Krista vyústilo mimo jiné do nového společenství Božího lidu – církve. Tvoří ho ti, kdo uvěřili zvěsti evangelia, činili pokání a dali se pokřtít (Sk 2,41; Ef 1,13). Pán Ježíš vyjádřil podstatu církve v obrazu vinného kmene, kde on sám je kmenem, do něhož jsou naroubovány vírou ratolesti (J 15,5). Ty pak samozřejmě tvoří společenství nejenom s ním, ale také spolu navzájem s druhými. S výhledem na budoucnost církve Pán Ježíš pověděl, že bytí bude toto společenství pod tlakem, brány pekla ho nepřemohou.²² Ve své velekněžské modlitbě před svým golgotským utrpením se modlil za ty, kteří v něm za jeho života poznali zjeveného Boha a přijali slovo (J 17,7–8), které zvěstoval, jako slovo od Boha. Modlil se také za ty, kteří uvěří v budoucnosti (J 17,20). O věřících mluvil vždy v množném čísle a jeho touhou bylo, *aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás ...* (J 17,21). Když připravoval své učedníky na svůj odchod, mluvil

22 Mt 16,18 *A já ti pravím, že ty jsi Petr; a na té skále zbuduji svou církev a brány pekla ji nepřemohou.*

o tom, že budou v péči přicházejícího Ducha svatého, který je bude provázet, prostředkovat vše potřebné pro život společenství a bude jim pomoci v naplňování poslání: *Jako ty jsi mne poslal do světa, tak i já jsem je poslal do světa* (J 17,18; Mt 28,18–20). Skrze Ducha svatého bude on sám přítomen se svou církví (Mt 18,20). Z lidské strany ustanovil Pán Ježíš svých dvanáct apoštolů, aby byli těmi, kdo budou tvořit základ církve: *Jste stavbou, jejímž základem jsou apoštolové a proroci a úhelným kamenem sám Kristus Ježíš. V něm je celá stavba pevně spojena a roste v chrám, posvěcený v Pánu; v něm jste i vy společně budování v duchovní příbytek Boží* (Ef 2,20–22).

89. Po Velikonocích a po svátcích Letnic s důrazem na seslání Ducha svatého se obvykle dávali pokřtít ti, kdo byli osloveni Božím slovem a činili pokání. Připojili se tak ke společenství Kristových vyznavačů a následovníků (Sk 2,37–42). Novozákonní kniha Skutků podává svědectví o vzniku společenství církve, které má potenciál překračovat hluboké sociální, náboženské i kulturní propasti. Jednota církve všech národů a ras je svědectvím o Kristově moci (Ef 2,14–19; Ga 3,29). Apoštolské dopisy křesťanským sborům přinášejí svědectví o prvcích společných shromážděních církve, o křesťanské etice a organizaci života církve. Kromě výjimečných situací nemoci či uvěznění nezná novozákonní svědectví křesťana, který by žil mimo společenství církve. Život ve společenství církve je znamením toho, že člověk patří Bohu (1J 3,14.16–18.23). Křest obráceného člověka je zpečetěním jeho připojení ke Kristu, k hlavě církve, a také zapojením do pozemského Kristova těla.

22. Církev ve světle novozákonních obrazů

90. Samozřejmost, potřebnost a mnohotvarost společenství církve je v Novém zákoně vyjádřena některými obrazy. Jedná se o obraz vinného kmene a ratolestí (J 15,1–11), kde je zdůrazněno zůstávání v kmeni, v Kristu, v jeho přikázáních jako podmínka nesení ovoce (Božího života); dále je to obraz těla, kde hlavou je Kristus a členové církve tvoří jednotlivé údy, které jsou různé, navzájem se potřebují a doplňují (Ef 1,20–23; Ef 4; Ř 12,4–5; 1K 12,12–27; Ko 3,15); dalším obrazem je stavba – chrám a duchovní příbytek Boží (Ef 2,20–22),

kteřý ukazuje na jedno z poslání církve, totiž být královským kněžstvem, oslavovat svého Boha, naslouchat mu a hlásat jeho skutky (1Pt 1,9); obraz církve jako rodiny (Ef 2,19) zdůrazňuje vzájemnou blízkost, která je víc než občanství (Fp 3,20; Ef 2,11–22), které dává práva; obraz pilíře pravdy odhaluje poslání církve strážit pravé učení evangelia; obraz snoubenky Kristovy (Ef 5,25–27) pak ukazuje jednak na péči Pána církve, a potom na její budoucí úděl.

23. Viditelná znamení církve

91. Kromě základních poznávacích znamení církve, která tvoří společné shromáždění, kde se zvěstuje Boží slovo, řádně vysluhují svátosti a věřící o sebe navzájem pečují,²³ shledáváme v novozákonním svědectví další vlastnosti, kterými se vyznačují ti, kteří k církvi patří. Církev je lidem odděleným²⁴ od bezbožnosti k životu víry s Bohem, je lidem radujícím se (J 17,13), lidem zakořeněným v pravdě (J 15,11 a 17,13.17), lidem poslaným (J 17,18–19), lidem vzájemné jednoty (J 17,20–23) a lidem prokazujícím lásku sobě navzájem i všem lidem (1K 13,13; J 17,26; J 13,34–38).

24. Poslání církve

92. Církev je společenství, které má své poslání. Patří k němu především:
93. Pěstování společenství s Bohem a mezi lidmi navzájem, uctívání a Boží oslava (Ef 5,19; J 4,23; L 10,27). Jsme zde na této zemi pro Boha jako jeho lid. Toto poslání vyjadřují obrazy královského kněžstva a církve jako chrámu.
94. K poslání církve patří budování a vzdělávání, duchovní růst. Svě církvi dává Hospodin různé dary, charismata, která slouží k *budování Kristova těla, až bychom všichni dosáhli jednoty víry a poznání syna Božího, a tak dorostli zralého lidství, měřeno mírou Kristovy plnosti* (Ef 4,11–16). To, že se věřící navzájem potřebují, povzbuzují

23 Pastorate, včetně kázně.

24 Svatým; 1Pt 2,9.

se a slouží si k duchovnímu a lidskému růstu, je v Novém zákoně vyjadřováno slovním spojením *jedni druhým/-ch a navzájem*: jedni druhé milujte (J 13,34–35, 15,12.17, Ř 13,8, 1Te 3,12, 4,9, 1J 3,11.23, 4,7.11–12, 1Pt 2,17), služte si navzájem (Ga 5,13), odpouštějte si (Ef 4,31–32, Ko 3,12–13, Ef 4,1–, Mt 18,21), neste vzájemně svá břemena (Ga 6,2), vyznávejte si navzájem hříchy (Jk 5,16), vzájemně se potěšujte (1Te 4,18), napomínejte se (Mt 18,15), vyhledávejte zbloudilé (Mt 18,10–12). Výše zmíněné výroky vylučují lhotejnost a nezáměr o bližního v Kristu. Součástí veškeré péče, kterou si věřící z Božího pověření poskytují, je povzbuzování a napomínání, jehož cílem je pomoci bližnímu vrátit se či zůstat na cestách víry a věrnosti Bohu a jeho přikázáním. Církev má v kontextu svého vnitřního budování modelovat na tomto světě, jak vypadá život nového společenství a vzájemného soužití.

95. Účelem napomínání (církevní kázně) je náprava hřešícího bratra či sestry. Nepomůže-li domluva mezi čtyřma očima, pokračuje kázeň napomínáním před svědky, ve staršovstvu, popřípadě omezením členských práv nebo i vyloučením ze sboru. Ti, kdo jsou povoláni jiné napomínat, musí v pokoře projít cestou sebepoznání (Ga 6,1) a musí být naplněni láskou i poznáním Boží vůle (Ř 15,14). Důvodem k napomínání jsou nebiblická učení, zřejmé mravní poklesky odporující Písmu, projevy nelásky, zlé řeči, ale i vytváření rozbrojů a porušování řádu společenství církve. Starší věkem napomínáme jako otce a mladší jako své bratry (1Tm 5,1). Nesmíme nikdy káznit to, co patří pouze ke kulturnímu koloritu, osobnímu vkusu, životnímu stylu a názorům, pokud to zjevně neodporuje Božímu slovu.
96. V křesťanském sboru je stejně důležité umět kázeň provádět, jako ji přijímat. Napomínání považujeme za součást strážné služby lásky, ne za odsuzování nebo projev nepřátelství (2Te 3,15).
97. Poslání církve se nevyčerpává směrem k Bohu a směrem dovnitř církve. Nedílně k němu patří poslání být *solí a světlem světa* (Mt 5,13) a být svědectvím nebeským vládám a mocnostem o Boží moudrosti (Ef 3,10). Pán Ježíš se ve své velekněžské modlitbě v Getsemane modlí: *Jako ty jsi mne poslal do světa, tak i já jsem je poslal do světa* (J 17,18). Cílem tohoto poslání je, *aby svět uvěřil, že jsi mě poslal* (J 17,21).

98. Poslání církve na zemi směřuje také k naplnění toho, co znamená, že jsme byli stvořeni k životu na této zemi v nejobecnějším slova smyslu. Předpokladem naplnění stvořitelského úkolu je být člověkem a připravit se na Ježíšův příchod.

25. Služba Slovem a služba lásky

99. Bůh přichází do společenství s člověkem tím, že mluví i jedná a svým slovem i činy člověka oslovuje, potěšuje a napomíná.
100. O Pánu Bohu víme jenom to, co nám o sobě zjevuje. Zjevil se viditelně ve svém Synu, který byl vtěleným Božím Slovem (J 1,1). Autentické a pravdivé zjevení máme zpřístupněno v Bibli, která je lidmi zachyceným Božím Slovem. Z Bible a z předávání učení apoštolů v Kristově církvi víme, kdo byl Ježíš. Protože Bibli zvěstuje a vykládá církev, je její kázání také Slovem Božím, jestliže se zvěstuje podle Písma a v Duchu svatém.²⁵
101. Ve svých sborech zdůrazňujeme, že biblické slovo je současně i *činem*. Když Bůh zjevuje svou lásku, člověk to může zakusit. U Pána Ježíše čin kázal a slovo působilo. Slovo objasňovalo jeho činy a činy dosvědčovaly jeho slova. Jestliže slovo není spojeno s činem, něco zásadního zde chybí a církev je oslabena. Pravověrné kázání nestačí, protože Boží slovo se vtělilo a vstupovalo do životů a zkušeností druhých lidí. Slovo Boží nespočívá jen v racionálním zvěstování, ale inkarnuje se do konkrétních situací, činů a zkušeností. Proto se modlíme, aby království Boží mezi námi nebylo přítomné jen ve slovu, ale i v moci (1K 4,20).
102. Vzdělávání slovem je ve sborech nutné, protože slovo je prvořadým prostředkem k pěstování duchovního života. Vláda Pána Ježíše musí zasáhnout všechny životní oblasti, nic z ní není vyjmutu. Život se

25 Druhá helvetská konfese. Čl. 1, odst. 3. „**Kázání slova Božího jest Boží slovo.** Proto když dnes kazatelé podle řádu povolání toto slovo Boží zvěstují v církvi, věříme, že oni zvěstují a věřící přijímají samo Boží slovo; a že se proto nemá jiné Boží slovo ani vymýšleti, ani s nebe očekávati. A tak je nyní třeba míti zřetel jen na zvěstované Slovo, nikoli na zvěstujícího služebníka, neboť i když je služebník zlý a hříšník, slovo Boží přece zůstává pravé a dobré.“

vyznačuje stálou změnou, a jestli se má měnit k lepšímu, potřebuje stálé povzbuzování, napomínání a vše, co patří k pastýřské péči. Pán Ježíš se věnoval nejenom nevěřícím zástupům, ale trávil čas i se svými učedníky a vyučoval je (Mk 4,34). I apoštolové ve svých listech potěšovali a napomínali jim svěřené jednotlivce i církve.

103. Důležitou součástí služby církve je evangelizace. Kde se už sbory jenom „vzdělávají“, tam je církev zaměřena na sebe a ztratila ze zřetele to, že je zde také pro druhé. Síla evangelia byla vždycky v tom, že oslovilo i lidi mimo církev. Toužíme po tom, aby naše modlitebny nebyly přednáškovými síněmi, nýbrž „porodnicemi“, kde bychom o novém životě nejenom mluvili, ale viděli ho i přicházet.
104. Dbáme při tom, aby ti, kteří zvěstují a vyučují, přinášeli *celé bohatství* Starého i Nového zákona (Sk 20,20). Kazatelé a staršovstva mají povzbuzovat, aby si lidé nosili Bible do shromáždění a aby se v Bibli společně hledalo a četlo. Bráníme se nebezpečí, aby se zvěstování slova nestalo jenom úkolem několika jedinců. Každý křesťan je Kristovým svědkem a má být připraven vydat počet ze své víry (Sk 1,8). Jsme solí země a světlem světa a toto poslání mohou často členové církve plnit lépe než kazatelé, kteří nejsou s nevěřícími lidmi ve světském zaměstnání.
105. Velmi důležitým posláním církve je diakonie. Církev se vždy starala o sociálně slabé, nemocné, opuštěné, zneužívané a vykořisťované. Tato služba vždy směřovala do vlastních řad i do okolní společnosti. Byla to křesťanská církev, která sloužila potřebným a zakládala nemocnice a domy pro ty, o které nebylo postaráno. Ani sociálně sebedokonalejší stát není schopen řešit všechny sociální problémy a vždy jsou ti, kteří propadli sítím nejrůznějších záchytných programů. Je vhodné, když každý sbor má svou vnitřní diakonii, ale také další sociální aktivity směrem do společnosti. Kristovo podobenství o milosrdném Samařanovi ukazuje důležitost vyjádření lásky konkrétními způsoby (L 15,11–32).

26. Dary Ducha a jejich využití ve sboru

106. Pro rozvíjení duchovního života je důležité, abychom nezapomínali, že práce Ducha svatého se projevuje dvojnásobem. Především působí novým stvořením v nitru člověka (2K 5,17) znovuzrození a následný duchovní růst, jehož cílem je ovoce Ducha. Pokud se nové stvoření Božím Duchem dotkne více lidí, je zrozena církev, tak jak se to událo poprvé v Jeruzalémě o Letnicích (Sk 2,41–47) a potom mnohokrát v dějinách. Duchovně nově narozené Boží děti se připojí do stávající místní církve, nebo se zrodí nová místní církve – společenství sboru. Podobně jako o Letnicích, Pán chce přidávat nové věřící ke Kristovu tělu a Duchem svatým působit jejich posvěcení. Za druhé Duch svatý zmocňuje církev ke službě v Ježíšově jménu, naplňuje ji mocí Ducha a vybavuje duchovními dary milosti – charismaty. Obě stránky díla Ducha svatého v církvi jsou důležité a nesmí být oddělovány. Biblický důraz i zkušenost církve nás učí, že usilovat o duchovní dary a nedbat o ovoce je nebezpečné. V duchovní práci se bez charismat neobejdeme.
107. S vděčností v této oblasti navazujeme na Jednotu bratrskou, která vyhledávala charismata u svých členů a podle nich je zapojovala do církevní služby. V této otázce předběhla všechny reformační církve a naznačila správný směr. Vděčně také přijímáme důraz kongregačního chápání sboru, podle kterého je každý sbor místní církví, a proto i tělem Kristovým, ve kterém se mají projevit všechny potřebné dary Ducha svatého. Sledujeme také oživení, které v církevní práci přinášelo a přináší charismatické hnutí, a chceme kriticky přijímat vše zdravé, čím Duch svatý zbohacuje a žehná práci církve. Jako vzor nám slouží sbory budované apoštolem Pavlem, v nichž se plně uplatnily dary Ducha svatého a svobodné působení Ducha, a přece tam vládl biblický pořádek.
108. V přístupu k duchovním darům zastáváme stanovisko, že živá církev se neobejde bez darů Ducha svatého, protože teprve v nich je každý sbor vybaven k tomu, aby sloužil jednotlivcům a společnosti těmi dary, které byly přítomny ve službě Pána Ježíše Krista a jeho apoštolů. Charismata, podle našeho pochopení, nejsou přirozené vlohy, které dostává člověk při svém tělesném narození, nýbrž zvláštní dary milosti (*charis* = milost), které Duch svatý udílí všem znovuzrozeným

křesťanům, aby sbor mohl být skutečným tělem Kristovým, vybaveným dary, které v plnosti byly při Pánu Ježíši Kristu. V živém sboru se má každý setkávat s kristovskou službou, jak jí byli účastní učenáři u svého Mistra a kterou On nyní poskytuje věřícím i světu prostřednictvím svých učedníků a jim svěřených charismat. Proto také žádný jednotlivec nemůže nahradit sbor. Nikdo není nositelem všech darů Kristových, ale živý sbor má usilovat o to, aby mu žádný podstatný dar Ducha Kristova nescházel. Služba Pána Ježíše Krista nám také nejlépe vyjasňuje otázku, o které dary máme usilovat.

109. Oddíly v Písmu, které obsahují seznamy darů (Ř 12,6–8; 1K 12; Ef 4,11–12; 1Pt 4,10–11), nám však naznačují, že mezi jednotlivými sbory a skupinami sborů (denominacemi) mohou zůstat jisté rozdíly v obdarování a že místní církve, sbory, mají různou vůni podle toho, na kterou stránku služby Pána Ježíše kladou důraz. Mezi římským a korintským sborem byl jistě rozdíl, i když v nejdůležitějších darech byla shoda. (V epištole k Římanům se například vůbec nemluví o daru jazyků, který tolik zaměstnával Korintské.) Vyjdeme-li z biblických seznamů darů a máme-li před očima službu Pána Ježíše a jeho dary, můžeme charismata, která naše sbory potřebují, vyjmenovat následujícím způsobem. Přitom jsme si vědomi, že biblické seznamy darů nejsou myšleny jako taxativní výčet. V průběhu dějin i v současnosti se objevují nové dary milosti – charismata darovaná pro službu v různých historických a kulturních kontextech.
110. Pán Ježíš jako Boží svědek poslaný od Boha dává i dnes sborům *apostoly* (*apostolos* = poslaný, posel). Jedná se o apoštolský dar druhého řádu (nezaměňovat s těmi, kteří byli Kristem povoláni předat učení), který spočívá v Božím vyslání do služby zvěstování evangelia a bez něhož se neobejdou kazatelé a misionáři (Ř 10,15).
111. Potřebujeme i *proroky*, kterým je svěřována řeč moudrosti a řeč poznání (1K 12,8) a kteří dokáží v pravý čas předávat aktuální slovo od Boha.
112. Mocné zvěstování evangelia vyžaduje *evangelisty*, kteří by byli *Duchem pomazáni k hlásání evangelia* (L 4,18), které by přivádělo posluchače k obrácení a znovuzrození.

113. Obrácení lidé potřebují *pastýře a učitele* (Ef 4,11), kteří by byli obdarováni k upevňování věřících a k vyučování základů víry a praktických aplikací následování Krista. Sborům nestačí jediný pastýř a učitel. Proto tento dar by si měla vyprošovat staršovstva a další pracovníci sboru mezi jednotlivými generacemi.
114. S tím úzce souvisí *dar povzbuzování, potěšování a napomínání* – to vše je obsaženo v řeckém slově *paraklésis*. Tento dar byl hojně užíván v prvotní církvi, jak o tom svědčí kniha Skutků a epištoly (např. 1Te 5,11).
115. *Dar rozpoznávání (rozlišování) duchů* (1K 12,10) dává poznat, z jakého ducha se něco v církvi či ve společnosti děje. Je to dar, který míří k poznání skrytých problémů jednotlivce i společenství.
116. Obětavost sborů povzbuzují členové, kteří dostali *dar dávání* – dar obětavé podpory Božího díla finančně, věcně i dalšími způsoby dávání času i své práce (Sk 4,36nn; 2K 8,5).
117. Kristus jako ten, který vede naši víru od začátku až do konce (Žd 12,2), svěřuje dary pro *vedení sborů a církve* (1K 12,28), podle kterých by měli být povolávání představitelů církve, kazatelů a volena staršovstva sborů.
118. Jako ten, který prokazoval milosrdenství a soucit (L 15,11–32), Kristus chce jednotlivcům i církvi udílet *dar milosrdné péče* o potřebné v církvi i o ty, kteří ke společenství věřících nepatří (služba potřebným 1K 12,28). Diakonie, sociální služba církve, patří k důležitému poslání sborů.
119. *Uzdravování nemocných* (1K 12,9.28.30) modlitbou víry nám připomíná, že Pán církve dává i tento dar pro službu v konkrétních situacích.
120. Na posledních místech v biblických seznamech jsou uvedeny *dar jazyků* a *dar vykládání jazyků*, které u samotného Pána Ježíše nenalzáme, které se však objevovaly v prvotní církvi. Apoštol Pavel stanovil v 1K 14 pravidla pro užívání těchto darů. Nebráníme těmto darům, pokud je zachován pořádek podle apoštolského učení a jsou užívány v Kristově lásce.

121. Vedle těchto darů, které nalézáme v biblických seznamech, jsou jistě i jiné dary, které může Duch svatý sborům dát a vybavit je jimi pro současné úkoly. Naše doba má ještě jinou problematiku než doba apoštolská. Proto chceme ponechat Duchu svatému volnost, aby zbohatoval naše sbory podle své vůle (1K 12,11). Za duchovní dary máme horlivě prosit (1K 14,1). Odmítáme však násilné vynucování si určitých darů, které je zasahováním do Boží suverenity. Podtrhujeme, že i v darech milosti se má uplatňovat sloužící láska (agapé) a dary mají sloužit k jednotě sboru a ne k rozdělení. Dary bez lásky nic neprospívají (1K 13,1-3).
122. Pán Ježíš byl pro svou službu zmocněn zvláštním spočinením moci Ducha svatého při křtu (Mt 3,16). Podobně byli zmocněni učedníci o Letnicích. Uznáváme potřebu *pomazání Duchem svatým* k službě. Mluvíme raději o zmocnění a pomazání, a ne o křtu Duchem, za který považujeme znovuzrození podle Jana 3,5. Nejde nám o termíny, nýbrž o věc samu, kterou považujeme za důležitou a za zmocnění a naplnění Duchem ve sborech prosíme. Vedeme členy církve k tomu, aby si každý z nich uvědomil svá duchovní obdarování a zapojil se podle nich do služby sboru. S každým darem nám Bůh svěřuje současně úkol, a jestliže dary nečinně odpočívají, stávají se zakopanými hřivnami (Mt 25,14–30) a Pán církve bude takové služebníky soudit. Kde dary slouží, vytvářejí se ve sboru pracovní skupiny, které se zaměřují na určité úseky služby. Naším cílem musí být to, aby se ve sborech každý setkával s plností Kristovy služby, jak nám ji stále připomíná život Pána Ježíše Krista na této zemi. To musí být předmětem naší horlivé péče (1K 14,1).

27. Členství v církvi

123. Vzkříšený Ježíš shromažďuje své učedníky a dává jim úkol, aby šli s evangeliem, zvěstovali a přiváděli další učedníky. Samotná *ekklesia* – církev – vznikla jako lid nové smlouvy, zrodila se z Ducha svatého a začala svou misi v tomto světě. Každé společenství, a především společenství, které je posláno sloužit a získávat další učedníky, musí mít také určitý způsob, kterým se lidé k němu mohou připojit. Od samých počátků církve se formy příslušnosti k Božímu lidu lišily podle prostředí (židovské, helenistické a brzy byly zahrnuty i další oblasti).

124. Na základě apoštolského učení prakticky všechny církve považují křest za svátost, která potvrzuje a pečeti náš svazek s Kristem a církví jako jeho pozemským tělem.²⁶ Kristus je hlavou církve, a proto je v zájmu všech věřících, aby patřili ke Kristovu tělu. Je zřejmé, že příslušnost ke Kristovu tělu je jistým způsobem komplikována množstvím denominací. Na druhé straně i v Novém zákoně nalézáme náznaky různé praxe v jednotlivých místních církvích. Důležitá není ani tolik forma přijetí nového křesťana do církve, jako to, že je přijat do Kristovy univerzální církve a jeho přijetí není jen zařazení do celosvětového křesťanstva, ale má i výraz místní církve (sboru) – domácí rodiny Božích dětí. Nový zákon nezná křesťana bez příslušnosti k místní církvi. Naše učednictví potřebuje společenství svatých a v něm povzbuzování, napomínání a vzájemnou pomoc na cestě víry.
125. Na základě vyznání víry v Ježíše Krista se křtem katechumen stává členem obecné církve. To ale není možné bez zapojení se do místní *eklesie* – do místní církve, sboru. K tomu slouží slib, kterým nový člen vyjadřuje svou touhu následovat Krista a připojit se k poutníkům na společné cestě víry v určitém místě a čase. Novému zákonu je zcela cizí myšlenka radosti ze spásy odděleně od církve.
126. Není možné se vyhnout poznání, že Pán Bůh nechtěl spasit pouze jednotlivé lidi, ale k jeho plánu patřilo budování církve – nového Božího lidu. Nový zákon vykresluje církev mnoha živými obrazy. Jsme bratři a sestry v Boží rodině, občané jeho království, kameny v jeho chrámu (Ef 2,19–22), ovce Kristova stáda, ratolesti vinného kmene a členové jeho těla (např. J 10,14–16; 15,1–8; 1K 12,27). Patříme do Boží rodiny, protože patříme jemu. „Je zcela nenormální, jestliže ne nemožné, nárokovat si členství v univerzální – obecné církvi, aniž bychom patřili k jejímu místnímu viditelnému projevu.“²⁷ Nelze být

26 Karl Barth ve své malé pozoruhodné knížce „*Učení církve o křtu*“ (*The Teaching of the Church Regarding Baptism*, trans. E. A. Payne, London, SCM 1948, s. 9) píše: „*Křesťanský křest je ve své podstatě vyjádřením obnovy člověka prostřednictvím jeho účasti ve smrti a vzkříšení Krista skrze nástroj Ducha svatého. Tímto způsobem je člověk spojen s Kristem (Ř 6,3-5) ve smlouvě milosti, která je uzavřena a realizována v Kristu a ve spojení s církví.*“

27 John Stott ve své praktické knížce „*Your Confirmation: A Christian Handbook for Adults*“. Hoder & Stoughton, London, Sydney, Auckland, Toronto, 1984, s. 128.

smířen s Bohem a nebyt smířen s Božím lidem. Soteriologie musí být neoddělitelně spojena s eklesiologií. Jinými slovy vyjádřeno: Spasení potvrzené křtem není možné oddělit jednak od sounáležitosti s univerzální – neviditelnou církví, ale zároveň také od příslušnosti ke konkrétnímu útvaru viditelné místní církve.

28. Církevní zřízení a řád

127. Žádné z obvyklých církevních zřízení nepovažujeme za výhradně biblicky zdůvodněné. Církevní zřízení mohou dobře sloužit, jestliže v jejich organizačních formách působí Duch svatý. Bez Ducha svatého je naopak i nejlepší zřízení prázdné.
128. Po uplynutí více než 135 let života Církve bratrské (založena 1880) vděčně zjišťujeme, že se kongregačně-presbyterní zřízení osvědčilo a v mnohém vyhovuje.
129. Kongregační zřízení se vyznačuje zásadou, že církev je shromážděním lidí, které povolává Kristus a kteří se zavázali k zodpovědnému životu s ním i spolu navzájem. Každý místní sbor může dosahovat co nejvyššího stupně víry, lásky a darů Ducha svatého, a tedy má právo sám rozhodovat o věcech duchovních i ostatních. Kongregační systém se často a nesprávně označuje za demokratický. Správnější, byť mírně idealistické je označení christokratický.
130. Presbyterní zřízení se vyznačuje zásadou, že vzkříšený Kristus je jedinou hlavou církve. On vládne svému lidu svým Slovem a Duchem. Místní církev je spravována staršovstvem, které je voleno členským shromážděním.
131. V našem kongregačně-presbyterním zřízení je sbor spravován kazatelem a staršovstvem. Vrcholným orgánem sboru je shromáždění všech členů sboru.
132. Volbou staršovstva členské shromáždění uznává, že Bůh těmto starším udělil dary a schopnosti učit a vést jeho církev na zemi.
133. K vzájemné podpoře víry a společenství Božího lidu a zároveň k rozvíjení služby Pánu Bohu se jednotlivé sbory sdružují do svazku Církve

bratrské. V tomto svazku se navzájem zavazují podle Písma k určitým společným zásadám víry, k právům a povinnostem.

134. Na úrovni svazku Církve bratrské je analogií členského shromáždění sboru konference kazatelů a volených zástupců sborů. Analogií staršovstva sboru je pro církve Rada Církve bratrské.
135. Na základě návrhu staršovstva je kazatel volen členským shromážděním sboru a do služby je uveden Radou Církve bratrské.
136. Církev si svým životem vytváří i určité zvyklosti a *řády*. Stará Jednota bratří znala jejich cenu. Byly to výchovné pokyny k zbožnému a posvěcenému životu pro různé cílové skupiny v církvi: pro jednotlivce, pro hospodáře, pro svobodné lidi ap. Křesťan by měl mít stále na zřeteli, že v následování Ježíše Krista je také určitý řád života. V Korintě bylo silné duchovní proudění, ale apoštol Pavel viděl i potřebu řádu (1K 14,40). Pokud církev pro některé oblasti života a služby řády vypracuje, nepovažuje je za rovné autoritě Písma svatého. Každý člen církve by měl znát, co od něho Bůh žádá a co mu zaslubuje. Řády nemají Ducha spoutávat, ale mají napomáhat jeho svobodnému působení. To je možné jen tam, kde je křesťan ochoten svého Pána poslušně a bez výhrad následovat (Ř 8,2).
137. Také i tam, kde Duch svatý silně vane, jsou Slovo Boží a řád hrází lidské libovůli. Duchovní probuzení si nejednou tvoří i nové formy a řečiště. Vztah mezi vnitřním obsahem a vnější formou v církvi ale nemůže být libovolný, vždy vytváří určité napětí. Obsahová vnitřní náplň potřebuje vhodné vyjádření ve formách, které neodporují Písmu a berou zřetel na historický kontext a danou kulturu.

29. Bohoslužebná shromáždění

138. Jádrem sborového života v Církvi bratrské jsou bohoslužebná shromáždění. Církev, která vychází ke službě společnosti, se musí také společně shromažďovat k obnově sil a k čerpání dalšího vedení a moudrosti z Božího slova. V bohoslužebných shromážděních se zvěstuje Boží slovo především kázáním a službou svátostmi. Na toto Boží oslovení církve odpovídá vzýváním a chválením Pána v modlit-

bách a písních a osobním svědectvím víry. Shromáždění sboru jsou tedy místem společenství s Bohem a církví a příležitostí k čerpání ze společenství církve (1J 1,3). Shromáždění jsou otevřena pro veřejnost a hosté jsou v nich vítáni.

30. Náplň shromáždění

139. Náplň shromáždění Církve bratrské je uctívání trojjediného Boha, čtení Písma a výklad Božího slova se zvěstováním evangelia, zpěv duchovních písní, modlitby, dále osobní svědectví, požehnání a při vhodných příležitostech, např. v biblických hodinách a v domácích skupinách, také rozhovory nad Písmem a společné sdílení duchovních zkušeností. V rámci bohoslužebného shromáždění se konají křty, slavení svaté večeře Páně, požehnání dětí, svatby i pohřby. Ve shromážděních je dáвана příležitost k dobrovolné finanční sbírce ve prospěch plnění poslání sboru. Uctívání a adorace v bohoslužbě (v modlitbách, písních a vyznáních) se stávají povzbuzením k víře a následování Krista v každodenním životě.²⁸
140. Z hlediska liturgického se shromáždění Církve bratrské vyznačují značnou volností. Kázání a svědectví mají být srozumitelná, zaměřená nejen ke vzdělání církve, ale i misijně směrem k hostům. V některých shromážděních má být dána příležitost k modlitbám všem bratřím a sestřím. Zpěv celého shromáždění je důležitou součástí bohoslužby. Kromě společného zpěvu může být přiměřeně zařazena i služba zpěvem a hudbou, případně recitace vhodné poezie nebo dramatické zpracování biblických či ilustračních příběhů. V životě místního sboru se doporučuje zvýraznit hlavní svátky církevního roku.
141. Podle povahy, obsahu a zaměření zvěsti jsou shromáždění nedělní, evangelizační, shromáždění mládeže, biblické a modlitební hodiny a shromáždění příležitostná, jako jsou sborové dny, svatební, pohřební, instalační a ordinační bohoslužby.

28 Starocírkevní vyjádření *Lex orandi, lex credendi* vyjadřuje, že zákon modlitby je zákonem toho, čemu věříme. Bohoslužba ovlivňuje naši víru.

31. Vedení shromáždění a jejich formální stránka

142. Vedením shromáždění je pověřen kazatel nebo jiný k tomu obdaruovaný člen staršovstva či sboru. Dbáme biblické zásady, aby se v církvi dělo vše *slušně a podle řádu* (1K 14,40), a proto volná shromáždění bez vedení pověřenou osobou nekonáme.
143. Kazatelé nemají předepsán zvláštní bohoslužebný oděv. Pro mimořádné bohoslužebné příležitosti mohou použít běžný liturgický oděv (např. křestní či slavnostní talár) s ohledem na místní kulturu a církevní zvyklosti. Pro kaplanské služby, služby na veřejnosti či v eku-meně může posloužit pastorský kolárek.
144. Shromáždění se konají v modlitebnách, v kostelích, v pronajatých místnostech, bytech a výjimečně, zejména při křtech ponořením a při svatbách, i ve volné přírodě; evangelizační shromáždění se mohou konat i na ulicích a veřejných prostranstvích.
145. Modlitebny a kostely Církve bratrské mají být zařizovány účelně, bez nákladné a okázalé výzdoby. V interiérech mohou být použity biblické verše, křesťanské symboly a vkusná výzdoba. Modlitebny nemají působit jako schůzovní místnosti a mají být, pokud možno, důstojným bohoslužebným prostorem. Zejména je třeba dbát na čistotu a pořádek v sálech modliteben, ve vstupních i přilehlých prostorách. Naše modlitebny nejsou sakrálními prostory, v nichž by nebylo možno i hlavní sál víceúčelově využívat. Ve sborech, kde k tomu vznikají dobré příležitosti, nebráníme architektonicky moderně pojatým stavbám modliteben, které svým exteriérem i interiérem oslovují dnešního člověka.
146. Ke službě u vchodu do shromáždění se určují ti, kteří mají dar dobrého vystupování a navazování kontaktů. Jejich úkolem je vítat příchozí a uvádět je do shromažďovacích prostor. Zvláště hostům je třeba věnovat nevtrávnou pozornost a ukázat jim, že jsou ve sboru vítáni.
147. K duchovnímu vzdělávání a z misijních důvodů se konají i menší shromáždění (skupinky) v bytech a domech členů a přátel sboru nebo na jiných příhodných místech. Setkávání v domácích skupinkách nemají kolidovat se shromážděními sboru a má je vést duchovně zkušený bratr či sestra. Pořádají se především z iniciativy některého člena, ale vždy s vědomím staršovstva.

32. Požehnání dítěti

148. Požehnání dítěti není svátostí, přesto je dobře biblicky zakotvené. Řada rodičů přináší při bohoslužbě své děti k požehnání. Rodiče, kteří nechávají křest svého dítěte na dobu jeho svobodného a vědomého rozhodnutí po jeho obrácení, mají možnost přinést dítě do shromáždění sboru (L 2,22; Mk 10,13–16), aby je světili Pánu Bohu a společně se sborem pro ně vyprošovali Boží požehnání. Tímto aktem se vyjadřuje, že děti jsou svěřeným darem od Hospodina a Pánu Bohu patří. Služba požehnání může být poskytnuta i dětem přípravných členů a přátel sboru, kteří o to požádají. Rodičovským slibem křesťanské výchovy a žehnáním dítěti je dítě zařazeno mezi děti sboru a stává se součástí společenství církve. Žehnání dětem je ozvěnou evangelijního příběhu. Pán Ježíš děti přijímal a žehnal jim (Mt 19,13–15). Inspirací k požehnání je také starozákonní ustanovení, podle něhož rodiče přinášeli své syny do chrámu, aby je představili a zasvětili Hospodinu (L 2,22–24).
149. Slib rodičů může být analogicky upraven, aby rodiče, kteří ještě nejsou vyznávajícími křesťany, neslibovali něco, co ještě není jejich přesvědčením. Tak jako do starozákonního lidu, tak i do křesťanské církve děti patří a jsou její součástí.

33. Svátosti

150. Kázání je slovo, které se slyší, svátosti jsou slovo, které se vidí. Bůh vyšel vstříc naší představivosti a možnostem duchovního chápání a dává nám slovo nejenom slyšet, ale ve svátostech i vidět, hmatat, chutnat. Přitom svátosti nepokládáme jenom za prázdné symboly, ale za reálná znamení, která za předpokladu víry dávají to, co znázorňují. Máme dvě svátosti ustanovené Ježíšem Kristem, křest svatý a svatou večeři Páně (eucharistii).²⁹ Svátosti nepovažujeme za magické prostředky, které by nám něco dávaly bez ohledu na náš postoj víry. Zdůrazňujeme, že svátosti jsou pro hříšníky, a ne pro pokrytce a ty, kteří dosud nepoznali svůj hřích a uvažují jako farizeus v chrámě (L 18,10–14).

29 Staré označení *eucharistie* pochází z řeckého slova pro dobrořečení. Někdy se používá také označení „stůl Páně“.

34. Křest svatý

151. Křest je nám svátostí počáteční. Poskytuje křtěnému příležitost vyznat, že zemřel spolu s Kristem (Ř 6,1–3). Ve většině sborů křtíme ty, kteří vyznávají svou víru. Křtíme ale i děti těch členů církve, kteří se spoléhají na Boží zaslíbení smlouvy a vyznávají svou víru na místě svých dětí. Vycházíme z toho, že křest dětí je velmi starou praxí církve, kde se stával analogií obřízky (Ko 2,11–13).
152. Křest konáme na základě Kristova pověření (Mt 28,19–20; Mk 16,16). V textech Písma je křest podtržen jako výraz poslušnosti a začlenění do církve. Křest na znamení pokání a víry pečetí odpuštění hříchů a nový život v Kristu. Ten, kdo je pokřtěn, patří Kristu a může se oprávněně spoléhat na Kristovu pomoc a ochranu. Křtu předchází zřeknutí se zla a odevzdání se Bohu.
153. Křest dítěte se má konat ve shromáždění sboru, protože zavazuje rodiče i sbor k modlitbám za tyto děti i k jejich křesťanské výchově. Před křtem dítěte skládají věřící rodiče slib uvedený v Bohoslužebné agendě Církve bratrské.
154. Kazatel nebo pověřený člen staršovstva vede před křtem přípravné vyučování základů víry a praxe křesťanského života v církvi i ve společnosti.
155. Křest na základě vyznání víry má být spojen s přijetím za člena sboru. Děje se tak zpravidla při slavení svaté večeře Páně.
156. Křest dospělých konáme buď ponořením, nebo politím či pokropením hlavy. Církev bratrská nehodnotí křest podle množství křtící vody³⁰ a respektuje v tom starou křesťanskou tradici, doloženou např. ve spisu *Didaché*.³¹

30 „Místo neplodných rozhovorů o křtu vodou doporučujeme soustředit pozornost na podstatnou otázku znovuzrození z Ducha svatého a nutnost posvěceného života víry.“ Konferenční usnesení CB z roku 1974.

31 *Didaché. Spisy apoštolských otců*, kap. VII, KEBF, Kalich, Praha 1985, s. 18. Tento velmi starý spis je datován obvykle do konce 1. století, nebo do první poloviny 2. století.

157. Křtěný učiní nejprve v přítomnosti sboru vyznání a slib na základě otázek položených tím, kdo křtí. V případě křtu více osob je alespoň jedna otázka vždy položena jednotlivci, aby odpovídal a vyznával sám za sebe. Návrhy otázek jsou uvedené v Bohoslužebné agendě.
158. Křest považujeme v zásadě za neopakovatelný. Pro ty, kteří byli pokřtěni v dětství a touží při vstupu do sboru obnovit své křestní vyznání a slib, je možné doporučit bohoslužební připomínku křtu (Bohoslužebná agenda CB). V případě, že dřívější křest nebyl vykonán ve jméno Boha Otce, Syna i Ducha svatého, a nejednalo se tak o trojiční křest, je možné pokřtít. Jestliže je někdo po svém obrácení vážně znepokojen, zda jeho dřívější křest je platný (např. rodiče křtěného nebyli v době křtu dítěte věřící), vede s ním kazatel nejprve pastýřský rozhovor o neopakovatelnosti křtu. Trvá-li i potom dotyčný bratr či sestra na tom, že chtějí být jako věřící pokřtěni, nemá jim v tom být bráněno. Nejsme povoláni, abychom panovali nad vírou a svědomím druhých lidí (2K 1,24; 1K 10,29).

35. Svatá večeře Páně – eucharistie

159. Jestliže křest je svátostí počínající, pak svatá večeře Páně je nám svátostí pokračující, neboť nám zpečetuje odpuštění a dává sílu a naději. Nemyslíme si, že se věřící člověk svým obrácením stává dokonalým křesťanem, který už nehřeší. Jako Boží děti jsme stále hříšníky, kteří jsou i po svém obrácení odkázáni na Boží milost. Každé slavení je příležitostí k sebezpytování a vyznávání hříchů, protože jinak bychom jedli a pili nehodně a potvrzovali své odsouzení (1K 11,27n). Večeře Páně je zvěstováním Pánovy smrti a poskytuje příležitost, abychom činili pokání, a zpečetuje nám Boží odpuštění. Kromě toho je nám předjímkou hodu Beránkova a naplňuje nás tak radostným výhledem na společné stolování s Pánem a celou jeho církví v jeho království. Starý biblický výraz pro večeři Páně zní *eucharistie* a připomíná, že jde o radostné dobrořečení Bohu za jeho dílo spásy.
160. Svatá večeře Páně je hodem pro hříšníky, kteří svůj hřích poznali, vyznali a chtějí ho opustit. Žádáme členy církve, aby před každým slavením této svátosti dali do pořádku svůj vztah s Bohem i s lidmi. Svátosti neodpíráme ani obráceným věřícím lidem z jiných křesťanských

církví, kteří po slavení hodu večere Páně touží. Je nám blízká tzv. *eucharistická pohostinnost*, která je cenná zvláště v rozlehlé diaspoře církve, na služebních cestách, pracovních a studijních pobytech, dovolených a běžných návštěvách.³²

161. Církev bratrská slaví svatou večeří Páně jako zvěstování Kristovy smrti a vyznává skutečnou Kristovu duchovní přítomnost v chlebu a vínu.³³ Jedení a pití Krista, o kterém Ježíš mluvil, se děje přijímáním evangelia a pečeti se svátostným hodem. Svátostná znamení vody, chleba a vína při svátostném užití se stávají tajemnými znaky svatých věcí jako jsou znovuzrození, či obmytí druhého narození (Tt 3,5) i tělem a krví Páně.³⁴ Večeře Páně je pokrmem poutníků na další cestu a otvírá před námi také eschatologickou perspektivu tohoto hodu v Božím království, jak nám Pán Ježíš Kristus slíbil. S ním budeme jednou znovu jíst a pít z plodu vinné révy v Božím království, jak shodně zaznamenávají všechna synoptická evangelia (Mt 26,29; Mk 14,25; L 22,18).
162. Věřící člověk touží po slavení svaté večere Páně, protože potřebuje průběžně vyznávat a opouštět své hříchy, odpouštět svým bližním a přijímat ujištění o spáse. Alois Adlof připomíná, že večere Páně je tajemstvím, které směřuje k tomu, co vyjadřují slova *Kristus ve vás*.³⁵ Silný je také akcent společného slavení rozmanitými údy společen-

32 Viz dokument Teologického odboru RCB „Současné otázky účasti na svaté večeři Páně“ z roku 1984: In: *Zásady Církve bratrské*, Oliva, Praha 1997, s. 50n.

33 *Druhá helvetská konfese*, čl. 21, odst. 5, „Jest i duchovní jedení těla Kristova, ne sice takové, abychom se domnívali, že se pokrm při něm mění v ducha, ale takové, že se nám tělo a krev Páně udílejí duchovně, ač zachovávají svou podstatu i vlastnosti. Neděje se to dozajista tělesným, ale duchovním způsobem, skrze Ducha svatého, který nám totiž přivlastňuje a přináší to, co nám bylo připraveno vydáním těla a krve Páně za nás na smrt, to jest samo odpuštění hříchů, osvobození a život věčný tak, že Kristus žije v nás a my v něm; a působí též, abychom ho pravou vírou požívali, aby byl pro nás duchovním pokrmem a nápojem, to jest naším životem.“ Také ADLOF, Alois: *Přehled biblického učení*, Oliva, Praha 1994, 2. vydání, s. 44n. *Heidelberský katechismus*. Návrat domů, Praha 2013, s. 65-68.

34 *Druhá helvetská konfese*, čl. 19, odst. 9.

35 ADLOF, A.: *Přehled biblického učení*, Oliva, Praha 1994, 2. vydání, s. 44.

ství církve. Účastníci hodu se stávají rodinou spojenou svazky Ježíše Krista (1K 10,17; Ř 12,4–5; 1J 1,3). Proto se také večere Páně označuje jako *communio*, společenství, a je hodem jednoty církve.

163. Svatá večere Páně se koná ve sboru zpravidla dvanáctkrát do roka, v kazatelských stanicích dle potřeb a možností. O datu rozhoduje staršovstvo s kazatelem sboru; doporučuje se pravidelnost. Svatá večere Páně se slaví zpravidla v nedělních bohoslužbách. Je možné doporučit také slavení během křesťanských svátků a při mimořádných událostech sborového života, jako jsou např. dny pokání a posvěcení, volby staršovstva, důležitá rozhodování, sborové konference apod.
164. Svatou večerí Páně slouží ordinovaný kazatel. Staršovstvo může touto službou v rámci svého sboru dočasně pověřit i staršího sboru. Za řádné vysluhování svátostí a průběh shromáždění zodpovídá správce místního sboru nebo administrátor, který je v takovém případě povinen pověřeného staršího sboru náležitě poučit o významu svátostí a o způsobu slavení.
165. Ke svaté večerí Páně se mají účastníci připravovat, a proto je ve sboru ohlašována nejméně týden předem, s výzvou k přípravě účastníků. V Církvi bratrské se jí účastní zpravidla členové a umožňuje se účast také pokřtěným a znovuzrozeným hostům z jiných křesťanských církví, kteří vyznávají Ježíše Krista jako svého Spasitele a Pána. Ti, kdo přistupují poprvé, jsou řádně poučeni a všichni účastníci jsou vybízeni, aby odstranili překážky k požehnanému slavení. K odstranění překážek pomáhá zpověď před jiným křesťanským svědkem či starším sboru a kazatelem (Jk 5,16).
166. Pokud někdo není připraven nebo nemůže odstranit překážky slavení, zvláště odpustit druhým lidem, je mu doporučeno, aby se neúčastnil a neodkladně vyhledal pomoc zkušenějších křesťanů. Kazatel se staršovstvem mají napomínat ty, kdo nežijí v pokoji se svými bližními. I kázání, které předchází tomuto zvěstování kříže a smrti Pána Ježíše (1K 11,26), je zaměřováno k tomu, aby připravovalo k biblicky odpovědnému a radostnému slavení svaté večere Páně.

167. Církev bratrská se hlásí k interkomunii³⁶ s těmi, kteří společně s námi vyznávají trojiční víru, Ježíše Krista přijímají jako Pána a Spasitele a jsou Duchem svatým znovuzrozenými členy své církve.³⁷ Rozdělovat nás nemusejí odlišná chápání Kristovy přítomnosti ve svaté večeři Páně. Pokud se člen jiné církve pravidelně zúčastňuje svaté večeře Páně v Církvi bratrské, vede s ním kazatel či pověřený člen staršovstva rozhovor o důvodu slavení svátosti v jiné církvi.³⁸

36. Naděje pro církev

168. Výhled církve do budoucnosti je výhledem naděje. Pán Ježíš mluví o církvi jako své nevěstě, *kterou si zamiloval, za kterou se obětoval, kterou posvětil a očistil křtem vody a slovem, aby byla bez poskvrny a vrásky, svatá a bezúhonná* (Ef 5,25b–27). Budoucnost církve je plně v milostivých rukou Pána církve, který je věrný a ty, které povolal, zachová.

5. Teologie Církve bratrské

37. Úkol teologie

169. Teologie je myšlení či řeč o Bohu. Každý, kdo přemýšlí o Bohu a vyjadřuje to, co věří, je teologem. Křesťanská teologie je poznáváním pravého a živého Boha, který se zjevil v Kristu Ježíši, svém odvěkém Slovu (*Logos*) a také prostřednictvím Písem svatých (J 1,1; 17,3). Být křesťanem proto znamená být křesťanským teologem. Být dobrým

36 Společné slavení sv. večeře Páně s členy jiných křesťanských církví. Communion (lat.) společenství, vzájemné přijímání.

37 Viz dokument Studijního odboru „Současné otázky účasti na svaté večeři Páně“.

38 Pořad a průběh svaté večeře Páně je pojednán v *Bohoslužebné agendě CB*. Je nabídnuto více formulářů, které slouží pro různé druhy křesťanských shromáždění.

křesťanským teologem znamená usilovat o hlubší poznání a oddanější spoléhání na Boží Slovo.

170. Dobrá teologie poskytuje nejen vědomosti, ale poznání Boha, které vede k napodobování jeho Syna. Podle apoštola Pavla je to **rozumná a smysluplná bohoslužba** (Ř 12,1). Způsob, jakým žijeme svůj každodenní život, odráží buď Boží milosrdenství, nebo něco protikladného, co není evangeliem. Teologie musí zahrnovat reálnou aktivní službu Kristu v každé oblasti života. Teologie, která zůstává izolována pouze v „akademických oblacích“, není teologií Slova, které se stalo tělem (J 1,14).
171. Dobrá teologie motivuje a vystrojuje ke svědeckému poslání v evangelizaci a misi. Právě poznání Krista nás vede k jeho napodobování tím, že půjdeme do světa, abychom ho změnili Kristovou nabídkou záchrany. Dobrá teologie vede k čistější a jasnější prezentaci evangelia světu, který ho nevyhnutelně potřebuje. Odborná teologie poměruje Písmem svatým i nové, aktuální duchovní proudy v církvi, aby tím čelila novým neobjektivním, nevyváženým biblickým důrazům, které negativně působí na společenství sboru.
172. Dobrá teologie buduje církve. Ti, kteří byli povoláni do služby Slova, mají za úkol přidržet se pravého učení, povzbuzovat druhé ve zdravém učení a usvědčovat jeho odpůrce (Tt 1,9; srov. 2Tm 1,14; Ju 3). Výzvy ostatních náboženství, postmoderního relativismu a vědeckého naturalismu nás nutí, abychom byli hluboko zakořenění v Písmu, zakotvení v historických vyznáních církvi a teologicky poučení tak, abychom se dokázali vzepřít všemu, co se staví proti poznání Krista.
173. Z uvedených důvodů podporujeme a rozvíjíme teologické vzdělávání, které má zůstat celoživotním úkolem.

38. Církve v době teologického liberalismu a náboženského pluralismu

174. **Liberalismus.** Termín liberalismus zde chápeme mnohem širěji než jako odkaz k některým teologickým trendům 19. a 20. století. Navazuje na osvěcenství a stal se známým svými pokusy přizpůsobit křesťanskou víru modernímu bádání, ať již pocházelo ze studia dě-

- jin, literární kritiky, přírodních věd, nebo později z dalších humanitních oborů. Liberalismus byl provázen optimistickou atmosférou důvěry v rozvoj lidského poznání a lidských rozumových schopností. Za hodnotící měřítko adekvátnosti víry je v teologickém liberalismu považována směsice rozumu a zkušenosti.
175. Liberalismus se projevil v útoku na tradiční autoritu křesťanského obsahu víry, a tím i na Písmo. Ježíš byl chápán spíše jako sociální reformátor a učitel mravnosti než jako Pán a Spasitel. Později se zákonitě začal projevovat také liberalismus etický, který byl důsledkem frontálního útoku na autoritu Písma.
 176. V nedávné době se z liberálních kořenů vyprofilovala teologie smrti Boha, dále různé varianty sekulárních teologií, teologie osvobození a feministická teologie. Pro tyto proudy je typické, že poselství Bible považují za nemoderní a svázané s rasistickými, sexistickými a dalšími utlačovatelskými přístupy a metodami. Všechny tyto směry trpí optimistickým pojetím lidské přirozenosti a evolučním chápáním kulturního vývoje lidstva.
 177. Liberalismus velmi narušil víru mnoha lidí a celkově oslabil církve v Evropě i v Severní Americe. Misijně zůstal neplodný a sekulárního člověka rozhodně neoslovil. Přijímáním etického pluralismu likviduje biblický důraz na pozitivní odlišnost křesťanů od světské společnosti.
 178. **Autorita Písma svatého.** Lékem na nemoci teologického liberalismu je podřízení se autoritě Božího slova, víra ve verbalizované Boží zjevení a následování cesty vtěleného Slova v Ježíši Kristu. Apoštolé nechtěli být svobodomyšlnými liberály a bezzásadovými pluralisty. Skutečnou svobodu nacházeli v podřízenosti a poslušnosti Kristu.
 179. **Náboženský pluralismus.** Kyvadlo lidských představ se přesouvá ze strany sekulárního humanismu do polohy náboženského pluralismu. Tváří v tvář nebezpečí globalizace, ale zároveň i opačně působící fragmentace, pod tlakem konfliktů, terorismu a hospodářských či ekologických krizí se vytváří na křesťanskou církev tlak, aby akceptovala hodnotu spásy v jiných náboženstvích. Tento tlak se projevuje na různých rovinách a vede k posunu či vytlačení jedinečnosti a spásné hodnoty Kristova díla na náboženské tržiště dnešní doby.

180. **Exkluzivita spásy.** Jsme přesvědčeni, že tyto snahy o vzájemné uznání věrohodnosti různých cest ke spáse nemohou lidstvu pomoci. Je to snaha o propojení toho, co spojit nelze. Jsme vděční, že v některých náboženstvích můžeme najít podobné etické důrazy, které nám předkládá Boží slovo. Jednotlivá náboženství však mají své odlišné cesty spásy a řeší problematiku lidského života ze své vlastní perspektivy. Náboženský pluralismus ve svém důsledku vede k devalvaci a zpochybnění biblických důrazů na Kristovu jedinou cestu k Bohu, zjevení pravdy a na skutečný život (J 14,6). Starý i Nový zákon shodně podtrhují jedinečnost Božího stvoření, ale také suverenitu Hospodina spásného jednání, včetně výhledu do budoucnosti.
181. **Exkluzivita spásy v Kristově díle** není výmyslem církve, ale patří k tomu, co nám Bůh zjevil ve svém Slově. Víra Izraele byla monojahvistická (Ex 20,1–2). Cílem duchovního a sociálního zápasu Božího lidu je doba, kdy všechno lidstvo pozná, že Bůh Izraele, Hospodin, je jediným a pravým Bohem nad celou zemí (Ex 9,14.16.29; Iz 45,6.22). První křesťané vyznávali: *Ježíš je Pán*. Tímto vyznáním potvrzovali Boží vtělení v Kristu a vyhlášovali Ježíše jako Boha a Spasitele světa.
182. **Biblické zjevení** poukazuje na nemožnost sebespasení. I když každý člověk má na základě obecného zjevení určité poznání Boha, nemůže žádnými činy, úkony a meditacemi zachránit sama sebe. Protože všichni lidé zhřešili (Ř 1–3), všichni také potřebují Boží záchranu připravenou v Kristově díle spásy. Bůh se sklání k těm, kteří k němu volají: *bud' milostiv mně hříšnému*, a zachraňuje pouhou vírou a milostí prostřednictvím Krista.
183. **Sociologický pluralismus.** Exkluzivita spásy v Kristu nesmí být překážkou pro sociologický pluralismus. Naopak, každý křesťan má mít svobodu k rozvíjení vztahů s lidmi všech národů, ras, náboženství a názorů. Svoboda v Kristu je i svobodou ke službě a práci pro dobro lidské společnosti.

39. Církev bratrská se hlásí k evangelikálnímu hnutí

184. Církev bratrská je součástí evangelikálního hnutí. Je to široký duchovní proud, který není vázán na určité konfese. S tímto hnutím

se setkáme v církvích luterských, reformovaných, anglikánských, svobodných, baptistických, metodistických, letničních, a dokonce i v církvi římskokatolické a pravoslavné. Je povzbudivé, že právě v tomto hnutí se již v 19. století zrodil ekumenismus.³⁹

185. Hlavními důrazy evangelikálního hnutí jsou autorita Bible,⁴⁰ účinnost Kristova kříže a působení Ducha svatého. K tomu přistupuje důraz na subjektivní stránku přijetí Boží spásy v osobním setkání s Ježíšem Kristem.⁴¹
186. Evangelium, od kterého evangelikálové odvozují svoji identitu, není produktem představivosti biblických pisatelů ani současných zvěstovatelů. Naším přesvědčením je, že Písmo, které máme k dispozici, je inspirovaným Božím slovem. Pán Bůh se nám tímto způsobem dal poznat a naší zodpovědností je Boží slovo předávat. Pán Bůh nám však v Písmu nezjevil všechno (Dt 29,28). To, co zjevil, patří nám. To, co nezjevil, to patří jemu. Evangelikální hnutí je tedy směsí vyznání toho, co nám Bůh zjevil, a agnosticizmu v tom, co nám Bůh nezjevil. Velké problémy nastávají, když dovolíme, aby náš agnosticizmus pronikl do oblasti toho, co Bůh zjevil, a naopak aby naše vyznání pronikalo do oblasti toho, co Bůh podržel jako své tajemství. Chceme být dogmatictí v tom, co je nám zjevené, a nesnažit se rozřešit to, co nám nebylo zjeveno. Stojíme tedy napravo od liberální teologie, která je v mnohém agnostická, a dokonce někdy zpochybňuje samotné zjevení. Zároveň však stojíme nalevo od různých entuziastických a fundamentalistických proudů, které se domnívají, že je jim už zjeveno všecko.

39 Evangelická aliance byla založena v Londýně v roce 1846 a od svého počátku začala působit ekumenicky.

40 Tento důraz není ničím novým a navazuje na pochopení Písma svatého v době patristiky i v reformaci.

41 Někdy se tomuto setkání říká podle Bible nové narození z Ducha svatého, obrácení, oblečení Krista, křest Duchem svatým či přijetí spásy. Tímto důrazem je řečeno, že člověk nepřijímá své spasení pouze rozumovým souhlasem s dogmatem či vykonáním určitého obřadu, ale že je zapotřebí ve víře osobní setkání s Ježíšem Kristem jako Pánem a Spasitelem.

187. Centrem Božího zjevení je Pán Ježíš Kristus. Ústředním těžištěm Písma svatého je Ježíš Kristus a především jeho kříž. Ježíšův kříž zdůrazňuje podstatu jeho vykupitelské smrti. Ježíš Kristus se ztotožnil s námi tak úplně, že skutečně nesl náš hřích, zaplatil za náš dluh, zemřel naší smrtí, na našem místě. My jsme si zasloužili zemřít a být potrestáni za svůj hřích. Ježíš se však ve své nekonečné lásce postavil na naše místo. Kristova zástupná smrt je tím nejúžasnějším příběhem, jaký svět kdy slyšel.
188. Všichni evangelikálové uznávají nevyhnutelnost moci Ducha svatého. Jen svatý Duch může přesvědčit lidi o hříchu, spravedlnosti a soudu (J 16,8). Jen Duch svatý dokáže otevřít oči slepých tak, aby viděli pravdu, která je v Ježíši. Jen Duch svatý nás dokáže přitáhnout ke Kristu, znovuzrodit nás a dát nám dar víry. Charismatická obnova opodstatněně hledá „duchovní realitu“, a nejen suchá slova na papíru. Potvrzujeme, že naplňování Duchem svatým přináší radost, moc a duchovní nadšení, které proměňují život. Toužíme po tom, aby se evangelikální hnutí budovalo a šířilo prostřednictvím darů Ducha svatého. Nemůžeme ale přijmout nebiblický důraz na teologii prosperity. Zde na zemi ještě nežijeme v plné slávě Božího království.
189. Církev bratrská vzešla z duchovního probuzení a z práce misionářů probuzeneckých a evangelikálních hnutí. Od svých počátků se snaží o věrnost svému duchovnímu odkazu. Cesty k duchovní obnově dnes nestačí hledat osamoceně ani v jednotlivých denominacích, a proto rádi spolupracujeme s těmi, kterým jsou zmíněné důrazy vzácné a považují je za nadčasové a nosné.⁴²
190. Evangelikální hnutí vykládá Boží slovo za použití exegeze a biblické hermeneutiky. Jestliže je na jedné straně konzervativní v učení a má úctu ke klasickým křesťanským vyznáním, potom zároveň také usiluje o radikální aplikaci Božího slova na život jednotlivce i církve. Zápasí o uplatnění biblické etiky a hledá vhodné misijní podoby církve, které jsou aktuální a přiměřené pro dnešní dobu a místní kulturu. Z duchovních probuzení si evangelikální hnutí nese vzácné důrazy na modlitbu, evangelizaci, diakonickou službu potřebným a na sdílení osobních svědectví o setkání a životě s Kristem.

42 *Teologická stanoviska a doporučení Rady CB a Studijního odboru.* s. 42n.

6. Církev bratrská mezi ostatními církvemi a ve světě

40. Církev a jednota křesťanů

191. V západním světě dnes křesťanská misie naráží na bariéru nedůvěry. Vinu na tom má samotné křesťanstvo. Mezi církví a současným člověkem stojí její vlastní dějiny: historie sporů, válek, nábožensky motivovaných poprav a vzájemných prokletí. Pokud má církev naplnit své poslání, musí ho plnit v duchu pokání. Pokání znamená opustit to, co bylo příčinou předchozích selhání. Církev v dějinách doplatila na svou duchovní pýchu a přesvědčení, že je naprostým vlastníkem absolutní pravdy. Ve jménu této domnělé absolutní pravdy se křesťané navzájem proklínali a zabíjeli. Pokání znamená opustit pýchu vzájemného odsuzování a v pokorném a otevřeném dialogu se učit jedni od druhých. Považujeme proto za velmi důležité spolupracovat na duchovní obnově jednoty křesťanů. Ve středu všech křesťanských tradic bije jedno srdce. Naše jednota spočívá v lásce ke Kristu, v prameni zjevení v Písmech Staré a Nové smlouvy, v prvokřesťanských krédech, tajemství božské a lidské Kristovy přirozenosti a tajemství svaté Trojice. Rozmanitost historických církví a křesťanských tradic vnímáme jako bohatství duchovních darů v jednotě Kristova těla. Ježíš tuto jednotu považoval za základ misie. Modlil se: *aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že jsi mě poslal* (J 17,21).
192. Církev bratrská od počátku hledala cesty k duchovně spřízněným jednotlivcům, církvím i proudům doma i ve světě. Sbližování nastalo tím směrem, kde znělo evangelium biblicky věrné, kde Ježíš Kristus byl vyvyšován jako Pán a kde se pracovalo k probuzení víry. V minulosti to byly především kontakty s církvemi svobodnými (evangelikálními) v Německu, v anglosaských zemích, ve Skandinávii i jinde. V současné době je Církev bratrská členskou církví v Mezinárodní federaci svobodných církví (IFFEC).⁴³ V České republice se účastníme ekumenické práce v rámci Ekumenické rady církví, Leuenberského společenství církví, Evangelikální aliance a dalších organizací.

43 International Federation of Free Evangelical Churches.

193. Chceme i nadále držet zásadu, že tvoříme duchovní jednotu s těmi, kdo Ježíše Krista přijali vírou a znovu se narodili z Ducha svatého. Proto praktikujeme podle této zásady interkomunii (společnou účast na slavení svaté večeře Páně) i se členy jiných církví. Jsme toho názoru, že různé církevní jednoty si mají sloužit navzájem těmi duchovními dary, které jsou jim svěřeny. Pouhé organizační sdružování církví nestačí. Naopak věříme, že Pán Bůh nový život stále tvoří. V takovém očekávání nového působení Ducha svatého vidíme i naději pro spolupráci a jednotu křesťanských církví.
194. V globálním světě již není možné hovořit o křesťanství bez kontextu nabídky ostatních světových náboženství. To před misii církve klade novou naléhavou úlohu: vydávat křesťanské svědectví v dialogu se světovými náboženstvími, včetně ateismu. Do tohoto rozhovoru může však křesťanství vstupovat jen jako celek, jako jednotu různých tradic, jako *ekumenická teologie*.
195. Náš svět se prudce vyvíjí. Opakovaně jsme stavěni před nové společenské výzvy a jen společný hlas křesťanů může ve společnosti něco vážit. Jsme si vědomi toho, že musíme aktivně překonávat za celá staletí formované předsudky a nevraživosti, jinak své misijní poslání ve světě nebudeme moci hodnověrně naplnit.

41. Misijní a evangelizační poslání církve

196. K podstatě církve patří evangelizace. „Tak jako se oheň udržuje hořením, církev žije misí“ napsal Emil Brunner.⁴⁴ Církev je společenstvím Kristova evangelia na cestě ke světu. Tam, kde církev přestane nést Krista a jeho evangelium světu, přestává být církví. Základem evangelizace je přítomnost křesťanů ve světě podle Ježíšovy modlitby: *Nejsou ze světa, jako ani já nejsem ze světa ... Jako ty jsi mne poslal do světa, tak i já jsem je poslal do světa* (J 17,16.18). Svatost církve se projevuje životem Kristových učedníků, kteří ve světě žijí a slouží jako ti, kteří *nejsou ze světa*, ale patří Bohu. Být svatý znamená oddělit se od bytí ve světě, pro bytí, které spočívá v Bohu. Odpoutat se

44 BRUNNER, E.: *The Word and the World*, Charles Scribner's Sons, New York 1931, s. 108.

od závislosti na ocenění a potvrzení světa a následovat Krista v jeho sestupu z prvního místa na poslední (Fp 2,5–8).

197. Církev zde není sama pro sebe, ale je tu pro svět. V tom spočívá *svět-skost* církve. Člověk odpoutaný od světa je *svobodný ode všech*, aby se mohl dát všem. Celý Kristův člověk je tu pro svět, jak to vyjádřil apoštol Pavel slovy: *Těm, kteří jsou pod zákonem, byl jsem pod zákonem ... těm, kteří jsou bez zákona, byl jsem bez zákona, těm, kdo jsou slabí, stal jsem se slabým ... Všem jsem se stal vším, abych získal aspoň některé* (1K 9,19–23). Jsme povoláni k této „svaté světskosti“.
198. Náš svět se rozděluje na posvátnou oblast náboženství a profánní oblast. Náboženství se soustřeďuje na Boha a nevídá si potřeb světa. Sekulární společnost se soustřeďuje na svět a vylučuje Boha. Kristův Duch naopak propojuje víru a svět. Víra se oddává Bohu, a proto se oddává jeho světu. Kristův Duch je Duchem oddanosti Bohu: *ne má, nýbrž tvá vůle se staň* (L 22,42b). Kristův Duch je také Duchem oddanosti světu: *Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna* (J 3,16a).
199. **Evangelium člověku odcizenému od Boha.** Kristovo evangelium zachraňuje nejprve jednotlivého člověka. Mocí milosti a pokání sjednocuje jeho rozbité srdce. Jen člověk obnovený v Kristu může být nástrojem služby ke smíření světa s Bohem. Každý Kristem proměněný člověk je povolán, aby byl pro druhé svědkem duchovní obnovy lidství. Takové svědectví si není možné splést s náboženskou propagandou. Být svědkem znamená odkrýt *poklad v hliněné nádobě* (srov. 2K 4,7–10). Odkrýt svému bližnímu svoji slabost, svoje rány, svůj hřích, a v těchto ranách a slabosti odkrýt poklad Kristovy milosti, která nás zachraňuje před námi samými.
200. **Evangelium vzájemnosti pro odcizené.** Odcizený člověk je povolán do nové komunity, jednoty v různosti (srov. 1K 12,4–26). V tomto společenství se učí žít v pokoře, v pravdě a v lásce. Za základní složku šířícího se evangelia považujeme místní církve – sbory. Od oslovení jednotlivce naše misie směřuje k zakládání církevních společenství.
201. **Evangelium odcizené civilizace.** Od jednotlivých lidí v novém společenství evangelium směřuje k záchraně lidské společnosti a důležitých etických hodnot. Týká se celé historie lidského úsilí o poznání

pravdy, o tvorbu krásy a dobra, zápasu o lásku a spravedlnost v našich dějinách. Do nebeského Jeruzaléma nevstupují jen spasení jednotlivci. Národy světa do něj mají vnést svou slávu a čest (Zj 21,24–26). Každá generace musí hledat nová vyjádření evangelia a vydávat svědectví, která odpovídají myšlení a cítění kultury, ke které hovoří. Speciální zjevení Písma, Zákon a evangelium Ježíše Krista, musí vždy znovu a znovu vstupovat do dialogu s přirozeným zjevením postupujícího lidského poznání. Duch působí tam, kde se na vlně času staré setkává s novým (Mt 13,52).⁴⁵

42. Církev a společnost

202. **Svět je Boží.** Zázrak vesmíru a dějiny lidské civilizace jsou odleskem Boží slávy. Svět není Pánem Bohem odepsán, ale Pán Bůh vpisuje do světa svoji řeč – Logos. Bůh své myšlenky vpisuje do textu vesmíru. Tou řečí beze slov (Ž 19,1–5) nás Stvořitel každodenně volá k pozitivnímu poznávání pravdy a k činům tvořivé lásky. Pokud se církev zodpovědnosti za svět vzdá a soustředí se pouze na duchovní záchranu jednotlivých lidí, oslabuje potom i schopnost oslovit jednotlivého člověka. Sekulárnímu člověku takové křesťanství mnoho neříká. Misie se tak zužuje pouze na evangelizaci a opomíjí svůj sociální rozměr.
203. **Zodpovědnost za sociální službu.** Posláním Kristovy církve je stát tam, kde stál Ježíš: na straně chudých, přehlížených, vyloučených, marginalizovaných. Církev, která zrazuje tyto nejmenší mezi nejmenšími, zrazuje své poslání. Církev bratrská ordinuje nejen kazatele, ale i diakony naplněné Duchem svatým k diakonické službě. Krista totiž není možné hodnověrně zpřítomnit jen hlásáním Slova, aniž bychom byli jako On, přáteli celníků a hříšníků (Mt 11,19), abychom se jako On dotýkali malomocných v naší společnosti.
204. **Zodpovědnost za dílo civilizace.** Symboly centra naší civilizace už nejsou chrámy, ale finanční instituce. Ve výrobně-spotřební civilizaci se ztrácí smysl hodnot, které ji zakládají. Vše podléhá jedinému všeovládajícímu principu trhu. Věda v našem světě přestává být pro-

45 „Proto každý zákoník, který se stal učedníkem království nebeského, je jako hospodář, který vynáší ze svého pokladu nové i staré.“

středkem k poznání samotné pravdy. Stává se služkou technického a ekonomického rozvoje. Umění již neslouží prohloubení vnímavosti vůči tajemství existence, stává se intelektuální zábavou pro úzkou skupinu zasvěcených. Církev se nemůže vzdát zodpovědnosti za to, aby stále nově inspirovala vizi smyslu civilizace. Z bohatství svých duchovních zdrojů může znovu inspirovat vědce, filozofy, sociology, psychology, umělce aj. Může spojovat svět lidského poznání se světem biblického zjevení. Svět skeptického rozumu se světem evangelijní naděje. Svět zodpovědnosti vůči Bohu se světem občanské angažovanosti. Svět ekonomiky se světem etiky, svět podnikání se světem solidarity. Svět umělecké citlivosti se světem zbožnosti. Křesťanská misie tak směřuje do všech oblastí lidské civilizace.

205. **Zodpovědnost za překonání odcizení člověka přírodě.** Boží láska směřuje k celému stvoření. *Celé tvorstvo toužebně vyhlíží a čeká, kdy se zjeví sláva Božích synů* (Ř 8,19–22). Hřích poznamenal i vztah člověka k Bohem stvořenému světu. Moderní člověk žije ve stále větším odcizení přírodě. Pod vlivem pragmatického materialismu ztrácíme úctu k Božím dílu, k zázraku živé přírody. Zodpovědnost správce živé planety nahradil postoj vlastnění a vykořisťování země. Ke křesťanské zodpovědnosti patří i úsilí, aby se v nás probudili Boží synové, kteří svou péčí o zvířata, vodu, les či vzduch projevují lásku ke světu, který Bůh miluje.

Doporučená literatura:

- ADLOF, Alois. *Návod ke křesťanské práci*. Praha, 1920.
- ADLOF, Alois. *Přehled biblického učení*. Oliva, Praha 1994, 2. vydání.
- BOICE, James Montgomery. *Základy křesťanské víry*. Návrat domů, Praha 1999.
- Čtyři vyznání. Komenského evangelická bohoslovecká fakulta, Praha 1951
- FAZEKAŠ, Ludovít. *Posvätenie ako bohoslužba všedného dňa*. Predsednictvo Cirkvi bratskej, Bratislava 1981.
- HAVRÁNEK, Alexandr. Křesťanská etika. Rada Církve bratrské, ÚCN Praha 1971.
- Heidelberský katechismus*. Návrat domů, Praha 2013.
- KALVÍN, Jan. *Instituce učení křesťanského náboženství*. Komenského evangelická bohoslovecká fakulta, Praha 1951.
- LANE, Tony. *Dějiny křesťanského myšlení*. Návrat domů, Praha 1996.
- Lausannský závazek. In: Lausannské hnutí 1974, 1989, 2010. *Theologia vitae*, roč. 4, 2/2014, s. 125-132.
- LOCHMAN, Jan Milíč. *Krédo: Základy ekumenické dogmatiky*. Kalich, Praha 1996.
- MILNE, Bruce. *Poznejte pravdu – průvodce křesťanskou vírou*. Návrat domů, Praha 1999.
- SCHIRRMACHER, Thomas. *Morální odpovědnost: Tři rozměry etického rozhodování*. Návrat domů, Praha 2016.
- Teologická stanoviska a doporučení Rady Církve bratrské a Studijního odboru*. Rada Církve bratrské, Praha 2009.
- Zásady Církve bratrské*. Rada Církve bratrské, Praha 1997, 2. vydání.
- Závazek z Kapského Města. In: Lausannské hnutí 1974, 1989, 2010. *Theologia vitae*, roč. 4, 2/2014, s. 149-204.